

Täysistunto

Torstai 20.10.2022 klo 15.59—20.56

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 20.56.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (15.59—18.00 ja 19.59—20.56) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (18.00—19.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
työministeri Tuula Haatainen
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
kuntaministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
sisäministeri Krista Mikkonen
opetusministeri Li Andersson
ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysyjää, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle ministerille. Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

2.1. Suullinen kysymys väkivaltarikollisuudesta (Leena Meri ps)

Suullinen kysymys SKT 168/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Kysymyksiin. — Edustaja Meri.

Keskustelu

16.00 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Väkivaltaiset katujengit ovat täällä, eikä hallitus ole tuonut yhtään esitystä asian korjaamiseksi. [Eduskunnasta: Oho!] Eri jengien keskinäinen vihanpito on johtanut vakaviin väkivallantekoihin ja ammuskeluihin, joista aiheutuu vaaraa myös sivullisille. Suomi on jo poliisinkin mukaan Ruotsin tiellä, minkä vuoksi tilanteeseen on puututtava heti, ennen kuin palavat autot ja katuammukset ovat meilläkin arkipäivää.

Ruotsin uusi hallitus aikoo puuttua jengiväkivaltaan rankalla kädellä, muun muassa tuplaamalla rikollisille ja jengiläisille määrättävät rangaistukset ja poistamalla tuomioiden niin sanotut paljousalennukset. Perussuomalaiset ovat tässä uudessa kriminaalipoliittisessa ohjelmassaan esittäneet samansuuntaisia vaatimuksia. Kysyn: aikooko oikeusministeri tuoda vastaavia esityksiä jengirikollisuuden pysäyttämiseksi ja koska voimme odottaa esitystä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

16.01 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että puhutaan jengiväkivallasta ja jengirikollisuudesta. On hyvä myös muistaa, että Suomessa tilanne on hyvin erilainen kuin Ruotsissa. Ruotsissa valitettavasti on kymmeniä vuosia päässyt tämä tilanne kehittymään sellaiseksi, mikä se tänä päivänä on, ja tästä meidän on syytä tietysti ottaa oppia. Olen käynyt paljon keskusteluja Ruotsin edellisen oikeusministerin kanssa siitä, miten voidaan ennaltaehkäistä paremmin ja — kuulostaa ehkä ihmeelliseltä — myös siellä on tehty paljon, mistä meilläkin on opittavaa, mutta siellä tehdään nyt vielä enemmän.

Sitten on hyvä muistaa se, että kun on kyse nuorista, jotka oireilevat rikollisuuden kanssa, niin silloin on yleensä kyse siitä, että nuori ei ole päässyt mukaan yhteiskuntaan, ei ehkä viihdy koulussa, on ehkä joutunut väärään seuraan, ja tämä on asia, jota meidän moniammatillisesti pitää katsoa. Elikkä jengirikollisuuden ja nuorten osalta ei auta ainoastaan se, että puhutaan siitä, että tiukennetaan rangaistuksia. Yleensä tarvitaan paljon enemmän ennaltaehkäisevää [Puhemies: Aika!] työtä.

Puhemies Matti Vanhanen: Ja pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Meri.

16.03 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Jaaha, te ette siis aio tehdä mitään ennaltaehkäisyä. No, oikeusministeri, olemme siis varmuudella menossa Ruotsin tielle.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

No, entäpä nuo vaaralliset rikolliset? Perussuomalaiset esittävät, että toisen hengelle ja terveydelle vaaralliset vangit pidetään lukkojen takana vaikka loppuikänsä. Tämä on mahdollista Norjassa ja Tanskassa. Kyse on varmuusvankeudesta, jossa henkilöä ei vapauteta, vaikka rangaistus päättyisi, jos henkilö on edelleen vaaraksi muille. Suomessahan tämä on ollut myös aikanaan mahdollista, mutta nyt sarjakuristajia ja lastenraiskaajia vapautetaan vankilasta, vaikka he kuinka vaarallisia olisivatkin.

Arvoisa puhemies! Aikooko oikeusministeri tehdä nyt tällekin asialle yhtään mitään, ja koska voimme odottaa tästä esitystä? Epäilen, että ei ole tulossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

16.04 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa kansanedustaja Merta siitä, että tämä hallitus on todella tehnyt aika paljon. Me ollaan uudistettu seksuaalirikoslainsäädäntö, sitä myötä etenkin lapsiin kohdistuvat seksuaalirikosten rangaistukset tulevat kovenemaan. Elikkä ei pidä paikkaansa se, että tämä hallitus ei olisi tehnyt tällä saralla yhtään mitään — päinvastoin olemme tehneet. [Leena Meren välihuuto]

Näitten vaarallisimpien väkivaltarikollisten osalta oikeusministeriössä on käynnissä hallitusohjelmaan perustuva työryhmä, joka arvioi vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen edellytyksiä, ja ongelmallisia ovat etenkin ne vangit, jotka uusivat vakavan väkivaltarikoksen pian vapauduttuaan. Elikkä tätä työtä tehdään. Se työryhmä ei ole vielä valmis, ja odotan myös, että työryhmä tulee esittämään meille konkreettisia esityksiä siitä, miten tässä asiassa voidaan edetä. Mutta asiaan ollaan puututtu, se on työryhmävaiheessa. Ja kuten hyvään lainsäädäntötoimintaan kuuluu, ensin tehdään perusteellista työryhmätyötä ennen kuin se viedään hallitukselle päätettäväksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

16.05 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus ei ole väkevästi puuttunut tuohon ulkomaalaisen jengirikollisuuden lisääntymiseen Suomessa, siihen väkivallan kulttuuriin, joka uhkaa meidän lapsiamme ja nuoriamme. Kun hallitus ei ole puuttunut väkivaltarikollisuuteen rangaistuksia koventamalla, te olette hiljaisella hyväksynnällä hyväksyneet tämän nykyisen löysän rangaistuskäytännön.

Perussuomalainen eduskuntaryhmä on tänään jättämässä toimenpidealoitteen, varsin kattavan sellaisen, jossa esitämme väkivaltarikollisuuden rangaistusten koventamista ja ulkomaalaisten rikollisten maasta poistamisen tehostamista. Kysyn hallitukselta: miten te aiotte puuttua siihen, että maahan ei saavu sellaisia ulkomaalaisia, jotka tehtailevat täällä rikoksia tai liittyvät näihin rikollisjengeihin? Osoitan kysymykseni ulkomaalaispolitiikasta vastaavalle sisäministeri Mikkoselle.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.06 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että täällä salissa keskustellaan rikollisuudesta, katurikollisuudesta, ja myös niistä keinoista, mitä me voimme tehdä sen ehkäisemiseksi. Ja aivan kuten oikeus-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

ministeri tässä sanoi, meidän täytyy varsinkin nuorten kohdalla puuttua asioihin riittävän ajoissa ja nimenomaan painottaa tätä ennaltaehkäisevää työtä, ja sitä me olemme tehneet.

Itse keskustelen aktiivisesti myös poliisin kanssa tästä ilmiöstä ja voin sanoa, että myös heidän viestinsä on se, että se varhainen puuttuminen on aivan avainasemassa. Mutta totta kai sen lisäksi täytyy myös olla se, että me varmistamme sen, että poliisilla on resursseja tutkia rikoksia ja toisaalta oikeuslaitoksella on resursseja tehdä tämä prosessi loppuun, ja tätä hallitus on vahvistanut.

Kun puhutaan ulkomaalaisista tai maahanmuuttajataustaisista ihmisistä, tärkeätä on se, että meidän kotoutuminen on myös kunnossa. Juuri se on yksi ennaltaehkäisevä keino, ja siihen meidän täytyy entistä enemmän satsata, ja myös siinä tämä hallitus on tehnyt toimenpiteitä. Tämä on iso kokonaisuus, jossa pitää katsoa kaikkia osasia ja varmistaa, [Puhemies: Aika!] että sekä ennaltaehkäisyyn että rikokseen puuttumiseen on riittävät resurssit.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

16.08 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä Suomen vankiloissa on valtavan paljon ulkomaalaisia vankeja. Miksi näin on? Varmasti osittain voi sanoa, että syy on siinä, että Suomen vankiloissa on aika hyvät oltavat.

Sitten jos mietitään, että miksi näitä ulkomaalaisia ei sitten laiteta omiin maihinsa, niin voisin kyllä kysyä, onko hallitus päättänyt tehdä asialle jotain. Jos ulkomaalaiset rikolliset ovat meillä vankiloissa, niin eikö nyt kannattaisi laittaa sinne omiin maihinsa kärsimään niitä tuomioita, sillä yksi rikollisen vankilassaolovuosi maksaa suunnilleen 80 000 euroa, ja minusta näille rahoille on varmasti tärkeää käyttöä muuallakin Suomessa. Elikkä miksi meillä Suomessa on paljon ulkomaalaisia vankeja, joita ei laiteta omaan maahansa kärsimään tuomiota? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

16.09 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomihan on johdonmukaisesti toiminut myös tässä asiassa ja siirtänyt Suomessa tuomitut ulkomaalaisvangit heidän kotimaahansa aina, kun siirron edellytykset täyttyvät. Siis aina, kun edellytykset täyttyvät, heitä siirretään. Henkilöt, jotka ovat Suomessa tehneet rikoksia, siirretään kotimaihinsa, jos on mahdollista. Jos se on sellainen kotimaa, että siellä ei uhkaa kuolemantuomio tai kidutus, silloin siirretään. Elikkä perussuomalaiset eivät ole tässä oikeassa, vaan hallitus kyllä toimii ja oikeusministeriö toimii myös tässä asiassa.

Ulkomaalaisten vankien osuus on noin 17 prosenttia, ja tämä luku on pysynyt vakaana viimeiset viisi vuotta elikkä siitä lähtien, kun perussuomalaiset olivat myös oikeusministeripuolue. Sitten on niin, että osa näistä ulkomaalaisista on myös tutkintavankeja, ja jos on tutkintavanki, niin tutkintavankiahan ei voida siirtää, koska tutkintavanki odottaa sitä prosessia. Tästä syystä tilanne on se, mikä se on. Suomi toimii: aina kun on mahdollista, siirretään kotimaahan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Keto-Huovinen.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

16.10 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus tulee voimaan vuodenvaihteessa. Raiskauksesta annettavat tuomiot jäävät uudistuksen jälkeenkin merkittävästi alle pohjoismaisen tason. Joka toinen perusmuotoisesta raiskauksesta tuomittu saa ehdollisen rangaistuksen. Muissa Pohjoismaissa tämä ei olisi mahdollista, vaan raiskauksesta tulee ehdoton tuomio. Uhrit taas kärsivät vuosia, jopa loppuelämänsä. Kysynkin: miksi hallitus ei korjannut tätä epäkohtaa, vaikka Suomi on EU:n toiseksi turvattomin maa naiselle? [Leena Meri: Ja oppositio esitti!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

16.11 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt en oikein pysynyt kärryillä, koska edustaja Keto-Huovinen varsin hyvin tietää, että tämä eduskuntahan on hyväksynyt uuden seksuaalirikoslainsäädännön, jossa nimenomaan me saadaan uusi pykälä, uusi määritelmä raiskaukselle, ja sitä myötä useampi teko, joka aikaisemmin on ollut seksuaalinen hyväksikäyttö, muuttuu nyt raiskaukseksi, ja sitä kautta rangaistukset myös tältä osin tulevat kovenemaan. Elikkä on aivan ilmiselvää, se tulee myös tästä hallituksen esityksestä esille, että vankiluku tulee nousemaan Suomen vankiloissa tästä seksuaalirikoslainsäädännöstä ja sen uudistuksesta johtuen. Ja jos tilanne on tämä, niin sehän tarkoittaa myös sitä, että rangaistukset kovenevat. Sitten on myös niin, että lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten osalta rangaistussäännöstö huomattavasti kovenee, ja luulen, että edustaja on myös siitä tietoinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen.

16.12 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä uudelleen tähän perussuomalaisten uunituoreeseen kriminaalipoliittiseen ohjelmaan, jossa esitämme, että ulkomaalaiset seksuaalirikoksiin tai muihin vakaviin rikoksiin syyllistyneet henkilöt poistetaan maasta ja karkotetaan omaan maahansa. Nythän laki sanoo, että heidät voidaan karkottaa, mutta Perussuomalaiset esittää, että heidät karkotetaan.

Kun eduskunta käsitteli kansalaisaloitetta seksuaalirikoksiin syyllistyneiden karkottamisesta, eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii seksuaalirikoksiin ja törkeisiin rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten nopeasta ja tehokkaasta maasta poistamisesta. Ja nyt kysyn, sisäministeri Mikkonen: mitä te olette tehnyt tämän eteen? [Eduskunnasta: No, ei mitään!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.13 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja kertoi, niin todellakin meidän ulkomaalaislaissa todetaan, että ulkomaalainen voidaan karkottaa maasta, mikäli hän syyllistyy rikokseen, josta säädetty rangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta. Ja kyllä tällaisia karkotuksiakin on tehty, ja rikosperusteinen karkotuspäätös voidaan tehdä varsinkin, jos on syyllistynyt vakaviin rikoksiin tai rikoksiin on syyllistytty toistuvasti. Mutta tietysti tällaisissa tapauksissa käytetään aina yksilökohtaista harkintaa, ja yksi asia, mikä meidän täytyy huomioida, on se, että palautuskielto koskee myös näitä ihmisiä. Emme voi palauttaa sellaiseen tilanteeseen tai alueelle,

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

jossa ihmistä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, vaino tai muu epäinhimillinen tai ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Tähän meitä sitovat sekä kansainväliset sopimukset että oma perustuslakimme, ja tämä asiassa huomioidaan. Mutta siltä osin kuin palautuksen ehdot täytyvät ja yksilöharkinnan jälkeen näin voidaan tehdä, niin tällaisia tapauksia on tehty ja tämän laki sallii.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kilpi.

16.14 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tehneet edustaja Pihla Keto-Huovisen kanssa jo ajat sitten lakialoitteen varmuusvankeudesta. Hyvä, että tekin olette, perussuomalaiset, tämän asian äärelle heränneet. Se on tärkeä asia, ja olisi hyvä, että se menisi eteenpäin siellä teilläkin.

Mutta näin poliisitaustaisena edustajana sanon, että on hyvin tärkeää ottaa se Ruotsin tilanne vakavasti. Viesti sieltä on hyvin selkeä meille, ja viesti myös Suomen poliisista on meille hyvin selkeä, että nyt on ihan oikeasti aika herätä. Nyt esimerkiksi tänä päivänä ollaan uutisista saatu lukea, kuinka syyttäjät ovat täysin loppuunpalaneita, sieltä lähtee porukkaa pois ja tilanne on erittäin kestämaton. Sama tilanne poliisissa: jatkuva aliresursointi piinaa, siellä on porukka täysin loppuunpalanut ja lähdetään pois alalta. 14 miljoonaa ollaan tälläkin hetkellä poliisissa pakkasella. Milloin saadaan sisäisen turvallisuuden ketju kuntoon, ja minkä ihmeen takia tämä on päästetty tämmöisessä turvallisuustilanteessa tähän jamaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.15 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kilpi on aivan oikeassa siinä, että valitettavasti resurssit ovat olleet niukkoja. Tämä on päästetty tähän jamaan viime hallituskaudella ja sitä ennenkin, [Välihuutoja oikealta] ja tämä hallitus on nimenomaisesti lisännyt poliisin resursseja. Me olemme nostaneet poliisien määrää 7 500:aan ja pitäneet tästä kiinni, sen lisäksi olemme nostaneet myös oikeuslaitoksen resursseja juuri sen takia, jotta se paine ei ole niin valtava siellä poliisissa ja oikeuslaitoksissa. Olen iloinen siitä, että kun sisäisen turvallisuuden selontekoa tehtiin, niin silloin tässä salissa oli varsin yksimielinen näkemys siitä, että myös jatkossa resursseista pitää pitää kiinni ja poliisien määrää ja muuta henkilökuntaa on tarve jatkossakin nostaa.

Todellakin tämä hallitus on nyt resursseja merkittävästi lisännyt, ja toivon todella, että tämä sali yhdessä myös jatkaa sillä tiellä tulevaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

16.16 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myönnättekö, arvon ministeri, että Suomessa on maahanmuuttajataustaisia jengejä ja niistä pitäisi olla huolissaan? [Eduskunnasta: Erinomainen kysymys! — Eva Biaudet: Kaikista jengeistä pitää olla huolissaan!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

16.17 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jengirikollisuuden otamme hyvin vakavasti. Ja kyllä me tiedämme sen, että meillä on siellä jengeissä myös ihmisiä, kenellä on maahanmuuttajatausta.

Mutta ylipäätänsä nämä jengit koostuvat nimenomaan niistä ihmisistä, ja niihin ajautuu niitä nuoria, joilla ei ole näkymää tulevaisuudesta, jotka syrjäytyvät ja jotka eivät saa otetta elämästä. Sen takia olen itse korostanut niin paljon tätä ennalta ehkäisevää työtä. Ja sitä pitää tehdä kaikkialla. Moniviranomaisyhteistyö, mitä poliisi tekee eri toimijoiden kanssa, on äärimmäisen tärkeää. Mutta yhtä lailla meidän pitää huolehtia siitä, että meillä on resursseja niin koulussa, varhaiskasvatuksessa ja että me pystymme tukemaan perheitä jo hyvissä ajoin.

Toisaalta se, että meidän asuntopolitiikkamme on sentyyppistä, että meidän asuntoalueemme ovat moninaisia ja siellä on monentyyppistä asuntoa, on omistusasuntoa, on vuokra-asuntoa ja niin edelleen. Tämä on yksi tärkeä ero, mikä meillä on Suomessa, ja tästä on tärkeää pitää kiinni.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

16.18 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Jatketaan perussuomalaisten kriminaalipoliittisesta ohjelmasta. Suomalaisessa vankilakäytännössä ensikertalaisuus ei todellakaan tarkoita ensikertalaisuutta. Esimerkiksi raiskaukseen useasti syyllistynyttä voidaan joka kerta kohdella ensikertalaisena, kunhan tämä ei ole istunut vankilassa edeltävän viiden vuoden aikana. Tämä tarkoittaa, että sarjaraiskaajakin voi päästä ehdonalaan vapautteen ensikertalaisuuteen vedoten, kun uusimmasta tuomiosta on istuttu vain puolet. Taas viisi vuotta ulkona vankilasta, ja ensikertalainen on uudestisyntynyt.

Vaikka vankeinhoidossa muisti olisi näin lyhyt, rikoksen uhri muistaa teon lopun elämänsä. Yleisen oikeustajuun ei sovi se, että ensikertalainen voi olla kuinka monta kertaa tahansa. Kysynkin ministeri Henrikssonilta: Sopiiko nykyinen ensikertalaisuusikäytäntö teidän oikeustajuunne? — Meille se ei käy.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

16.19 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kysymys, joka on ihan aiheellinen esittää. Täytyy muistaa, että sillä rikos-oikeuslainsäädännöllä, mikä meillä on käytössä, on pitkät perinteet. Näitä kriminaalipoliittisia perinteitä ja arvoja on sovellettu tässä maassa vuosikymmeniä, eli tämä ensikertalaisuushan ei ole mikään sellainen, minkä tämä hallitus olisi keksinyt, vaan tämä on ollut tässä rikoslaissa pitkään. [Sebastian Tynkkynen: En kysynykään sitä!]

Nyt, edustaja Tynkkynen, mielestäni tilanne on sellainen, että meidän on syytä käydä kaikkia näitä käytäntöjä lävitse. Meidän on syytä arvioida niitä. Meidän on syytä myös miettiä, millä tavalla yhteiskunta on muuttunut: Ovatko nämä periaatteet, jotka meillä on pitkään olleet, edelleen relevantteja? Onko joitakin kohtia, missä olisi syytä muuttaa toimintatapaa? Tässä asiassa haluaisin, että käytäisiin vähän laajempaa yhteiskunnallista keskustelua ja myös mietittäisiin, millä tavalla me saadaan sellainen järjestelmä, joka kaikissa [Puhemies: Aika!] olosuhteissa tuntuu oikeudenmukaiselta ja oikealta.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

16.20 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asiantuntijat ovat todenneet: Ei Suomi ole Ruotsin tiellä, me olemme jo siellä. Tilanne pian pahenee. ”Ruotsin tie ei ole meidän — kokoomuksen 10 toimenpidettä jengirikollisuuden torjumiseksi.” Esittelimme tällaisen toimenpidekokonaisuuden viime talvena. Oletteko, arvoisa ministeri, tutustunut tähän kokoomuksen konkreettisten esitysten kokonaisuuteen?

Ei riitä enää, että käytetään vain pehmeitä toimenpiteitä, ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, tarvitaan myös muita, niin sanottuja kovia toimenpiteitä: poliisien määrä vähintään 8 000:een, rikoslakiin jengirikollisuus omaksi koventamisperusteeksi, ampuma-aserikoksien tuomioita kovennettava ja, esimerkiksi edustaja Keto-Huovisen esitys, luvattoman ampuma-aseen kantamisesta aina tuomio törkeänä ampuma-aserikoksena. Ministeri Mikkonen, oletteko valmis viemään näitä eteenpäin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.21 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen tutustunut kokoomuksen ehdotukseen, jo muistaakseni viime keväänä taisitte ne julkaista, ja kuten sanoin, olemme monta kertaa tässä salissa puhuneet tästä aiheesta, mikä on aivan oikein. Koska aihe on vakava, aihe huolestuttaa kansalaisia, on tärkeää, että me varmistamme toimia, teemme toimia, joilla voimme jengirikollisuutta ja rikollisuutta ylipäättänsä ehkäistä.

Yksi tärkeä asia on resursseista huolehtiminen, ja sitä tämä hallitus on tehnyt, ja toivon todellakin, että sitä tehdään myös jatkossa. Viime hallituksessa leikattiin poliisien rahoitusta merkittävästi, ja se kyllä varmasti näkyy kentällä, ja nyt on hyvä, että olemme saaneet määrää lisättyä. Mutta on paljon muitakin toimia, ja myös siellä teidän ohjelmassanne on korostettu esimerkiksi tätä moniviranomaistoimintaa, sitä, että eri tahot, jotka ovat lasten ja nuorten kanssa, niin koulut, nuorisotyöntekijät, poliisi, sosiaalityöntekijät kuin muut, toimivat yhdessä, aktiivisesti keskustelevat, puuttuvat tapauksiin ja ohjaavat ihmisiä oikealle polulle. Tätä työtä me olemme myös resursoineet: esimerkiksi Ankkuri-toiminta, joka on hyvin onnistunutta, on laajentunut nyt kaikille alueille ympäri Suomea.

Puhemies Matti Vanhanen: Ja tähän aiheeseen viimeinen kysymys kysymyksen ensimmäiselle esittäjälle, edustaja Merelle.

16.23 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ei tästä nyt kyllä tullut mitään lupauksia esityksistä. Kyllä tämä oli enemmän sitä, että selvitetään, on työryhmää, ennaltaehkäistään ja keskustellaan. No keskustellaan, se on hyvä. Tarvittiin perussuomalaisen kriminaalipoliittinen ohjelma, että saatiin tätä keskustelua, ja jatketaan sitä kovin mielellään.

Mutta miten noin yleinen rangaistustaso? Ajatelkaapa: Taposta tuomitaan Suomessa vankeutta yleensä noin yhdeksän vuotta. Norja — vastaava teko noin 15 vuotta. Siinä on kuusi vuotta eroa. On löperöä menoa. Lapsen raiskaaminen voi Norjassa johtaa lähes kaksi kertaa niin pitkään tuomioon kuin Suomessa. Ja tuossa rikoslainsäädännön uudistuksen yhteydessä oppositiopuolueet, perussuomalaiset mukaan lukien, tekivät alarajoihin korotuksia, myös törkeään lapsenraiskaukseen, joihin hallituspuolueet eivät yhtyneet — nyt muis-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

tutukseksi ministerille. Kysyn: kun rangaistukset ovat näin löperöitä, aiotteko te nyt näitäkään edes kiristää?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

16.24 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri — joka on myös varmasti tietoinen siitä, että meillä rangaistuksista päättää tuomioistuin — [Leena Meren välihuuto] tärkeintähän on se, että tuomioistuimella on käytettävissään rangaistusasteikko, joka on riittävä. Tärkeästä lapsenraiskauksesta rangaistusasteikko on 4—12 vuotta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksei enemmän?] — Miksi ei enemmän? Ylipäänsä Suomessa 12 vuotta on se enimmäisrangaistus, joka tässä salissa on päätetty aikoja sitten.

Sitten tilanne tietysti vaikuttaa olevan nyt niin, että moni kansanedustaja varsinkin siellä perussuomalaisten puolella ajattelee niin, että mitä pidempään istutaan vankilassa, sitä parempi se on yhteiskunnalle. Jos näin olisi, niin varmasti olisi niin, että meillä olisi myös paremmat jäljet siitä, miten tämä on toiminut niissä maissa, joissa on todella pitkiä rangaistuksia ja joissa voidaan istua elinkautista ihan elämän loppuun asti. Yleensä suomalaiseen ja pohjoismaiseen kriminaalipolitiikkaan on kuulunut myös se, että istutaan rangaistusta ja yritetään päästä takaisin yhteiskuntaan, [Puhemies koputtaa] ja tämä on myös asia, jota meidän pitää miettiä, [Leena Meri: Miettiä?] eli sitä, onko meillä sitten pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta vai ei.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys ulkomaalaisten asuntokaupoista (Pia Kauma kok)

Suullinen kysymys SKT 169/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Kauma.

Keskustelu

16.25 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Useat tiedotusvälineet ovat tällä viikolla uutisoineet, että venäläinen ostaja on hankkimassa suuren kiinteistön, sadan huoneen entisen vanhainkodin vain muutaman kilometrin päässä Niinisalon varuskunnasta ja eteläisen Suomen suurimmasta ampuma-alueesta. Ministeri Kaikkonen, te olette tänään ilmoittanut tuoneenne eduskuntaan lain, jossa kiristetään ulkomaalaisten kiinteistökauppojen valvontaa — hyvä niin — mutta ilmeisesti lain ja valvonnan ulkopuolelle ovat jäämässä asunto-osakkeet ja liikehuoneistot. Suurin asunto-osakkeiden ulkomaalainen ostajaryhmä ovat venäläiset. Turvallisuusviranomaisien mukaan esimerkiksi laitonta tiedustelua voidaan aivan yhtä helposti harjoittaa myös asunnoista kuin kiinteistöiltä. Ministeri Kaikkonen, miten aiotte toimia, että myös asunto-osakkeiden ja liikehuoneistojen ostaminen saadaan luvanvaraiseksi ja tarvittaessa estetyksi EU:n ja Eta-alueen ulkopuolisille tahoille?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

16.27 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, kun oli jonkun verran saatu kokemuksia tästä nykyisestä laista, niin arvioin, että sitä on syytä kiristää, ja tämän takia laitoin keväällä liikkeelle lainsäädännön kiristämishankkeen, joka tosiaan tänään juuri on tuotu eduskuntaan, ja toivon, että eduskunta sen huolellisesti käsittelee.

Tuossa piti kuitenkin tehdä valinta, tehdäänkö nyt ne muutokset, jotka ovat kiireellisiä ja perusteltuja, vai tehdäänkö laajempi uudistus, joka olisi käytännössä mennyt seuraavalle vaalikaudelle, ja valintani oli se, että liikutaan tällä vaalikaudella, ja sen takia tämä asunto-osakeyhtiötarkastelu jäi tässä vaiheessa ulkopuolelle. Mutta sen suhteen laitoin selvityksen liikkeelle, tätä asiaa arvioidaan, ja aion myös laittaa jatkotyön tämän lain edelleen selvittämiseksi, onko siinä edelleen kiristämistarpeita. Eli tehdään nyt se, mikä on kiireellisesti välttämätöntä, ja työ jatkuu tästä vielä eteenpäinkin.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kauma.

16.28 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole lainkaan tyytyväinen tähän vastaukseen. Tein kirjallisen kysymyksen teille, ministeri Kaikkonen, 19.4. tästä samasta asiasta, ja te olette vastannut minulle 3.5. Siinäkin vastauksessa te totesitte aivan saman kuin äsken, että aiotte laittaa liikkeelle selvityksen näistä vuokrahuoneistoista, näistä asunto-osakkeista.

Mutta toinen kysymykseni, jonka siihen kirjalliseen kysymykseen laitoin, koski vuokrahuoneistoja. Siitäkin te sanoitte laittavanne selvityksen liikkeelle, mutta sitäköön ei ole nyt tässä uudessa lakiesityksessä. Eli milloin te aiotte puuttua näihin todella merkittäviin puutteisiin, jotka tässä lakiesityksessä ovat — siis asunto-osakkeet, liikehuoneistot ja vuokrahuoneistot, jotka siitä nyt puuttuvat — kun tämä asia on ollut teillä tiedossa ainakin tästä minun kirjallisesta kysymyksestäni lähtien jo viime huhtikuussa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.29 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa edustaja Kauma, laitoin tämän selvityksen liikkeelle jo ennen teidän kirjallista kysymystä. [Naurua perussuomalaisten ryhmästä] Se on laitettu liikkeelle helmikuussa, ja tämä työ on parhaillaan käynnissä. Mutta arvio oli valmistelijapuolelta, että jos halutaan tämä kokonaisuus mukaan lakiuudistukseen, niin valmistelussa menee aikaa niin kauan, että se menee seuraavalle vaalikaudelle. Mielestäni se olisi ollut liian pitkä aika, ja sen takia tehdään nyt se, mikä on kiireellistä, mikä nyt voidaan tämän eduskunnan voimin tehdä. Työ jatkuu vielä, ja seuraava eduskuntakin tätä asiaa vielä joutuu käsittelemään, tai saa käsitellä. Mutta pala kerrallaan hyvää lainsäädäntöä, ja yhä turvallisempaa Suomea kohti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru, Pauli Kiuru.

16.29 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eduskunta teki erinomaista työtä viime kaudella. Säädimme tiedustelulainsäädännön, joka koskee siviilitiedustelua ja sotilastiedustelua, emmekä yhtään liian aikaisin. Eduskunta pystyi tekemään

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

tämän päätöksen nopealla aikataululla perustuslakia muuttaen, ja siinä tehtiin parlamentaarista yhteistyötä yli puoluerajojen.

Suojelupoliisin toimivaltuudet ovat kasvaneet. Kysyn ministeriltä: onko rekrytointi onnistunut, onko koulutus riittävää, onko siinä riittävät resurssit, ja ovatko määrärahat kunnossa?

Ja sitten yksi kysymys liittyen tiedusteluun: Pitääkö tieto paikkansa — ja ymmärtääkseni pitää — että asunnoissa sisällä ei missään tilanteessa voi harjoittaa siviilitiedustelua, mikä antaa suoran aukon rikollisille tiedustelijoille toimia asunnon sisällä, tehdä niitä asioita, joita he ilkeämielisesti mahdollisesti haluavat Suomea vastaan tehdä? Eli olisiko siinä tiukoissa tilanteissa mahdollisuus lainsäädännön tarkentamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.31 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tämä on tärkeätä, että edellinen eduskunta sai nämä tiedustelulait valmiiksi. Se oli varmaan yksi tärkeimpiä lakihankkeita viime kaudella itse asiassa — hyvä, että nostitte tämän esille.

Ymmärtääkseni rekrytointeja on voitu tehdä varsin hyvin, joskin, jos puhutaan vaikkapa kyberosaamisesta, siinä kyllä viranomaiset, meidän julkinen sektori, kilpailevat yksityisen sektorin kanssa osaajista. Mutta käsittääkseni tilanne on kuitenkin kohtuullisen hyvä tällä hetkellä.

Tätäkin lainsäädäntöä on syytä arvioida, katsoa, onko siinä parantamisen paikkoja, ja tehdä niitä mahdollisia korjauksia.

Mutta haluan kuitenkin yhden näkökulman tähän sanoa vielä: jos Suomessa haluaa harastaa tiedustelua tai haluaa suunnitella jotakin ikävää Suomea tai suomalaisia kohtaan, niin se ei edellytä sitä, että täältä omistaa asunnon tai kiinteistön.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Häkkänen.

16.32 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä on osoittanut julmat kasvot tässä viimeisen kahdeksan kuukauden aikana, ja nyt viimeistään on tehtävä ne kaikki toimenpiteet, joilla energiapolitiikassa, kiinteistöissä, yritysomistuksessa, tietoverkoissa ja muissa saadaan nämä meidän turvallisuusvajeet poistettua tässä maassa. Siinä mielessä tämä laki on tervetullut. Jo vuosi sitten loppuvuodesta, joulukuussa 21, toimitettiin selvitys näistä epäkohdista, eli tämä on ollut vireillä pitkän aikaa, ja sen takia on nyt vähän harmillista, että tähän lakiin jää näitä aukkoja edelleen. Toivoisin, että ministeri ottaa eduskunnasta hyvän viestin vastaan, että nyt turvallisuutta parantavat lakiuudistukset priorisoidaan niin, että resurssit varmasti löytyvät. Tämä asia ei voi jäädä yli vaalikausien odottamaan. Mutta kysyisin vielä, onko selvitetty venäläisten kiinteistöomistuksen täyskieltoa. Katsoin, että lakiesityksessä ei ole edes selvitetty. Oliko tämä ministeriössä pöydällä jotenkin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.33 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ollut tämän lain valmistelussa esillä, mutta ajatukseni on, että tämäkin asia selvi-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

tetään tuon jatkotyön yhteydessä — tarve ja mahdollisuudet siihen. Mutta todettakoon tässä nyt vielä kuitenkin kaiken kaikkiaan se, että niitä kiinteistöjä, minkä suhteen jotakin epäilyttävää toimintaa on, meillä kyllä viranomaiset seuraavat varsin tarkastikin ja tarvittaessa myöskin puuttuvat. Ja onhan tästä jo ihan julkisiakin esimerkkejä, miten on puututtu, vaikkapa Airiston Helmi -tapaus — varsin näyttävä tapaus siitä, että kun on epäily lain rikkomisesta, niin on puututtu.

Vielä sen verran eduskunnalle, että tämä lain kiristys tulee nyt eduskunnan käsittelyyn, ja mielestäni eduskunta voi hyvin katsoa nyt sen lain sisällön ja kuulla asiantuntijoita. Jos eduskunnassa löytyy yhteisymmärrys siitä, miten sitä voisi vielä eduskuntakäsittelyssä parantaa, niin ainakin minä suhtaudun siihen vaihtoehtoon hyvin avarasti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskela.

16.34 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Täällä viitattiin kokoomuksen kysymyksessä kotipaikkaani. Kankaanpäässä tosiaan varuskunnan läheisyydessä sijaitseva Lohikon entinen vanhainkoti myytiin venäläisille ostajille. Kaupunki ei ollut tässä kaupassa osapuolena, vaan kauppa tapahtui yksityisten toimijoiden välillä. Onneksi puolustusministeriö vielä tutkii tapahtunutta ja voi estää kaupan syntymisen. Myös kaupungilla on etuosto-oikeus ennen kuin lopullinen omistussuhde varmistuu. Jatkoissa ilmeisesti myös valtiolla tulee olemaan etuosto-oikeus, mikä onkin oikein — näin olen ymmärtänyt, ministeri Kaikkonen.

Varsinainen kysymykseni kuitenkin koskee bulvaaneja. Venäläisten maakauppojen kohdalla isoksi vaikeudeksi muodostuu kaupankäynti erilaisten bulvaanien kautta. Tämä hämärtää omistussuhteita ja kauppojen todellista tarkoituspäätä. Kysyisin: millaisin toimin saadaan puututtua tällaisten erilaisten haamuostajien tekemiin, turvallisuuspoliittisesti ongelmallisiin maa- ja kiinteistökauppoihin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.35 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä uusi lakiehdotus, joka tänään eduskuntaan toimitetaan, tuo parempia työkaluja myös sen selvittämiseen, ketkä ovat todellisuudessa näitten kauppojen takana. Mutta täytyy sanoa ihan rehellisesti ja avoimesti, että tämä on aika vaikea tehtävä — tämä on aika vaikea tehtävä. Valmistelussa on käynyt ilmi, että juuri tällainen bulvaanitoiminta on tavattoman vaikeasti selvitettävää. Työkaluja tämä uusi laki tuo, mutta voi olla, että tässä edelleen jää jotakin, jonka perään joudumme jatkossakin katsomaan. — Kiitos hyvästä kysymyksestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vikman.

16.36 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvää on, ettemme voi suhtautua sinisilmäisesti siihen, millaista keinovalikoimaa Putinin Venäjä voi käyttää omien tarkoituspäätensä edistämiseen. Toiminta on ollut ja on hyvin pitkäjänteistä. On hyvä, että hallitus on asiaan tarttunut, mutta tietysti valitettavaa on se, että tähän nyt tuomaan lakiin koskien näitä kiinteistöjen ostoja on jäänyt näin valitettavan paljon porsaanreikiä koskien esimerkiksi vuokrausta, asunto-osakeyhtiöitä ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Mutta kysyn kuitenkin puolustusministeriltä: Kun viittasitte tähän, että on jatkossakin syytä kiristää näitä lakeja, niin mitä tehdään sellaisten kohteiden kohdalla, jotka ovat nyt jo päätyneet epäilyttäviin käsiin? Pitäisikö tätä pystyä tarkastelemaan, käsittelemään, nyt, kun uhka-arviomme on noussut?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.37 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin sen todeta, että on onneksi aika vähän näitä, missä viranomaisilla on epäilyjä, mutta on siellä jotakin kuitenkin, mitä seurataan. Erilaisia kohteita on, mitä tarkemmin seurataan, ja jos on todisteet, että on syytä epäillä lainvastaista tai kansallisen etumme vastaista toimintaa, niin viranomaiset näihin niissä tapauksissa pystyvät kyllä puuttumaan jo nykyisenkin lainsäädännön voimin, mutta tämä uusi laki vielä parantaa tilannetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

16.37 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäläisten kiinteistökaupat huoltovarmuuden tai turvallisuuden kannalta olennaisten kohteiden liepeiltä ovat vakava haaste. Ongelma ei ole uusi, vaan näitä kyseenalaisia kauppvoja on tehty ajan saatossa vaikka millä mitalla. Kiinteistökauppojen lisäksi olisi olennaista kiinnittää huomiota sellaisiin venäläisten tekemiin yrityskauppoihin, jotka liittyvät jollain tapaa huoltovarmuuden tai yhteiskunnan kannalta kriittisten toimintojen ylläpitoon.

Epäilyttävät dronet lentävät taivaalla ja sabotaasin uhka on kasvanut. Yrityksiäkin saatetaan käyttää hyväksi tällaiseen toimintaan, ja kysynkin: miten hallitus on nostanut varautumistasoaan mahdolliseen yritysten kautta tapahtuvaan häirintään?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen. — Ministeri Mikkonen.

16.38 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme monella tavalla nostaneet varautumisen tasoa. On aivan totta, että tällaista erilaista häirintää tapahtuu. Esimerkiksi suojelupoliisi on todennut, että häirintää verkossa — tällaista kyberhäirintää — tapahtuu paljon enemmän nyt kuin aiemmin. Ja itse asiassa jo siinä vaiheessa, kun esimerkiksi Nato-jäsenyyshakemusta jätettiin, me tiesimme ja olimme varautuneet, että se myös omalta osaltaan lisää tällaista vihamielistä toimintaa ja erilaista häirintää.

Mutta turvallisuusviranomaisten resursseja on myös nostettu silloin heti keväällä. Olemme lisänneet niin suojelupoliisin kuin esimerkiksi Rajan, Puolustusvoimien resursseja merkittävästi sotilastiedustelun ja siviilitiedustelun puolelle, jotta meillä on tuntosarvet ylhäällä ja voimme seurata ja tarkkailla, mitä tapahtuu. Ja myös viranomaiset ovat päivittäneet erilaisia suunnitelmiaan ja harjoitelleet erilaisia tapauksia juuri sen vuoksi, että jos jokin tapahtuu, niin voimme näihin asioihin nopeasti puuttua.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministerin sijainen.

16.39 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan kysymys oli tärkeä ja liittyi yhteiskuntamme kokonaisturvallisuuteen, ei

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

siis vain niihin uhkiin, jotka liittyvät puolustuksemme tarpeellisuuteen ja sotilaallisiin uhkiin, vaan muuhun häirintään ja vaikuttamisen keinoihin.

Tänään viimeisimmäksi varautumisen ministerityöryhmä on saanut selvityksen ministeriöiden valmiuspäälliköiltä ja kansliapäälliköiltä sen toimeksiannon pohjalta, jonka annoimme muutama viikko sitten. Eli me vaadimme, että kaikkien strategisesti tärkeiden julkisen infran kohteiden varautumisen ja valmiuden tasoa nostetaan. Valmiuspäälliköt ovat tunnistaneet kymmeniä tällaisia toimintoja Suomesta, ja niistä erittäin moneen liittyy tietoliikenne- ja datayhteyksiä. Näiden kaikkien osalta olemme saaneet mahdolliset lakimuutostarpeet, joita onneksi on hyvin, hyvin vähän, ja myöskin lisäresurssin eli eurotarpeet. Pyysimme tästä nyt nopean selvityksen, mitä voisimme tehdä vielä tällä vaalikaudella, ja nopeat ratkaisut löytyvät kyllä hallituksesta poliittisina päätöksinä, jotta kriittinen infra voidaan turvata. Aina voi jäädä aukkoja, mikään ei ole varmaa, mutta teemme kaikkemme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

16.41 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kansallisen yhtenäisyyden ja kansallisen yhtenäisen toiminnan asia, ja sikäli erittäin hyvä, että tässäkin hallituksessa selvästi puolustusministeri ja myöskin pääministerin sijainen ja lukuisat ministerit ovat saman suunnalla, ja hyvä, että hallitus on tänään antanut esityksen, joka vie eteenpäin Suomen keinoja tarttua näihin vaarantaviin ilmiöihin, joissa kiinteistöjä käytetään hyväksi. Meillä on täällä esitetty perusteltuja kysymyksiä, koska kuitenkin pelkätään uusiin kiinteistökauppoihin kohdistuvat valvotut toimet eivät arkijärjelläkään ajateltuna ole riittäviä. Tämä on tietysti väistämättä kilpajuoksua — bulvaani-sana tulee siitä, että siinä yritetään olla piilossa — mutta yksi merkittävä osa-alue, jossa pystyisimme parempaan, on asunto-osakeyhtiöiden asunto-osakkeiden kaupat. Tältä osin kysyisin nyt asiaa, joka olettaakseni kuuluu mahdollisesti ympäristöministeriön hallinnonalalle. Olen ymmärtänyt, että asunto-osakkeiden kaupoista on muodostettava rekisteri, jossa kansallisesti pystyisi viranomaisen seuraamaan asunto-osakkeiden kauppaa, mutta tämä rekisteri on hyvin pitkällä siirtymäajalla. Onko hallitus tarkastellut, olisiko meillä tarvetta nähdä nopeasti asunto-osakkeiden omistussuhteet, ja voidaanko nopeuttaa tätä muutosta, jota on suunniteltu? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kurvinen.

16.42 **Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On kyse huoneistotietojärjestelmästä, josta tulee hieman samantyyppinen kuin Maanmittauslaitoksen kiinteistörekisteri, uusi järjestelmä, joka on todella myönteinen juttu muutenkin kuin turvallisuuden kannalta, ihan ihmisten arjen kannalta, kun enää eivät ole asunto-osakkeitten osakekirjat hukassa, vaan meillä on digitaalinen rekisteri, ja tämä vie digitaalista yhteiskuntaa eteenpäin. Mutta toki tämä huoneistotietojärjestelmä avaa myös turvallisuuden kannalta juuri näitä mahdollisuuksia. Meillä on maa- ja metsätalousministeriössä, joka vastaa maanmittaustoimesta ja kiinteistörekisteriasioista, valmiutta lakimuutoksia tehdä, mikäli sellaiseen tulokseen hallitus ja eduskunta tulevat. Voin vakuuttaa, arvoisa puhemies — juuri tänä aamuna itse asiassa ministeriön johtoryhmässä tätä selvittelin, kun arvelin, että tämä sali haluaa asiasta kuulla — että Maanmittauslaitos tekee

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

erittäin tiivistä yhteistyötä meidän turvallisuusviranomaisten kanssa juuri näissä kiinteistökauppakysymyksissä ja juuri tässä toiminnassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

16.43 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko nosti esiin kokonaisturvallisuuden, mikä on tietysti hyvin tärkeätä ja nimensäkin mukaan liittyy oikeastaan yhteiskuntaan hyvinkin laajasti: jos ajatellaan vaikka teknologiaosaamista tai riippuvuutta siitä, niin sillä on turvallisuuspoliittista merkitystä. Osaaminen on strateginen resurssi, varsinkin kriittinen sellainen. Ajatellaan erilaisia luonnonvaroja, materiaaleja: niillä on huoltovarmuus-, omavaraisuusmerkitys.

Nyt kuitenkin häiritsee se, että vaikka periaatteellisesti tässä salissa ollaan kutakuinkin samoilla linjoilla näistä asioista, niin silti tänne tulee erilaisia direktiivejä ja erilaisia lainsäädäntöehdotuksia, joissa näitä asioita ei ole kuitenkaan loppuun saakka harkittu tai välttämättä ollenkaan. Jos ajatellaan vaikka rakennusten energiatehokkuusdirektiiviä, niin siihen sisältyy itse asiassa riippuvuus esimerkiksi näistä aurinkokennopoulijohdemateriaaleista, Kiinasta, tai voidaan ajatella ennallistamisasetusta tai vastaavaa. Tietysti tieteessä teknologiassa on neutraliteettiperiaate, mutta pitäähän meidän nyt katsoa, mitä myös meidän tutkimusympäristössä tapahtuu. Koska te esimerkiksi siellä varautumisen ministeriryhmässä alatte seuloa näitä hankkeita systemaattisesti?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.44 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Puisto nostaa esiin aivan oikean asian. Ylipäättään rohkenen kuvailla tätä varautumisen kokonaisuutta hyvin monisyiseksi. Viimeemmäksi tänään me olemme käsitelleet myös sitä, miten meidän Säteilyturvakeskus ja muut viranomaiset ovat varautuneet sellaiseen tilanteeseen, johon liittyy säteilyuhka Suomeen. Kuvailin tämän esimerkin vain siksi, että me varaudumme nyt niin kovin monenlaiseen. Kaikkein eniten ytimessä ovat energiaturva ja ruokaturva.

Mutta kysymykseen viittaa muun muassa siihen, että koko länsimainen yhteiskuntamme, niin julkinen puoli kuin yksityiset yritykset, on hyvin riippuvainen myös Euroopan ulkopuolelta tulevista komponenteista, puolijohteista, materiaaleista, joiden puute ja pula on myös ollut omiaan aiheuttamaan tuotantojen kapeikkoja, mikä on muuten myös yksi syy tähän inflaatioon energian hinnannousun lisäksi. Me tarvitsemme enemmän riippumattomuutta tällaisista maista, ja me tarvitsemme enemmän eurooppalaista itsenäisyyttä, ja tämä sama koskee myös suomalaista omavaraisuutta. Mutta huomionne tästä, että me emme toimisi ristikkäin näiden esitysten kannalta, on minusta varteenotettava, ja lupaan tuota tarkastella, ettemme toimisi päinvastoin kokonaisturvallisuuden suhteen.

Puhemies Matti Vanhanen: Viimeinen kysymys kysymyksen alkuperäiselle esittäjälle. Edustaja Kauma.

16.46 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinteistöjen, asunto-osakkeiden, vuokrahuoneistojen ja liikehuoneistojen joutuminen turvallisuuden kannalta epäilyttäviin käsiin ei ole uusi asia, ja nyt te, ministeri Kaikkonen, täällä sanotte, että nyt

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

selvitetään, pohditaan ja mietitään, ja te tuotte tänne tietoisesti sellaisen lain, jossa on aukkoja. Se hiukan kyllä ihmetyttää näin opposition kansanedustajana, että kun tämä turvallisuus on meille kaikkein tärkein asia tällä hetkellä, niin miksi te ette ole ohjanneet riittävästi resursseja näin tärkeiden turvallisuuslakien valmisteluun.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.47 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä viitattiin tiedustelulakien valmisteluun aikanaan. Niitä valmisteltiin monta vuotta. Kun tehdään meidän turvallisuuteen liittyvää lainsäädäntöä, niin se täytyy tehdä riittävällä huolellisuudella, jotta ei tule huteja. Minulla oli todella kaksi vaihtoehtoa tänä keväänä: joko tehdään se, mitä nyt on tehtävissä tällä aikataululla Suomen turvallisuuden parantamiseksi näitten kiinteistökauppojen suhteen, tai sitten katsotaan tätä kokonaisuutta vielä laajemmin, mikä olisi vaatinut auttamatta — kävin tästä pitkän keskustelun ministeriön väen kanssa — aikaa niin, että lopputulos olisi ollut eduskunnassa ehkäpä jossain kaukana ensi vuonna. Piti valita. Minä valitsin tämän nopeamman tien, että tehdään nyt se, mikä tällä aikataululla on tehtävissä. [Välihuutoja] Miten te olisitte toimineet itse?

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys lääkkeiden saatavuudesta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 170/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.47 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Lääkkeiden saatavuudessa ilmenneet ongelmat ovat lisääntyneet viime aikoina. Syinä saatavuushäiriöihin ovat usein ongelmat tuotannossa ja kysynnän kasvu. Välillä rinnakkaislääkkeistä löytyy ratkaisu, usein ei.

Toinen lääkesaatavuuden ongelma on se, että meillä Suomessa ei ole riittävästi saatavilla maailmalla jo käytössä olevia sellaisia lääkkeitä, joista potilaat ovat saaneet apua. Meillä on vakavia sairauksia, kuten ALS, johon ei vielä toistaiseksi ole keksitty parantavaa hoitoa. Kuitenkin maailmalla, esimerkiksi Sveitsissä ja USA:ssa, on jo lääkkeitä, jotka ovat tutkimuksissa antaneet lisää elinaikaa ALS-potilaille, jopa vuosia. Näitä lääkkeitä pitäisi pikaisimmin saada Suomeenkin. Ja kysyisin asianomaiselta ministeriltä: miten edistätte lääkkeiden saatavuuden parantamista ja edistätte sellaisten lääkkeiden Suomeen saantia, joita jo muualla maailmassa on käytössä ja joista on tutkitusti saatu apua potilaille?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen.

16.49 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tärkeästä kysymyksestä. Todella olemme mediasta saaneet lukea, että lääkkeiden saatavuushäiriöt ovat lisääntyneet. Kuitenkin ehkä yleisesti ottaen on syytä rau-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

hoitella, että sinänsä yleisesti ottaen lääkkeiden saatavuus on Suomessa hyvällä tasolla ja usein on saatavilla rinnakkaisvalmiste, mikäli jokin nimike on loppunut. Mutta silti on pis-tettävä merkille ja pyrittävä varautumaan siihen, etteivät saatavuushäiriöt lisääntyisi, ja Suomessa on tämä velvoitevarastointijärjestelmä, joka auttaa lääkkeiden saatavuuden tur-vaamisessa.

Lääkkeiden toimitusketjut ovat hyvin globaaleja, ja usein esimerkiksi raaka-aineet ja lääketehaat ovat Kiinassa tai Intiassa. Näen, että tämä on Euroopan unionille myös kes-keinen omavaraisuuskysymys, miten me pystyttäisiin varmistamaan, että enemmän kriit-tistä lääketeollisuutta olisi myös Euroopassa ja sitä kautta erilaisissa tilanteissa lääkkeiden saatavuus olisi turvattu. — Ehkä jatkan, jos tulee lisäkysymys. [Sebastian Tynkkynen: Te aina kysytte, kun pitäisi vastata!]

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Tanus.

16.50 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vas-tauksesta, ja toivotaan, että saadaan nopeasti helpotusta tähän haasteeseen.

Toisena kysymyksenä haluaisin kysyä siitä, kun meillä on pitkiä jonotusaikoja myös po-tilaiden arvioon tarvittavista apuvälineistä. Joissakin sairauksissa eteneminen voi olla ajoittain hyvin nopeaa, ja apuvälinearviota ja välineen saatavuutta ei pystytä riittävän no-peasti toteuttamaan. Samalla kun puhutaan hoitoon ja tutkimuksiin pääsystä, tulisi näiden yhteydessä myös selvittää arjen helpottamista edistävien apuvälineiden tarve ja niiden no-pea käyttöönotto. Kysyisinkin ministeriltä: minkälaisin toimenpitein apuvälineiden käyt-töä osana sairauden hoitoa nopeutetaan ja niiden käyttöönotto otetaan tiiviimmäksi osaksi hoitoa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen. — Ministeri Kiuru. Lopultakin osuin kohdalleen.

16.51 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei näistä sosiaali- ja terveysministeriön roolituksista varmasti helppo ole päästä perille. Välillä meillä itsellämmekin on tässä ihan tarpeeksi töitä — mutta siihen asiaan varmaan hallitusohjelmassa palataan.

Nyt edustaja kysyi minusta erittäin tärkeätä asiaa. Me ollaan sosiaali- ja terveydenhuol-lossa monesti sen armoilla, että maailman pitäisi liikkua paljon nopeammin. Olen siitä ai-van samaa mieltä. Erityisesti harvinaissairauksissa se hoito on itse asiassa tutkimusta. Kun tutkimus etenee, sitä kautta hoitokin etenee. Samaan tapaan myös apuvälineet tänä päivänä kehittyvät hyvin nopeasti, ja siihen liittyy ei vain teknologia vaan myöskin tämän digi-maailman kehitys, ja siksi varmasti on tärkeätä arvioida myös tätä. Me ollaan osana isoa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista käynnistetty myöskin täällä apuvälinepuolella kehitystyötä, mutta minusta tämä on isompi kysymys siitä, näemmekö me, että Suomessa pitäisi olla ennakoimassa ja olla ensimmäisten joukossa kulkemassa. Ja kyllä sosiaali- ja terveydenhuollon pitkään jatkunut aliresursointi, joka on kuntien ja kuntayhtymien osalta [Puhemies koputtaa] aika ilmeistä, näkyy myös tässä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

2.4. Suullinen kysymys lasten tehohoitopaikoista (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 171/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.52 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Liike Nytin mielestä on käsittelemättä, että lapsista ei pidetä huolta. Sydänleikkausta odottavat lapset joutuvat odottamaan leikkaustaan vuoden. Se pitää laittaa kuntoon. HUSin sairaalan tilat on suunniteltu 16 tehohoitopaikalle, ja jos käytössä olisi edes 12, pärjättäisiin. Nyt on käytössä kuusi. Tilanne on katastrofaalinen. Lapset odottavat leikkaukseen pääsyä kohtuuttoman pitkään, ja kiireellisiä tapauksia on jouduttu siirtämään ulkomaille. Säädate hoitajamitoituksia ja hoitotakuita, mutta hoitoon ei päästä. Puhutte aina, että työolot, palkat ja johtaminen pitää saada kuntoon. Puhe ei näitä lapsia auta. Ministeri Kiuru, mitä meinaatte tehdä tälle asialle ensi viikolla?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru.

16.53 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko sosiaali- ja terveydenhuollon osalta kysymys on aiheellinen siinä, että hoitovelka on kasvanut, ja se näkyy nyt konkreettisesti siinä, että jopa pienten lasten osalta ollaan aivan käsittämättömässä tilanteessa. Tähän tilanteeseen on aikaisemmin jo reagoitu, mutta juuri eilen, vai tänään, taisi olla tästä mediassa juttua. Tämä lasten sydänkirurgia on aikaisemmin keskitetty palvelu niin, että on katsottu, että Uudessa lastensairaalassa nimenomaan hoidettaisiin näitä. Hoitajapula on niin ilmeinen, että meidän on myönnettävä, että vaikka kuinka hieno formaatti onkin, me tarvitsemme myös muiden sairaanhoitopiiriin apua siinä, että lapset pääsevät hoitoon.

Tämä on kestävätilanne, olen samaa mieltä siitä, ja me odotamme tällä hetkellä HUSilta vastauksia siitä, miten tämä yhteistyö saataisiin toimimaan muiden sairaanhoitopiirien kanssa. Tästä kaikesta keskittämisestä huolimatta on palattava nyt siihen, että näitä lapsia pitää hoitaa riittävällä aikataululla yhdessä muiden kanssa, jotta nämä potilasjonot saadaan purettua. Tämä on todella kamala tilanne, [Puhemies koputtaa] ja kyllä tähän hoitopääsyyn pitää panostaa vielä enemmän.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys asunnottomuuden vähentämisestä (Eveliina Heinäluoma sd)

Suullinen kysymys SKT 172/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Heinäluoma.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Keskustelu

16.54 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Viime maanantaina vietimme jälleen asunnottomien yötä. Asunto on jokaisen perusoikeus, mutta se ei valitettavasti edelleenkään kaikkien osalta toteudu. Hallitus on puuttunut vahvasti tilanteeseen ja asettanut tavoitteeksi asunnottomuuden poistamisen kahden hallituskauden aikana. Hallituksen teot näkyvät, ja asunnottomuus onkin laskenut joka vuosi tämän hallituskauden aikana. Samalla tulee kuitenkin huomata, että asunnottomuus on meillä voimakkaasti keskittynyt pääkaupunkiseudulle ja asunnottomuus erityisesti nuorten keskuudessa on huolestuttavasti lisääntynyt.

Arvoisa ministeri Ohisalo, mitä toimia voimme tehdä, jotta hyvä kehitys asunnottomuuden vähentämisessä saadaan ulotettua myös tänne pääkaupunkiseudulle ja Helsinkiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Ohisalo.

16.55 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset erittäin tärkeästä kysymyksestä. Suomessa on pitkäaikaisesti tehty töitä asunnottomuuden vähentämiseksi. Itse olen sanonut, että nyt pitäisi alkaa puhua sen poistamisesta.

Kuten edustaja Heinäluoma hyvin toteaa, tällä hallituskaudella pyritään asunnottomuuden puolittamiseen ja seuraavalla toivottavasti sitoudutaan täysin siihen, että asunnottomuus saadaan Suomesta poistettua, että Suomesta tulee ensimmäinen maa maailmassa, joka poisti asunnottomuuden. Sen keskeisin keino on asunto ensin -politiikan jatkaminen eli se, että emme oleta, että ihminen ensin kuntoutuu kaikista muista ongelmistaan ja sitten vasta saa asunnon, vaan annetaan ihmisille asunto heti. Sieltä lähtee kuntoutuminen, sieltä voi lähteä töihin, opiskelemaan, luoda sosiaalisia suhteita, jotka kannattelevat.

Me tarvitaan yhtäältä kohtuuhintaista asuntotuotantoa, jota on tehty hyvin: jopa koronan keskellä 10 000 uutta kohtuuhintaista asuntoa on kyetty vuotuisesti rakentamaan. Tarvitaan ylipäätään asuntomarkkinoilla lisää rakentamista, jotta hinnat voivat laskea erityisesti suuremmilla kaupunkiseuduilla. Tarvitaan sosiaalipalveluita, jotka auttavat ihmisiä siellä asumisessa pitämään kiinni siitä asunnosta, ja tarvitaan asumisneuvontaa, [Puhemies koputtaa] ja siitä lakiesitys on täällä: ensi vuodelle yli 4 miljoonaa euroa tukea siihen, että se asunto aidosti säilyy. Työ on yhteinen, ja tulen käymään toivottavasti kaikki [Puhemies: Aika!] eduskuntaryhmät läpi vielä ennen tulevia vaaleja, jotta aidosti sitoudutaan poistamaan asunnottomuus tästä hyvinvointivaltioista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden etenemisestä (Mikko Savola kesk)

Suullinen kysymys SKT 173/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Savola.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Keskustelu

16.57 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla Suomessa ja täällä eduskunnassa oli Nato PA:n Rose-Roth-seminaari, missä oli laajasti kansanedustajia Nato-maista ja Naton kumppanimaista. Tässä seminaarissa käsiteltiin laajasti Venäjää, Ukrainan sotaa ja Ruotsin ja Suomen Nato-jäsenyystilannetta. Suomea ja Ruotsia toivotaan laajasti mukaan puolustusliiton jäseniksi, ja tämä on tietysti hyvä ja mukava kuultava asia.

Kun turkkilaisten kollegojen kanssa keskustelee, niin vaikuttaa siltä, että isompia erimielisyyksiä ei olisi. Syntyy vaikutelma, että on enemmänkin kyse Turkin sisä- kuin ulkopoliitikasta. Tietysti mediassakin on ollut ja rivien välistä on annettu ymmärtää, että Suomi olisi heille hyväksyttävämpi jäsen kuin Ruotsi, mutta meidän ja koko Naton etu on, että liitymme puolustusliittoon yhdessä ja yhtä aikaa.

Nyt kun Ruotsissa on vaihtunut hallitus, niin kysyisin teiltä, arvoisa ulkoministeri, olette nähtävästi ainakin kolleganne kanssa puhelimitse keskustellut: kuinka aiomme yhdessä edistää nyt Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyttä niin Turkin suhteen kuin Unkarin suhteen, ja näettekö, että Ruotsin hallituksen vaihtumisella olisi myönteistä vaikutusta tämän asian etenemiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

16.58 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, edustaja Savola, kysymyksestä. Olen todella tällä viikolla jo puhunut ulkoministeri Tobias Billströmin, Ruotsin uuden ulkoministerin kanssa, ja hän on tulossa huomenna Suomeen. Eli meillä on mahdollista hänen kanssaan käydä sitten syvällisempi keskustelu Ruotsin uuden hallituksen ulkopoliitikasta. Ja tiedän jo nyt, että nopea Nato-jäsenyys yhdessä Suomen kanssa on ehdottomasti heidän tavoitteensa. Ruotsin ulkopoliitiikka pysyy tältä osin täysin samana, ja tämä tuki Natolle on siellä vankkumaton.

Minulla oli myöskin maanantaina mahdollista puhua Unkarin ulkoministeri Péter Szijjártón kanssa. Unkarissa prosessi etenee. Siellä ei ehdollisteta Suomen tai Ruotsin Nato-jäsenyyttä, siellä halutaan tätä prosessia viedä yhtä aikaa eteenpäin. Heidän parlamenttinsa omassa tahdissaan tätä työtä tekee.

Olin yhteydessä viikonloppuna myöskin Turkin ulkoministeri Mevlüt Çavusogluun. Turkki odottaa tästä kolmikantayhteistyöstä nyt tuloksia, ja kun Ruotsissa on uusi hallitus, niin uskon, että kolmikantayhteistyö etenee ja Turkkikin sitten aikanaan tämän ratifioi.

Ja kuten sanoitte, tämä on myöskin Naton etu, Naton puolustussuunnittelun etu, että Suomi ja Ruotsi pääsisivät yhtä aikaa Naton jäseniksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Kyselytuntiin varattu aika on päättynyt. Kysymyksiä jäi vielä ensi viikollekin.

Kyselytunti päättyi.

3. OmaTahto2020 – Päivitetään Suomen aborttilaki 2020-luvulle!

Kansalaisaloite KAA 8/2020 vp

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Lakialoite LA 82/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 16/2022 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hylätään. — Keskustelu, valiokunnan puheenjohtaja edustaja Lohi.

Keskustelu

17.00 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön koskien kansalaisaloitetta 8/2020, joka on nimetty ”Oma Tahto2020 — Päivitetään Suomen aborttilaki 2020-luvulle!”

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää perusteltuna ja kannatettavana kansalaisaloitteen keskeistä sisällöllistä ehdotusta, jonka mukaan raskauden keskeytyksen saisi raskaana olevan omaan pyyntöön perustuen 12. raskausviikon loppuun saakka. Aloitteen sisältämä muutos vahvistaa valiokunnan näkemyksen mukaan raskaana olevien itsemääräämisoikeutta tunnustamalla lainsäädännössä sen, että raskaus voidaan keskeyttää tiettyyn viikkorajaan ilman, että toimenpiteeseen on esitettävä nimenomaisia perusteita.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu lakimuutos ei muuta raskaudenkeskeytyksen saamisen näkökulmasta merkittävästi nykyistä tilannetta, koska keskeytyksen on käytännössä saanut sosiaalisilla syillä, joiden tulkinta on ollut varsin joustavaa. Oikeudellisesti raskaana olevalta edellytetään kuitenkin perusteluja ja lainsäädäntö periaatteessa mahdollistaa myös lääkärin harkintavallan ja siten myös kielteisen päätöksen. Lain tasolla tilanne on siten valiokunnan näkemyksen mukaan epätydyttävä.

Valiokunnan käsityksen mukaan kansalaisaloitteeseen liittyy kuitenkin joitakin sisällöllisiä ja lainsäädännöllisiä ongelmia. Tämän vuoksi kansalaisaloitteen sisältämä laki raskauden keskeyttämisestä ei valiokunnan näkemyksen mukaan sellaisenaan täytä lopulliselle lainsäädännölle asetettavia vaatimuksia. Kokonaan uuden lain antaminen tai lain laaja päivittäminen vaatii valiokunnan näkemyksen mukaan normaalin lainvalmisteluprosessin valtioneuvostossa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ei puolla ehdotetun uuden raskauden keskeyttämisestä annetun lain säätämistä kansalaisaloitteen pohjalta, koska usea ehdotettu säännös vaatii jatkoselvitystä eikä aloitteessa ehdotettu uusi laki kaikin osin todennäköisesti vastaisi nykyisiä lainsäädännölle asetettuja oikeudellisia vaatimuksia. Sen sijaan valiokunnan käsityksen mukaan aloitteen keskeinen sisältö voidaan toteuttaa osana kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyä muuttamalla osittain voimassa olevaa raskauden keskeyttämisestä annettua lakia kansalaisaloitteen sisällön säätämiseksi. Valiokunta ehdottaa siten aloitteen keskeisen sisällön toteuttamiseksi kansalaisaloitetta suppeampaa lakimuutosta raskauden keskeyttämisestä annettuun lakiin.

Arvoisa puhemies! Valiokunta ehdottaa siten kansalaisaloitteen 8/2020 vp sekä lakialoitteen 82/2020 vp hylkäämistä. Valiokunnan yksityiskohtaiset pykälämuutokset nykyiseen lakiin ilmenevät mietintötekstistä. Ne ovat osittain erittäin teknisiä ja teknisesti mo-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

nimutkaisia, ja siksi en lähde niitä tässä esittelypuheenvuorossa lukemaan. Pääosin ne kuitenkin noudattavat kansalaisaloitteen tahtotilaa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö ei ollut yksimielinen, vaan siitä jätettiin yksi hylkäävä vastalause, jonka olen myös itse allekirjoittanut.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tanus.

17.04 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on Oma tahto 2020 -kansalaisaloitteen pohjalta valiokunnassa tehdyn aborttilain uudistuksen käsittely.

Tässä talossa ja tämänkin asian yhteydessä puhutaan paljon oikeuksista. Oikeudenmukaisten oikeuksien tavoittelemisen ja niiden vaaliminen on tietenkin tärkeää. Paljon vähemmälle on valitettavasti jäänyt terveyden ja hyvinvoinnin vaalimisesta ja sen edistämisestä puhuminen. Selvää kuitenkin on — tai ainakin pitäisi olla selvää — että oikeudet, joiden käyttäminen johtaa hyvinvoinnin heikkenemiseen tai jotka ovat suuri riski terveydelle, hyvinvoinnille ja elämälle, eivät palvele moniakaan, josko ketään. Sellaisia ei tulisi viedä eteenpäin.

Kun naisia on päässyt enemmän valtaan, olisi luullut, että terveyden ja kestävän, pitkäaikaisen hyvinvoinnin edistäminen, ainakin naisten hyvinvoinnin edistäminen, olisi ollut kärjessä. Valitettavasti näin ei ole tapahtunut. Tämä Oma tahto -kansalaisaloite ja sen pohjalta esitetty aborttilakiesitys on yksi esimerkki siitä. Pienen, kohdussa kasvavan ihmisen elämän lopettaminen ilman, että edes mitään syytä pitäisi esittää — pelkästään yhden lääkärin tapaaminen ja aborttiprosessin aloittaminen välittömästi, kun tahto on esitetty ja niin edelleen — ei todellakaan edistä tyttöjen ja naisten terveyttä, ja tämä ihan riippumatta siitä, mitä itse abortista ajattelee.

Oma tahto — miksi joku miettii ja haluaa lopettaa kohdussa kasvavan pienen ihmisen elämän? Näiden syiden miettiminen, niiden erittely ja luetteleminen ääneen on tärkeää ennen muuta aborttia hakevan naisen itsensä vuoksi. Raskaus vaikuttaa naisen kehoon ja mieleen, eikä vain raskauden ajan vaan sen jälkeenkin. Joillakin asia tulee vastaan, nousee vaiavaana mieleen vuosien, jopa vuosikymmenten jälkeen. Asiaa on vaikea tuolloin käydä läpi ja selvittää, jos ehkä paniikissa nopeasti tehdyn aborttiratkaisun vuoksi alun alkaenkaan ei ole ollut selvyttä, miksi tuollaiseen päätökseen alun alkaen päätyi. Perustelujen esittäminen on siis tilanteen läpikäymisen, naisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen, siis naisen itsensä, kannalta olennaisen tärkeää. Samoin tilanteen ja eri hoitovaihtoehtojen ja niiden vaikutusten läpikäyminen on naisen itsensä kannalta tärkeää. Se on naisen oikeus ja myös olennaista, jotta nainen voisi tehdä harkitun, oman päätöksensä.

Monet, jotka kokevat, että elämäntilanne on sellainen, etteivät voisi ottaa lasta vastaan, eivät välttämättä tiedä saatavilla olevista tukimuodoista, puhumattakaan että heille kerrottaisiin adoption ja avoimen adoption mahdollisuudesta. Tieto näistä vaihtoehdoista on monelle aborttia alkuaan suunnittelevalle suuri helpotus. Valitettavan usein naisten oikeudet eivät toteudu eikä näistä asioista kerrota naiselle, vaikka laki potilaan oikeuksista niihin velvoittaa. On naisen edun mukaista, että ennen näin suurta ratkaisua nainen tapaa kaksi asiaan perehtynyttä terveydenhuollon ammattilaista: joko lääkäreitä, tai vaihtoehtoisesti asioita voisi käydä läpi asiaan koulutetun terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan kanssa, niin kuin esimerkiksi Oulussa on jo vuosien ajan menestyksellisesti tehty.

Arvoisa puhemies! Lääkärillä on vastuu potilaalle tehtävistä tutkimuksista ja hoidoista ja myös niiden seurauksista. Mietinnössä lakitekstissä sanotaan kuitenkin, ettei lääkäriellä

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

uuden lain myötä olisi mahdollisuutta evätä aborttia, jos kyse on alle 12. raskausviikosta. Mikä on vastuu ja mitkä ovat velvollisuudet, jos nainen tahtoo aborttia ja on esimerkiksi selvää, että hän tekee sen painostuksen alaisena tai on muutoin niin ahdistunut ja masentunut, että lääkärille on selvää, että abortin myötä tilanteen kriisiytymiseen on erittäin suuri riski? On aivan käsittämätöntä, että lääkärin tulisi olla osallisena tästä ja kantaa vastuu mutta hänellä ei enää olisi mahdollisuutta antaa edes arviota asiasta.

Abortti on elämän lopettava toimenpide. Se poikkeaa täysin kaikista muista terveydenhuollon toimenpiteistä ja hoidoista, joissa elämän ylläpitäminen ja terveyden edistäminen ovat tavoitteena. Sen vuoksi myös terveydenhuollon ammattilaisille on taattava omantunnonvapaus eettisistä tai uskonnollisista syistä olla osallistumatta toisen elämän lopettavaan toimenpiteeseen, ellei äidin henki ole vaarassa. Lääkärit eivät tee oman erikoisalansa sisälläkään kaikkia toimenpiteitä, eikä terveyskeskuksen jokainen lääkäri tee kaikkia toimenpiteitä. Miksi abortin pitäisi olla poikkeus ja kaikille pakollinen toimenpide? Lisäksi monilla terveydenhuollon ammattilaisilla on aiemmasta urasta aborttiin liittyen niin traumaattisia kokemuksia, etteivät he enää voi osallistua sellaiseen. Omantunnonvapaus on tuotava lakiin. Meillä ei ole varaa menettää yhtään ammattilaista kentältä.

Useimmat aborteista tehdään nykyisin lääketieteellisesti, ja siinä mielessä sairaalan poliklinikkaa suorituspaikaksi ei tarvittaisi. On kuitenkin tärkeää ja naisen edun mukaista, että yllätysraskaustilanteissa aborttia harkittaessa näitä asioita hoidetaan keskitetysti paikoissa, joissa on riittävä kokemus ja osaaminen yllätysraskaana olevan ja aborttia harkitsevan naisen kohtaamiseen, hoitovaihtoehtojen ja tukimuotojen läpikäymiseen ja esimerkiksi emättimen kautta tehtävän ultraäänitutkimuksen tekemiseen ja raskaustilanteen toteamiseen. Pelkkä positiivinen raskaustestihän ei kerro sitä, onko kohdussa elävä sikiö, ja jos elävää sikiötä ei ole, niin kyseessä ei ole abortti. Toisaalta myös raskausviikkojen tarkentaminen ultraäänellä on tärkeää. Monenlaista osaamista siis tarvitaan. Naisten asioiden hoitamista myöskään aborttiin liittyen ei voida huonontaa niin paljon, että tutkimukset ja hoidot ohjattaisiin mihin tahansa kiireisten terveyskeskusvastaanottojen keskelle. Meidän tytöt ja naiset ansaitsevat paljon parempaa kohtelua ja hoitoa hankalissakin tilanteissa.

Isän kuuleminen on myös tärkeää, ja isän tukeminen on myös tärkeää. Ilman isää ei ole raskautta, ja monelle isälle oman lapsen menettäminen on todella suuri asia. Toisaalta osa isistä on ottanut nautintoja irti, ei ole huolehtinut ehkäisystä ja on sitten painostamassa raskaana olevaa äitiä aborttiin — näin ei myöskään saa olla, ei edes Suomessa.

Tiedetään, että aborttiin liittyy merkittävä mielenterveysongelmien, masennuksen ja ahdistuneisuuden riski. Myös itsemurhariski on suurentunut tehdyn abortin jälkeen. Nämä riskit ovat vielä suuremmat, jos abortti on tehty vastoin naisen omaa todellista tahtoa. Ruotsissa muutama vuosi sitten tehdyn laajan kyselytutkimuksen mukaan yli puolet abortin läpikäyneistä oli vielä abortin jälkeen masentuneita tai vähintään alakuloisia ja kaksi prosenttia vajosi syvään masennukseen. Meillä mielenterveysongelmat, masennus on iso ongelma, ja tuleeko Ruotsin tutkimuksen mukaisesti abortin myötä vielä noin 4 000 masennusdiagnoosia vuosittain lisää? Näin ei voi olla.

Ennaltaehkäisyyn, aborttien määrän vähentämiseen tulee pyrkiä kaikin keinoin. Suomen tytöt ja naiset ansaitsevat parempaa. He ansaitsevat paremman ja paremmin valmistellun raskaudenkeskeytyslain kuin mitä nyt on käsillä. Tästä puuttuvat myös kaikki vaikutusarvioinnit. Tarvitaan laaja, perusteellisesti valmisteltu ja vaikutusarvioinnit sisältävä raskaudenkeskeytyslain kokonaisuudistus, sellainen, mikä edistää terveyttä ja hyvinvointia.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Tämän ja niiden monien heikkouksien vuoksi, joita tähän lakiesitykseen sisältyy, emme voi kannattaa tällaista raskaudenkeskeytyslakia, vaan kannatamme sen hylkäämistä, kannatamme mietinnön vastalauseita ja tulemme esittämään myös lausumia tulevissa käsittelyissä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

17.14 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Pidän erittäin ongelmallisena ja huonosti harkittuna, että pelkän kansalaisaloitteen pohjalta valiokunta on tehnyt näin merkittäviä muutoksia raskaudenkeskeytyslainsäädäntöön ilman ministeriöiden valmistelua tai perusoikeuksien punnintaa.

Terveystieteiden ammattihenkilöistä annetun lain mukaan laillistettu lääkäri päättää potilaan lääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärittämisestä ja siihen liittyvästä hoidosta. Valiokunnan enemmistön ehdotus on tämän periaatteen ja käytännön vastainen. Lääkärinä tulee abortin suorittaja ilman omaa harkintaa tai mahdollisuutta tehdä asiasta mitään päätöstä, ja tämä on erityisen ongelmallinen siksi, että abortti ei ole mikä tahansa toimenpide vaan vahvasti arvoihin kytkeytyvä. Jokainen lääkäri tietää, että ihmisyyksilön elämä alkaa hedelmöitymisestä. Meillä on lääkäreitä, jotka eivät omantunnon syistä tee raskaudenkeskeytyksiä, jotka ymmärtävät, että tällaisessa tilanteessa siinä vastaanottohuoneessa on kaksi potilasta, kaksi asiakasta, joiden molempien elämä on arvokasta ja suojeltavaa.

Mietinnössä ei ole lainkaan pohdittu sitä, että tämän esityksen myötä abortin suorittajien joukko laajenisi nykyisestä huomattavasti, myös koskien näitä myöhäisempiä keskeytyksiä. Jatkossa ei enää olisi vaatimusta erikoislääkärijohtoisesta keskeyttämissairaalaan, vaan keskeytykset laajennettaisiin myös terveyskeskuksiin. Samoin suorittajalääkärinä voisi toimia kuka tahansa lääkäri niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Nykyisessä laissa aborttilausunnonkin edellytyksenä on terveyskeskuksen virkälääkäriasema tai Valviran erillinen lupa yksityislääkärille.

Ymmärrän, että näitä määrittävän 8 §:n kumoamisen jälkeen suorittajana voisi toimia myös kesäkandi terveyskeskuksessa. Tämä tarkoittaa käytännössä merkittävää hoidon ja arvioinnin tason madaltumista. Mietinnössä tätä perustellaan sillä, että keskeytykset tehdään pääosin lääkkeellisesti. Naisena kannalta abortti ei ole kevyt toimenpide. Varhaisiinkin keskeytyksiin, lääkkeellisiin keskeytyksiin, voi liittyä komplikaatioita: runsasta vuotoa, infektioita, kirurgisen jatkohoidon tarvetta, lähes aina voimakasta kipua ja muita oireita.

Eniten hämmästelän sitä, että valiokunnan ehdottamissa pykälissä ei ole lainkaan määritelty sitä, kenellä on oikeus suorittaa niin sanottuun itsemääräämisoikeuden piiriin kuuluvia abortteja alle 12 raskausviikon raskauksissa. Tätä koskevassa momentissa todetaan vain, että ”raskaus voidaan raskaana olevan pyynnöstä keskeyttää kahdennentoista raskausviikon loppuun saakka”. Myöhempien keskeytysten kohdalla sana ”lääkäri” löytyy pykälästä.

Todellakin valiokunta ehdottaa kokonaan kumottavaksi tämän 8 §:n, jossa määritellään nämä abortin suorittajat. Lääkärin vastaanotosta puhutaan kyllä perusteluissa, mutta pykälän perusteella se voisi olla kuka tahansa muukin — vaikka sitten vahtimestari siellä sairaalassa. Tämä olisi mielestäni hyvin merkittävää kirjata nimenomaan pykälään selkeästi, sillä esimerkiksi rikoslain lainvastaisia abortteja koskevassa pykälässä puhutaan nimenomaan laista, eli siellä puhutaan siitä, että ”joka ilman laissa edellytettyä lupaa tai oikeu-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

dettomasti keskeyttää toisen raskauden, on tuomittava laittomasta raskaudenkeskeytyksestä sakkoon”. Siellä puhutaan nimenomaan ”laissa edellytetystä luvasta”. Näin merkittävä lainsäädännön muutos olisi ehdottomasti edellyttänyt huomattavasti laajempaa lääketieteellistä ja oikeudellista arviota, myös perusoikeuksien punnintaa.

Mietinnöstä ei käy ilmi sitäkään, millaiset ovat seuraamukset, mikäli lääkäri kieltäytyy abortin suorittamisesta.

Mietinnössä ei ole lainkaan pohdittu, mikä on se maaginen 12. raskausviikon raja, jota ennen naisella on itsemääräämisoikeus kohdun sisällä kehittyvän lapsen elämään ja sen jälkeen taas ei ole. Lapsen kannalta 12 viikon rajapyykillä ei tapahdu muuta kuin sitä samaa jatkuvaa kehitystä ja kasvua, jota on tapahtunut sitä ennen ja sen jälkeen. Abortin menetelmienkään kannalta tämä raja ei ole merkittävä, sillä sen jälkeenkin lääkkeelliset menetelmät ovat tällä hetkellä pääasiallisia. Jos kohdussa kasvavaa sikiötä ei pidetä ihmisenä vaan naisen itsemääräämisoikeuden piiriin kuuluvana kehonkappaleena, niin miksi vapaan abortin puolustajat eivät ulota sitä sitten tuota rajaa pidemmälle?

Mietinnössä vähätellään lainmuutoksen vaikutuksia, mutta pidän kyllä mahdollisena, että Suomessa aborttien määrä lisääntyy tämän lain seurauksena. Nimittäin esimerkiksi kansalaisaloitteessa Suomen tilannetta verrataan muihin Pohjoismaihin, joissa keskeytyksen saa pyynnöstä ilman erillisiä perusteluja, mutta Pohjoismaista kuitenkin vähiten raskaudenkeskeytyksiä tehdään tällä hetkellä väestöön suhteutettuna Suomessa — eniten Ruotsissa, kaksinkertainen määrä Suomeen verrattuna. Olisiko lainsäädännöllä kuitenkin jotain merkitystä tälle?

Arvoisa puhemies! Abortissa ei ole kyse vain naisen oikeudesta omaan kehoonsa vaan myös oikeudesta kajota kuolettavasti lapsen kehoon. Biologisesti ihmisyksilön elämä alkaa hedelmöitymisestä. Abortti-ikäisen sikiön sydän sykkii siellä kohdussa, vauva imee sormia, varpaita, tekee kuperkeikkoja. Ei ole kysymys mistään solumöykystä tai naisen oman kehon osasta, vaan ihmisestä, jollaisia me kaikki olemme olleet, ja on epä-älyllistä väittää, että ihmisyyys alkaisi siinä vaiheessa, kun vauva työntyy synnytyskanavasta ulos.

Liukuhihna-aborttien sijaan tulisi kehittää tukitoimia naisille, jotka ovat tulleet raskaaksi vaikeassa elämäntilanteessa. On kestävämpää, että hyvinvointiyhteiskunnassa vuosittain tehdään lähes 8 000 keskeytystä sosiaalisin perustein. Sosiaalisia ongelmia tulee ratkoa sosiaalipoliittisin keinoin, ei elämää lopettamalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

17.21 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Viimeksi keskustelimme täällä salissa aborttia koskevasta Oma tahto -aloitteesta kesän korvalla 2021. Silloin viittasin tämän eduskuntatalon istuntosalin etualalle aivan keskelle nostettuun lapseen, näemme äitinsä sylissä olevan lapsen. Lasta ei turhaan ole nostettu tämän salin keskelle. Tuon Väinö Aaltosen veistoksen nimi on Tulevaisuus. Lapsissa on tämän maan tulevaisuus ja toivo. Tarvitsemme tähän maahan enemmän lapsia. Vanha sanonta on yhä ajankohtaisempi: ”Lapsi tuo leivän tullessaan.” Me tässä salissa olemme usein pohtineet sitä, mistä löydämme työntekijät, rekkakuskit, insinöörit, lääkärit ja vanhustenhoitajat, kun lapsia syntyy yhä vähemmän.

Lapsi on heikko ja avuton. Kaikkein suojattomin on äitinsä kohdussa elävä lapsi. Hänellä ei tässä yhteiskunnassa ole omaa ääntä. Kuka puolustaa kaikkein heikointa ja avuttominta?

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Lapsesta ja lapsista on kysymys myös tässä lakiehdotuksessa, jonka myötä abortin saisi ilman minkäänlaista lääkärinlausuntoa. Kohdussa olevan uuden elämän saisi päättää ilman minkäänlaista lääketieteellistä selvitystä 12. viikolle asti ilman minkäänlaista keskustelua pelkällä omalla pyynnöllä.

Naisten oikeudet ovat tärkeitä, miesten oikeudet ovat tärkeitä, lasten oikeudet ovat tärkeitä. Tässä onkin menty vikaan: jos lainsäädäntöä tehdään vain yhden oikeuksien näkökulmasta eikä muiden oikeuksia huomioida ollenkaan, voidaan mennä todella pahasti väärään.

Arvoisa puhemies! YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapselle kuuluu lain suoja ennen ja jälkeen syntymän. Olen useamman kerran pyytänyt ulkoministeri Haavistoja korjaamaan lapsen oikeuksien sopimuksen suomenkielisen käännöksen, johon tuo tärkeä kohta on käännetty väärin. Jätin asiasta myös toimenpideoitteeseen. Mistä se kertoo, että tuota helposti todennettavaa käännösvirhettä ei edelleenkaan ole korjattu?

Arvoisa puhemies! Suurin epäkohta tässä lakiehdotuksessa onkin, että lapsen oikeuksia ei ole huomioitu ollenkaan, ei ollenkaan. Lapsen oikeuksista ei sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksen mietinnössä mainita sanallakaan. Lääkäriliiton mukaan sikiö on äitinsä sisällä mutta ei äidin ruumiinosa. Lääkäriliitto toteaa: ”Tämä voi luoda ristiriitoja sikiön ja sen äidin etujen ja oikeuksien välille. Lääkärin tehtävänä on pyrkiä tasapainottamaan molempien osapuolten edut ja oikeudet ihmisarvoa ja elämää kunnioittaen.”

On erikoista, että muun muassa Yle on uutisoinut virheellistä tietoa tästä lakiehdotuksesta. Ylen mukaan laki muuttuisi siten, että nykyisen kahden lääkärin lausunnon sijaan abortin saisi yhden lääkärin lausunnolla. Mutta tämä lakiehdotus esittää, että nykyisen kahden lääkärin lausunnon sijaan abortin saisi ilman minkäänlaista lääkärinlausuntoa, pelkää omasta pyynnöstä. Mitään lausuntoa ei tarvittaisi. [Päivi Räsänen: Nimenomaan!] Tämä on todella erikoista. Jos haluat poistattaa itseltäsi luomen tai tarvitset jonkin muun pienen lääketieteellisen toimenpiteen, tarvitset siihen lääkärin arvion, mutta jos haluat tehdä abortin, jossa on kyse paljon suuremmista asioista, voit tehdä sen pelkällä omalla pyynnöllä.

Päätöksenteon tulee pohjautua faktoihin. Tiede todistaa, että elämä alkaa hedelmöitymisestä. Tätä ei pitäisi sivuuttaa. Uutta elämää pitää arvostaa ja kunnioittaa. Kyse on ihmisestä.

Arvoisa puhemies! Aborttia harkitsevan tulee saada tarvitsemansa tuki tilanteeseensa. Moni nainen kertoo katuneensa aborttia. Helsingin Sanomien jutussa 32-vuotias Anni kertoo: ”Jälkikäteen ajatellen kaikki kävi liian helposti. Jonkun olisi pitänyt laittaa minut miettimään tilannettani ja sitä, mitä abortti oikeasti tarkoittaa.” Olisi tärkeää, että aborttiin vaadittaisiin vähintään sekä harkinta-aika että mahdollisuus saada riittävä apu ja lääkärin lausunto. Nyt tämän lakiehdotuksen myötä ne viedään lainsäädännön tasolla kokonaisuutena pois. Joitakin naisia myös painostetaan aborttiin. Olisi tärkeää, että tällaiset tilanteet tulisivat ilmi ja ne voitaisiin estää. Tämä lakiehdotus heikentää sellaisen havaitsemisen mahdollisuutta.

Äsken viittaamassani Helsingin Sanomien jutussa toinen nainen, 34-vuotias, kertoo nimeettömänä: ”Jonkun olisi pitänyt keskustella kanssani. Lääkärin olisi pitänyt kysyä, painostaako mieheni minua aborttiin. Jonkun olisi pitänyt kertoa, millaisia psyykkisiä vaikutuksia abortilla voisi olla.” Tämä lakiehdotus heikentääkin tällaisten painostustilanteiden esiin nousemisen mahdollisuutta. Naisten oikeudet tältä osin heikkenevät. Keskeinen perustelu tämän ehdotuksen kannattajilla on ollut, että vapaampi abortti vähentäisi aborttien määrää. Kuitenkin Suomessa tehdään vähiten abortteja Pohjoismaista, selvästi vähiten,

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

vaikka täällä sen saaminen on tiukimman lainsäädännön takana. Ruotsissa tehdään yli kaksi kertaa enemmän kuin Suomessa. Ei kai tässäkään pidä mennä Ruotsin tielle?

Suomessa aborttien määrä on edelleen huomattavasti vähentynyt. Esimerkiksi vuonna 2021 tehtiin 8,3 prosenttia vähemmän abortteja kuin edellisenä vuonna 2020. Suurin osa tehdään yhä sosiaalisista syistä, yli 90 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Abortissa on kyse herkistä kysymyksistä, ihmiselämää ja arvoja koskevista kysymyksistä. Joidenkin mielestä miehet eivät saisi ottaa kantaa tähän keskusteluun. Tällainen sananvapauden rajoittaminen on todella huolestuttavaa. Ja jos ajatellaan itse asiaa, mistä abortissa on kysymys? Puolet kohtuun surmatuista lapsista on sukupuoleltaan miehiä. Tämän lakiehdotuksen ongelma on myös se, että isän kuulemista vähennetään. Naisen raskaaksi tulon tarvitaan aina myös miehen sukusoluja. Uuden elämän alkamiseen tarvitaan nainen ja mies. Isyys on miehen elämässä suurimpia, vaikuttavimpia asioita. Siihen kuuluu paitsi oikeuksia myös suuri vastuu. Sekä isän että äidin kuuleminen on tärkeää. Tässä lakiehdotuksessa lapsen oikeudet sivuutetaan, naisen oikeuksia heikennetään ja isän oikeuksia vähennetään. Perusoikeusarviointia ei ole tehty lainkaan.

Siksi jätimme sosiaali- ja terveystieteiden vastalauseeseen, joka esittää tätä lakiehdotusta hylättäväksi. Aborttilakia tulee tämän ehdotuksen sijaan uudistaa siten, että otetaan huomioon sekä äiti, isä että lapsi. Lääkäreillä ja hoitohenkilökunnalla tulee olla omantunnonvapaus olla osallistumatta abortin suorittamiseen.

On väärin, että vammaiset ja sairaat lapset ovat niin eriarvoisessa asemassa, että heidän elämänsä voi päättyä vielä raskausviikolle 24 asti. Sitäkin nuorempia keskosia voidaan nykyisen lääketieteen avulla pelastaa elämälle, ja heidän vanhempansa ja läheiset iloitsevat siitä.

Arvoisa puhemies! Vajaat kaksi viikkoa sitten Ylen kolumnissa Jari Ehrnrooth kirjoitti ihan oikein, että syntymättömien oikeus elämään tulisi lisätä maamme perustuslakiin. Hän kirjoitti: ”Kansanedustajilta tulee vaatia valpasta aktiivisuutta syntymättömien edunvalvonnan, terveyden ja oikeuksien parantamisessa, kun lainsäädäntöä kehitetään yhä inhimillisemmäksi. Se joka ajaa ihmislajin pienimpien asiaa, tekee suuren teon koko ihmisyyden asialle.” Tekee suuren teon koko ihmisyyden asialle — tämän kanssa on vaikea olla eri mieltä. Kyse on ihmisestä ja ihmisyydestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo.

17.29 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Ympäri maailmaa me todistamme karulla tavalla, miten taantumukselliset voimat ja oikeistopopulistiset liikkeet hyödyntävät politiikassaan naisten sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia polkevaa linjaa. [Mika Niikon välihuuto] Tähän anti-gender-liikkeen argumentaatiolla höystettyyn retoriikkaan kuuluu naisten seksuaalioikeuksien ja itsemääräämisoikeuden tukahduttaminen. Näistä eräänlaisia oppikirjaesimerkkejä olivat minun puheenvuoroani edeltävät puheenvuorot. On kylmäävää, että joudumme kuuntelemaan raskaana olevan itsemääräämisoikeutta halventavaa retoriikkaa Suomen eduskunnassa. [Mika Niikon välihuuto] Mutta, arvoisa puhemies, arvoisat edustajat, ihmisoikeuksista on syytä pitää meteliä juuri silloin, kun niitä kiistetään kovimmin.

Arvoisa puhemies! Tämä päivä on hyvin merkittävä ihmisoikeuksien ja naisten oikeuksien näkökulmasta. Kiitän omasta puolestani kaikkia OmaTahto-kansalaisaloitteen alullepanijoita, allekirjoittajia, modernin aborttioikeuden puolesta puhujia. [Sari Tanuksen väli-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

huuto] Nykyinen laki raskauden keskeyttämisestä sisältää monia kohtia, joita tulee päivittää vastaamaan nykypäivän eettisiä käsityksiä ja lääketieteellisiä käytäntöjä. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ehdotus toteuttaisi osaltaan peräti 50 vuotta vanhan lainsäädännön päivittämistä ja veisi yhteiskuntaamme suuntaan, jossa turvataan paremmin raskaana olevien ihmisten itsemääräämisoikeutta.

Arvoisa puhemies! Nykyisen lainsäädännön yhtenä suurimpana ongelmana on ollut se, että laki edellyttää yksilöityjä perusteluja keskeytykselle sekä kahden erillisen lääkärin lausuntoa. Lakimuutoksen myötä usein nöyryyttäväksi koettu perustelujen esittäminen jäisi pois, sillä raskaana oleva saisi oman pyyntönsä perusteella keskeytyksen 12. raskausviikkoon saakka. Raskaus ja sen keskeyttämiss päätös sekä niihin johtaneet syyt ovat henkilökohtaisia, eikä lääkäri ole aina oikea taho arvioimaan, ovatko kunkin yksilön syyt päteviä tai eivät. Lääkäri on kuitenkin oikea taho turvaamaan sen, että keskeytykseen käytetyt lääketieteelliset menetelmät ovat jokaiselle raskaudenkeskeytystä haluavalle turvallisia ja tilanteeseen sopivia.

Arvoisa puhemies! Perustuslaki asettaa julkiselle vallalle velvollisuuden turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystieteiden palvelut sekä edistää väestön terveyttä. Lakimuutoksen myötä raskaudenkeskeytys voitaisiin toteuttaa varhaisemmassa vaiheessa, mikä puolestaan vähentää kipua ja kipulääkityksen tarvetta, vuodon vaaraa sekä lisätoimenpiteiden tarvetta. Kahden lääkärin lausunnosta luopuminen mahdollistaa sen, että raskaana oleva voi esittää keskeytyspyynnön suoraan siihen yksikköön, jossa keskeytys myös toteutettaisiin. [Sari Tanuksen välihuuto] Tämän myötä raskaudenkeskeytys voitaisiin toteuttaa jo aikaisemmassa vaiheessa. Aikaisemmassa vaiheessa tehdyt raskaudenkeskeytykset voidaan myös usein tehdä sairaalan ohjaamina kotona. Näin ollen lakiesitys parantaisi yhteiskunnan mahdollisuuksia turvata raskautensa keskeyttävien ihmisten terveyttä ja hyvinvointia ilman tarpeetonta terveydenhuollon resurssien kuormittamista tai hallinnollista taakkaa.

Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdottaa kansalaisaloitteen mukaisesti, että lainsäädännössä ei puhuttaisi enää naisista vaan raskaana olevista, sillä todellisuudessa kaikki synnyttävät eivät ole naisia eivätkä kaikki naiset voi synnyttää. [Sari Tanuksen välihuuto] Terminologian muutoksen myötä sukupuolivähemmistöt otetaan paremmin huomioon. Pidän myös hyvänä asiana ehdotusta siitä, ettei isän kuulemisvelvoite jatkossa koskisi niitä tilanteita, joissa keskeytyksen saisi raskaana olevan pyynnöstä, sillä nykyinen säännös estää raskaana olevan itsemääräämisoikeuden todellisen toteutumisen. [Mika Niikon välihuuto] Lakimuutoksen myötä varmistettaisiin myös, että ensiarvoisen tärkeää psykososiaalista tukea tarjottaisiin raskaudenkeskeytystä pyytävälle, sitä harkitsevalle ja toiselle vanhemmalle.

Arvoisa puhemies! Abortin vapauttaminen on vasemmistoliiton pitkäaikainen tavoite, jonka etenemistä on syytä juhlistaa. Me pääsemme vihdoinkin eteenpäin ikivanhasta lainsäädännöstä, joka on ollut Pohjoismaiden tiukin ja itsemääräämisoikeutta eniten rajoittava. Pidän tärkeänä sitä, että valiokunta edellyttää mietinnössään, että valtioneuvosto käynnistää lain kokonaisuudistuksen välittömästi siten, että se edelleen vahvistaa naisten itsemääräämisoikeutta. Työ ihmisoikeuksien eteen siis jatkuu. Keskeytyksiä tulee aina olemaan. Mikään ehkäisy ei ole täysin varmaa. Elämään voi tulla muutoksia. Meidän tehtävänäme ei ole arvioida raskaana olevan puolesta, vaan antaa tuki vaikeassa päätöksessä, tukea siis itsemääräämisoikeutta. Seksuaalioikeudet ovat ihmisoikeuksia. Oikeus saada raskaudenkeskeytys on seksuaali- ja ihmisoikeus. [Päivi Räsänen: Ihan järkyttävä puhe!]

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen Noora.

17.35 **Noora Koponen vihr:** Arvoisa puhemies! Aborttioikeudesta keskustelu ja aborttilain päivittämisen käsitteleminen on epäilemättä ja selvästikin tunteita herättävä asia, koskeehan se ihmisen yhtä intiimeimmistä asioista ja oikeuksista — oikeudesta omaan kehoon — ja samaan aikaan sen kuuluisi olla asia, jonka ymmärretään olevan naisen perusoikeus. Keskustelun ja kansalaisaloitteen käsittelyn myötä näkökulma on kuitenkin vaihdellut, kun on pohdittu sitä, kenen oikeuksia me haluamme vahvistaa. Kenen päätös on se, mitä ihmisen omalle keholle on oikeus tehdä? Kenellä on oikeus määrittää minun vartalostani, minun omasta kehostani? Se oikeus kuuluu ainoastaan naiselle itselleen — hänelle, jonka keho on päätöksenteon kohteena.

Edelliseen viitaten on selvää, että kansalaisaloitteen ja sen ehdottaman sisällön käsittely aborttilain päivittämisestä ei ole ollut helppoa kenellekään, mutta se on ollut sitäkin tärkeämpää. On korkea aika todeta, että tässä meillä on edessämme virtahepo olohuoneessa, joka on läsnäolollaan aiheuttanut sen, että Suomi on jäänyt aborttioikeutta koskien naisten itsemääräämisoikeuden toteutumisen kannalta auttamattomasti jälkeen.

Lain päivittämistä vastustavat puheenvuorot saavat kyllä itseni niin ikään miettimään sitä, onko Suomeen rantautumassa samankaltainen naisten itsemääräämisoikeuksia rajoittava ajattelu — sellainen, joka ei kuulu pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon — jota olemme joutuneet todistamaan Yhdysvaltojen korkeimman oikeuden kumotessa yleisen aborttioikeuden viime kesänä. On huolehdittava siitä, että maassamme ei nähdä samankaltaisen taantuvan ajattelun lisääntymistä, jossa naisten itsemääräämisoikeutta vastaavalla tavalla rajoitetaan.

Nyt tapahtuva naisen itsemääräämisoikeuden toteutumisen vahvistaminen raskaudenkeskeytyksissä on kauan kaivattu muutos. Oma tahto 2020 -kansalaisaloitteen mukaisesti lakiin säädetään oikeudesta keskeyttää raskaus raskaana olevan omaan pyyntöön perustuen kahdennentoista raskausviikon loppuun saakka. Lisäksi on tärkeää, että kahden lääkärin lausuntovaatimus raskaudenkeskeytyksen saamiseksi poistuu ja että lääkärin tehtävä ei ole enää arvioida naisen ilmoittamien perusteluiden pätevyyttä. Tärkeää on niin ikään se, että jatkossa raskauden voi keskeyttää myös kotona terveydenhuollon ammattilaisen ohjaamana ensimmäisten raskausviikkojen aikana. Oma tahto on oma tahto, ja se riittää.

Naisen itsemääräämisoikeuden rinnalla on tärkeää muistaa, että aborttia pohtiessa tai siihen päädyttyessä tukea on aina oltava saatavilla, jos ihminen sellaista kokee tarvitsevänsä, eikä tämän tuen saannin tule rajautua ainoastaan raskaana olevaan. Tärkeää on, että valiokunnan ehdotuksesta lakiin lisättiin säännös, jonka mukaan raskaudenkeskeytystä pyytävällä tai harkitsevalla sekä toisella vanhemmalla on oikeus tarvitsemaansa psykososiaaliseen tukeen.

Näiden tärkeiden muutosten lisäksi meille vihreille oli olennaista, että myös raskaudenkeskeytyksiä koskevan lain kokonaisuudistus käynnistetään välittömästi niin, että uudistus edelleen laajentaa naisen itsemääräämisoikeuden vahvistamista. Tästä saimme vahvan lausuman, että näin myös tapahtuu. Nyt on Suomen aika seistä naisten ja tyttöjen oikeuksien puolella näyttämässä esimerkkiä maailmassa, jossa aborttioikeutta on ryhdytty taannehtivasti rajoittamaan. Tällaisen kulttuurin lisääntyminen länsimaita myöten on todellinen uhka ihmisoikeuksille globaalisti.

Arvoisa puhemies! Ihmiselämään, ihmisyyteen ja inhimillisyyteen kuuluu se, että emme voi aina tietää, mitä asioita kadumme myöhemmin ja mitä emme. On täysin epärealistista

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

ajatella, että voisimme lainsäätäjinä ikään kuin poistaa sen, että tekemämme päätökset saattavat joskus myöhemmin elämässä kaduttaa meitä. Se on ihmisyyttä, se on elämää, ja se on jotain, jota ei kenestäkään meistä saa pois.

Arvoisa puhemies! Valiokuntakäsittelyn yhteydessä palautetta kansalaisilta on ymmärrettävästi tullut paljon ja pääosin niin, että viettehän tämän esityksen nyt vihdoin maaliin saakka. Toisaalta lain päivittämistä vastustavien taholta on kuulunut myös pohdintaa siitä, miten juuri minä voin haluta edistää lakia ollessani itse äiti jo kahdelle lapselle. Kysymys osuu naulan kantaan, koska nyt voin kertoa siihen myös vastauksen: koska minä olen saanut valita. Olen saanut valita sen, että minun kehoni on kantanut ja synnyttänyt kaksi raskasta lasta, joiden äiti saan tänä päivänä olla, eikä tuon valinnan tule olla yhdenkään naisen etuoikeus, vaan sen tulee olla joka ikisen naisen perusoikeus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivelä.

17.40 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! On hieno hetki, kun Oma Tahto -kansalaisaloitteen ja aiemmin tekemäni lakialoitteen tavoitteet koskien aborttilain uudistamista ovat nyt edenneet sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja olemme nyt saaneet ne jälleen tänne saliin käsittelyyn. Ja tämä tosiaan tapahtuu nyt ihan riippumatta siitä, mitä naisten ja kaikkien kohdullisten oikeuksien vastustajat täällä sanovat.

No, sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tosiaan käsiteltiin muutama viikko sitten nämä aloitteet koskien aborttilain uudistamista, ja olikin, oikeastaan voi sanoa, suuri päivä suomalaiselle ihmisoikeuskentälle, kun valiokunta sai tämän mietintönsä valmiiksi. Ja vaikka mietintö esittää näiden aloitteiden hylkäämistä, niin valiokunta on sisällyttänyt esitykseen nyt nämä huomattavat parannukset vanhentuneeseen nykylainsäädäntöön nähden. Tärkein muutos on se, että laista esitetään poistettavan nykyisin raskaudenkeskeytykseen vaadittava kahden eri lääkärin puoltava lausunto sekä se, että raskaudenkeskeytystä on perusteltava. Nämä muutokset vahvistavat raskaana olevan itsemääräämisoikeutta, ja ne mahdollistavat raskauden keskeyttämisen myös aikaisemmassa vaiheessa, kun tätä lausuntoa ei tarvitse enää hakea usealta taholta.

Olen myös iloinen siitä, että tässä mietinnössä kannustetaan vanhentuneen nykylainsäädännön päivittämiseen nykyaikaan myös tätä terminologiaa korjaamalla. Valiokunnan mietinnössä puhutaan säännönmukaisesti raskaana olevasta henkilöstä, mikä ottaa huomioon sen, että raskaudenkeskeytystä hakeva voi olla muutakin kuin nainen. [Mika Niikko: Voiko se olla mies?] Tämä on myös linjassa syyskuussa voimaan tulleen perhevapaa-uudistuksen myötä päivitetyn lainsäädännön kielen ja sanavalintojen kanssa.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisten terveysjärjestöjen laatiman seksuaalioikeuksien julistuksen mukaan kaikilla tulee olla oikeus turvalliseen aborttiin. [Mika Niikko: Myös miehillä!] Olemme tänä vuonna valitettavasti joutuneet todistamaan, miten Yhdysvaltojen korkein oikeus kumosi liittovaltion tasoisen aborttioikeuden palauttaen maan lainsäädännön puoli vuosisataa taaksepäin. Tällaisen aborttilainsäädännön heikentämisen tavoitteena on aborttien vähentäminen. No, tutkimusten mukaan lainsäädännön heikentäminen ei kuitenkaan vähennä tehtyjen aborttien määrää, mutta varmaa on kuitenkin se, että silloin vähennetään turvallisten aborttien määrää. Itse voisin uskoa, että meillä täällä salissa on suhteellisen yhteinen tavoite raskaudenkeskeytysten määrän vähentämisestä, ja silloin meillä pitäisi myös olla yhteinen näkemys siitä, että abortteja vähennetään kestävästi ehkäisyn

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

saatavuutta parantamalla sekä seksuaalioikeuksia edistämällä eikä näistä asioista vaikene-
malla.

THL:n tilastojen mukaan kymmenessä vuodessa alle 25-vuotiaiden raskaudenkeskey-
tysten määrä on vähentynyt lähes puoleen. Tästä me voimme kiittää nimenomaan parem-
paa ehkäisyn saatavuutta ja avoimempaa seksuaalikasvatusta. Sosiaali- ja terveysministe-
riö on jo vuosia suosittanut kuntia tarjoamaan maksutonta ehkäisyä ja seksuaaliterveyspal-
veluita nuorille. Valitettavasti hyvin vaihteleva määrä kuntia on kuitenkin lähtenyt tähän
mukaan, ja siksi olenkin tyytyväinen siihen, että käynnissä on tänä ja ensi vuonna hallitus-
ohjelman mukainen valtakunnallinen maksuttoman ehkäisyn kokeilu alle 25-vuotiaille.
Toivon tietenkin, että nämä tulokset sitten myös kannustavat vakinaistamaan tämän kokei-
lun pysyvämmäksi ja laajemmaksi.

Arvoisa puhemies! Kaikissa lähivaltioissamme on nykyistä lakiamme vapaampi abort-
tioikeus. Jotta voimme uskottavasti toimia maailmalla esimerkiksi lisääntymisterveyden ja
lisääntymisoikeuksien puolestapuhujina, on myös meidän oman aborttilainsäädäntömme
kunnioitettava ihmisoikeuksia. Suomi voi olla kokoaan isompi ihmisoikeuksien edistäjä
vain, mikäli meidän oma lainsäädäntömme päivitetään nyt nykyaikaan.

Lopuksi haluan vielä kiittää kaikkia kansalaisaloitteen tekijöitä, allekirjoittajia, haluan
kiittää niitä kansanedustajia viidestä eri puolueesta, jotka ovat olleet mukana allekirjoitta-
massa tätä lakialoitetta, ja haluan lopuksi vielä kiittää sosiaali- ja terveysvaliokunnan edus-
tajia, jotka ovat tämän mietinnön takana ja jotka myös siellä valiokunnassa ovat tehneet
ison työn, niin että me nyt voimme tosiaan uudistaa meidän aborttilainsäädäntöä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niikko.

17.46 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että sosiaali- ja terveysvalio-
kunta päätti esittää lainsäädäntöön tarpeettomia muutoksia raskaudenkeskeytyksen saami-
sen edellytyksiin. Lakimuutoksen turvin abortin voisi jatkossa saada 12. raskausviikon
loppuun asti pelkästään omaan pyyntöön perustuen ilman mitään perusteluja. Isää ei nais-
sä tapauksissa enää tarvitsisi kuulla lainkaan. Pidän tällaista kehityssuuntaa erittäin surul-
lisena.

Itse asiassa edustaja Kiveläkin mainitsi, että tämän esityksen mukaan raskaana ei jatkos-
sa olisi enää yksistään nainen, vaan mahdollisesti, heidän mielestään, muukin kuin nainen
voi tulla raskaaksi, ja tämän tähden lainsäädännössä esitetään, että täällä puhuttaisiin mie-
luummin henkilöstä kuin naisesta. Tällaiseen kehitykseen uskovat ovat kyllä menneet aika
pitkälle pois biologian oppitunneista — minun mielipiteeni on kyllä tämä. [Veronika Hon-
kasalon välihuuto]

Nykyiseen lakiin kirjattu kahden lääkärin lausunnon vaatiminen antoi äidille aidosti tar-
peellisen harkinta-ajan. Tämän vuoksi tämä on kirjattu lakiin muinoin näin, niin uskon. Al-
kuraskauden sokissa lopullinen ratkaisu tulee herkästi tehtyä tunnepohjaisesti. Sen kaikkia
vaikutuksia ei ehkä siinä hetkessä ymmärretä. Vaikea tilanne halutaan ratkaista nopeasti ja
ajatellaan elämän jatkuvan sen jälkeen normaalisti. Useimmilla päätöksen seuraukset kui-
tenkin kulkevat mukana pitkään elämässä. Yli puolet raskaudenkeskeytyksen läpikäyneis-
tä naisista oli masentuneita ja alakuloisia vielä vuosi keskeytyksen jälkeen. Suomalaisen
tutkimuksen mukaan naisten itsemurhariski raskauden keskeyttämisen jälkeen arvioidaan
kolminkertaiseksi synnyttäneisiin naisiin nähden. Elikkä näin ollen abortti ei välttämättä
ole niin autuasta kuin annetaan ymmärtää. Se ei ole mikään yksinkertainen asia.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Raskauden keskeyttämistä harkitseva nainen tarvitsee siis ennen kaikkea tukea — tästä me olemme varmasti kaikki samaa mieltä. Suomessa yli 90 prosenttia raskaudenkeskeytyksistä tehdään sosiaalisista syistä. Naisilla tulisi olla oikeus saada etukäteen monipuolista tietoa kaikista vaihtoehdoista, sosiaalisista ja taloudellisista tukimahdollisuuksista sekä riittävästi harkinta-aikaa tehdä oikea päätös. Siksi kahden lääkärin lausunnon vaatiminen on suojellut myös äidin oikeuksia tehdä informoitu ja harkittu ratkaisu. Tämän ratkaisun ja harkinta-ajan te haluatte viedä pois.

Kaikissa tapauksissa, joista itse olen kuullut — ja niitä on useita — raskaudenkeskeytystä aluksi harkinneet mutta kuitenkin lapsensa synnyttämään päätyneet äidit ovat olleet onnellisia siitä, että pitivät lapsen, ja rakastavat häntä. Ei voi olla niin, että yhteiskuntamme pitää elämää niin halpana, että ainoastaan kannustamme päättämään elämän emmekä vaalimaan sitä. Jokainen kohdussa kehittyvä lapsi on arvokas ja ansaitsee mahdollisuuden syntyä tähän maailmaan. Jos abortin saamista olisi helpotettu jo aikaisemmin, kuinkahan moni esimerkiksi täällä olevista olisi täällä tänään? Ainakaan omalta osaltani en olisi siitä niinkään varma.

Arvoisa puhemies! Aborttilain muutosta vaatinut Oma tahto 2020 -kansalaisaloite perustuu nimensä mukaisesti siihen, että naisella on oikeus päättää omasta kehostaan. Syntymättömän lapsen keho ei ole äidin ruumiinosa. Missä on syntymättömän lapsen tahto? Kysykö sitä kukaan enää tämän jälkeen? Kyseessä syntymättömässä lapsessa kuitenkin on itsenäinen ihmisen alku, jonka Luoja on suuren suunnitelmansa mukaisesti kutonut kokoon äitinsä kohdussa ja tarkoittanut syntymään tähän maailmaan — mikäli hänen äitinsä sen sallii.

Lopuksi haluan sanoa vielä, että jokainen, joka on saanut etuoikeuden pitää vastasyntynyttä lasta käsivarsillaan, ymmärtää, millainen ihme elämä on, kuinka suuri lahja lapsi on. Ainakaan itse en pysty ymmärtämään niitä, jotka suhtautuvat tähän asiaan niin kylmän laskelmoivasti kuin edustaja Honkasalo edellisessä puheenvuorossaan laskelmoi. En sano tätä pahalla, mutta tuntuu sydämettömältä keskittyä mahdollistamaan tällaisia helppoja ratkaisuja ja perustella ne ainoastaan omalla tahdolla, ajattelematta asiaa lainkaan syntymättömän lapsen kannalta.

Jokaisen lapsen elämä on arvokasta, ja jokainen on tärkeä. Toivon, että tämä ymmärretäisiin myös syntymättömän lapsen kohdalla hiukan laajemmin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Soinikoski.

17.52 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Oikeus turvalliseen aborttiin on ihmis-oikeus. Kyse on naisen kehollisesta itsemääräämisoikeudesta, siitä että nainen itse päättää siitä, mitä hänen kehossaan tapahtuu. Naisten kehoa, vapautta ja seksuaalisuutta on pyritty hallitsemaan ja rajoittamaan vuosisatojen ajan, sillä vapaa ja omasta kehostaan päättävä nainen koetaan uhaksi.

Valitettavasti vielä tänäkin päivänä on tahoja, jotka haluavat rajoittaa naisten oikeuksia ja vapauksia. Tasa-arvo ei todellakaan ole valmis. Siksi iloitsen valiokunnan enemmistön kannasta, jonka mukaan aborttilähetteen saamiseen ei vaadita enää kahden lääkärin lausuntoa, jos raskaus on kestänyt enintään 12 viikkoa. Valiokunta esittää myös muita muutoksia, jotka vahvistavat raskaana olevan itsemääräämisoikeutta. Haluan kiittää valiokunnan enemmistöä hyvästä työstä. Samoin haluan kiittää kaikkia kansalaisaloitteen allekirjoitta-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

jia, sillä pääsemme vihdoon uudistamaan Suomen yli 50 vuotta vanhaa aborttilakia ja parannamme naisten oikeuksien toteutumista Suomessa.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliset syyt ovat yleisin peruste raskaudenkeskeytykselle, noin 90 prosenttia. Kun siihen lisätään ikään ja lasten lukumäärän liittyvät perusteet, kattavat ne 95 prosenttia kaikista raskaudenkeskeytyksistä. Tällä hetkellä aborttilaki vaatii kahden lääkärin lausuntoa raskauden keskeyttämiseksi. Kun suurimmat syyt raskaudenkeskeytyksiin ovat sosiaaliset syyt, on vaatimus kahden lääkärin lausunnosta auttamattomasti vanhentunut. Lääkärinä en näe kahden lääkärin lausuntovaatimuksille mitään perusteita. Sillä vain pitkitetään raskaudenkeskeytysprosessia. Nykyään suurin osa keskeytyksistä tehdään lääkkeellisesti, joten yhden lääkärin arvio riittää. Kun kahden lääkärin vaatimus poistetaan laisista, vapautuu tuhansia lääkäriaikoja muuhun käyttöön hyvinvointialueilla.

Arvoisa puhemies! Valiokunta nostaa mietinnössään tärkeänä huomiona psykososiaalisen tuen merkityksen abortin läpikäyneille. Raskaudenkeskeytys voi olla henkisesti raskas kokemus, ja siksi velvoite psykososiaalisen tuen piiriin ohjaamisesta on erittäin tervetullut. Tällä hetkellä psykososiaalisen tuen tarjoaminen on riittämätöntä ja vaihtelee alueittain.

Psykososiaalisen tuen lisäksi meidän on otettava käyttöön vaikuttavia keinoja, joilla voimme vähentää ei-toivottuja raskauksia. Maksuttoman ehkäisyn tarjoaminen alle 25-vuotiaille ja laadukas seksuaalivalistus kouluissa ovat keskeisessä asemassa keinovalikoimassa, joilla voimme sekä ehkäistä ei-toivottuja raskauksia että edistää nuorten ihmisten hedelmällisyystietoisuutta. Se jos mikä on terveyden ja hyvinvoinnin vaalimista. Samalla tehostamme sosiaali- ja terveyspalveluiden resurssien käyttöä, kun raskaudenkeskeytyksistä aiheutuvia kustannuksia yhteiskunnalle saadaan vähennettyä.

Arvoisa puhemies! Lääkärinä joudun jälleen muistuttamaan täällä siitä, että lääketieteellisen hoidon tulee aina perustua tutkittuun tietoon ja lainsäädäntöön, ei uskontoon eikä hoitohenkilökunnan tunteisiin. [Mika Niikko: Eikä lapsen!] Edustaja Räsänen maalaili täällä aikaisemmin, että raskauden keskeytystä tulee vastaanotolle hakemaan kaksi potilasta: äiti ja lapsi. Mielikuva on täysin tarkoitushakuinen, ja on mielestäni asiatonta puhua täällä liukuhihna-aborteista tai verrata alkioita vastasyntyneeseen vauvaan. Eri koulukunnat ovat eri linjoilla siitä, mistä ihmiselämä alkaa, ja siitä meidän on turha tässä salissa väitellä. Lainsäädännössä tämä raja on vedetty 22. raskausviikon kohdalle, ja se on hyvin perusteltu. Tämä kansalaisaloite koskee raskaudenkeskeytyksiä 12. raskausviikkoon mennessä. Lääkärin vastaanotolle tulee yksi ihminen hakemaan ei-toivotun raskauden keskeyttämistä 12. raskausviikkoon mennessä. Hänelle kuuluu kaikki tieto ja tuki sen päätöksen tekemiseen, mutta lopulta se päätös on vain ja ainoastaan raskaana olevan, ei kenenkään muun. [Veronika Honkasalo: Juuri näin, hieno puhe! — Mai Kivelä: Hyvä puhe!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

17.57 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Abortit eivät lopu kieltämällä, niistä vain tulee vaarallisempia. Maailmalta on lukuisia esimerkkejä siitä, kuinka kireät aborttioikeuden rajoitukset ovat johtaneet raskaana olevan henkilön, joskus nuorten tyttöjen, vakaviin terveyshaittoihin, hengenvaaraan ja jopa kuolemaan. Tehokkain tapa vähentää abortteja on huolehtia seksuaalikasvatuksen ja ehkäisyn saatavuudesta sekä seksuaalioikeuksien toteutumisesta. Suuri kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja tukijoille. Aloitteen tavoitteet etenevät ja keskeiset sisällöt toteutuvat. Tätä myös vihreät ovat pitkään ajaneet.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Arvoisa puhemies! Otamme suunnan kohti nykyaikaista ja itsemääräämisoikeutta kunnioittavaa lainsäädäntöä. Tällä hetkellä voimassa olevaa 70-luvulla säädettyä aborttilainsäädäntöämme muutetaan naisen omaa kehoa ja valintaa kunnioittavaksi. Samalla lainsäädäntöä päivittämällä takaamme sen, ettei kenenkään raskaana olevan toive raskauden keskeyttämisestä viivästy terveydenhuollossa ylimääräisen jonottamisen takia ja että jokainen keskeytykseen hakeutuva saa riittävän psykososiaalisen tuen. Jatkossa siis raskaudenkeskeytyksen saa omaan pyyntöön ja tahtoon perustuen 12. raskausviikkoon asti. Tämä on selkeä parannus nykykäytäntöön ja vähentää keskeytystä toivovan inhimillistä taakkaa muutenkin kenties vaikeassa tilanteessa. [Mika Niikko: Miten se vähentää?]

Toinen merkittävä parannus on luopuminen kahden lääkärin lausuntopakosta. Vaatimus kahden lääkärin lausunnosta pitkittää ja monimutkaistaa raskaudenkeskeytysprosessia sekä kuluttaa turhaan terveydenhuollon resursseja. Tämä säädös on peräisin ajalta, jolloin raskaudenkeskeytykset tehtiin poikkeuksetta kirurgisina operaatioina, ja kahden lääkärin lausunnon edellyttäminen on jo pitkään ollut pelkkä muodollisuus. Se voi kuitenkin pahimmassa tapauksessa hidastaa keskeytykseen pääsyä ja aiheuttaa ei-toivotun raskauden pitkittymisen myötä inhimillistä kärsimystä.

Valiokunta esittää lausumaa kirittämään aborttilainsäädännön laajempaa kokonaisuudistusta. Kokonaisuudistuksen täytyy edelleen vahvistaa raskaana olevan itsemääräämisoikeutta. Se on oikea suunta. Teemme vihreissä hartiavoimin töitä, jotta kokonaisuudistus saadaan etenemään mahdollisimman pian.

Arvoisa puhemies! Raskaudenkeskeytys on hyvin herkkä, henkilökohtainen ja inhimillisetkin kuormittava päätös. Aborttikeskustelun myötä moni on kertonut omista kokemuksistaan ja siitä, miten lainsäädännön nykyaikaistaminen olisi vaikuttanut omassa elämässä. Kiitos jokaiselle, joka on osallistunut tähän keskusteluun ja edistänyt tätä kansalaisaloitetta. Yksikään raskaudenkeskeytyksen läpikäynyt tai sitä harkitseva ei kaipaa syylistämistä tai leimaamista. Sellaiseen ei ole mitään aihetta, eikä kenelläkään ole oikeutta sellaista näiden ihmisten niskaan kaataa. Ketään ei saa painostaa aborttiin mutta ei myöskään toiseen suuntaan — ja ikävä kyllä tässä salissakin on käytetty tänään todella painostavia ja syyllistäviä puheenvuoroja.

Arvoisa puhemies! Tämän lakimuutoksen tarkoituksena on turvata raskaana olevan oma tahto ja vahvistaa oikeutta määrätä omasta kehostaan. Suunta on oikea meillä Suomessa, mutta huolestuneena seuraan maailmalla tapahtuvaa kehitystä: Esimerkiksi Yhdysvalloissa päätös aborttioikeuden siirtämisestä osavaltioiden käsiin on jo rajannut pääsyn raskaudenkeskeytykseen miljoonilta ihmisiltä. Samoin myös lähempänä, esimerkiksi Puolassa on säädetty järkyttäviä esteitä ja rajoituksia raskaudenkeskeytyksen saamiseksi. Tasa-arvon takapakki ei ole tapahtunut itsestään, taustalla vaikuttaa aktiivinen, systemaattisesti toimiva [Hälinää — Puhemies: Shh!] hyvin rahoitettu liike, joka tekee myyräntyötään tasa-arvoa vastaan joka puolella maailmaa. Nämä samat tahot ajavat usein rajoituksia lukuisten vähemmistöjen oikeuksiin, aborttiin ja avioeroon, seksuaalikasvatukseen ja maksuttomaan ehkäisyyn, eikä Suomikaan ole tältä vaikuttamiselta vapaa saareke. Anti-gender-liikkeen valikoima keinoissa on laaja: pelotellaan perinteisten perhearvojen tuhoutumisella, levitetään valheellista tietoa, on uhriutumista, vihan lietsontaa vähemmistöjä kohtaan, tasa-arvotyön leimaamista. Nämä ovat tuttuja ilmiöitä myös täällä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Abortin vaikeuttaminen ei ole inhimillinen, oikeudenmukainen saati toimiva keino vähentää ei-toivottuja raskauksia ja abortteja. Tätä tukevat lukemattomat esimerkit maailmalta ja Suomesta. Raskaudenkeskeytysten määrään vaikuttavia tekijöitä

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

ovat sen sijaan sosioekonominen asema, koulutustausta, päihteiden käyttö ja alueelliset erot terveydenhuollossa. Näihin voimme puuttua ja vaikuttaa. Tehokkaita keinoja pitää raskaudenkeskeytysten lukumäärä jatkossakin alhaisena, kuten se Suomessa on, ovat esimerkiksi vaikuttava sosiaalipolitiikka, toimiva terveydenhuolto, laaja ehkäisyyn saatavuus ja laadukas seksuaalikasvatus. Toivon, että kaikki, jotka haluavat vähentää raskaudenkeskeytysten määrää, antavat tukensa myös näille asioille. Esimerkiksi maksuttoman ehkäisyyn tarjoaminen nuorille on todistetusti vaikuttava keino vähentää abortteja ja seksitautteja, parantaa nuorten hyvinvointia. Tämä on todettu muun muassa Raumalla, Vantaalla ja kotikaupungissani Espoossa. Meillä on parhaillaan käynnissä nuorten maksuttoman ehkäisyyn valtakunnallinen kokeilu, ja sen myötä maksuton ehkäisy on vakiinnutettava kaikkialle Suomeen, jotta seksuaaliterveyden edistäminen ei jää kiinni asuinpaikasta tai tulotuesta.

Arvoisa puhemies! Oikeus turvalliseen raskaudenkeskeytykseen on ihmisoikeus. On todella huojentavaa, että Oma tahto -aloitteen tavoitteet tehdään nyt todeksi, turvalliseen raskaudenkeskeytykseen pääsee jatkossa ilman tarpeetonta viivytystä ja oikeus päättää omasta kehosta vahvistuu. Tämän päätöksen myötä on kuitenkin tärkeää herätä puolustamaan naisten ja vähemmistöjen oikeuksia Suomessa entistä voimakkaammin, jotta kello ei jatkossakaan käänny Suomessa taaksepäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Tässä muutama edustaja pyysi vastauspuheenvuoroa, otetaan lyhyt debatti. — Edustaja Räsänen.

18.03 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän hyvin epäasiallisena ja pidän myös epärehellisenä täällä useissa puheenvuoroissa toistuneita leimauksia, että kohdussa kasvavan lapsen oikeuksien puolustaminen olisi jonkun tänne rantautuneen anti-gender-liikkeen vaikutusta tai että me, jotka olemme puolustaneet lasten oikeuksia, edustaisimme jotakin anti-gender-liikettä, joka vastustaa naisten oikeuksia. Olen itse kannattanut täysin samoja ajatuksia 70-luvulta lähtien, siis lähes 50 vuoden ajan. Eivät ne ole mistään Jenkeistä tänne rantautuneita, vaan lapsen oikeuksia voi puolustaa aivan suomalaisesta ajatusmaailmasta käsin. Ja täällä ei ole vielä tulla vastusta siihen, että miten te katsotte sitten tämän pienen ihmisyyksilön elämän arvon, joka biologisesti saa hedelmöityksessä alkunsa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

18.05 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos näistä hyvistä puheenvuoroista, joita täällä pidettiin. Pidän itse tärkeänä tosiaan sitä, että yhdistetään tämä Suomessa käytävä keskustelu siihen laajempaan kansainväliseen kontekstiin, jossa todellakin on näin, että retoriikka kovenee yhä enemmän ja ihmisoikeuksia poljetaan nimenomaan polkemalla naisten oikeuksia ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia. Ja valitettavasti näin on, edustaja Räsänen, että sitä retoriikkaa vahvistetaan tällä anti-gender-liikkeen retoriikalla. Se näkyy myös Puolassa tällä hetkellä erittäin surullisella tavalla, ja siellä abortin saaminen tällä hetkellä on täysi mahdottomuus. [Päivi Räsänen välihuuto] Se on erittäin traagista esimerkiksi Puolaan tulleiden ukrainalaisten naisten näkökulmasta. Vierailin itse Ukrainassa toukokuussa, ja Puolassa tilanne on se, että edes nämä ukrainalaiset naiset eivät saa raskaudenkeskeytystä Puolassa tällä hetkellä, koska se lain-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

säädäntö on niin tiukka. Heidän pitää matkustaa ulkomaille. Siinä on todella karu esimerkki siitä, mihin johtaa [Puhemies koputtaa] tällainen erittäin tiukka lainsäädäntö.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko.

18.06 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On huolestuttavaa kuulla vasenta laitaa, että jos täällä halutaan keskustella asiasta ihan argumentein, niin te rupeatte täällä nostamaan esille Yhdysvalloissa tapahtuvaa aborttilainsäädäntöä tai kehitystä, mitä Suomessa tapahtuu, ja sitten puhutte, että se on vihan lietsontaa, kun jotkut haluavat puolustaa syntymätöntä lasta.

Vaikka täällä ei nyt päätetä, koska se elämä alkaa — niin kuin täällä jotkut edustajat sanoivat, että teidän mielestänne se alkaa vasta 12. viikolla — niin on pakko nyt nostaa yksi asia kuitenkin esille. Tosiasia lääketieteessä kuitenkin on, että esimerkiksi sikiön tuntoaisi-
tit toimivat jo 8. viikolla ja tuntosolut toimivat sikiön suun ympärillä niin, että sikiö reagoi jopa hiuksen kosketukseen poskellaan. Samoin korvien tasapainosolut ovat syntyneet ja sydän pumppaa, vaikkei verenkiertoa ole vielä nimeksikään, ja niin edelleen.

Elikkä me voimme olla eri mieltä siitä, onko se 12-viikkoinen syntymätön lapsi tai sikiö, onko se ihminen vai ei, onko siitä kehityksessä sellainen, joka ansaitsee lainsuojaa ennen syntymää vai syntymän jälkeen tai [Puhemies koputtaa] 12 viikon jälkeen vai ennen 12:ta viikkoa. Tästä voidaan kiistellä vaikka kuinka paljon, [Puhemies: Aika!] mutta älkää leimatko niitä ihmisiä, jotka haluavat puolustaa syntymätöntä lasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tästä minuutin ajasta ei kiistellä. — Edustaja Malm.

18.07 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos näistä hyvistä puheenvuoroista, mitä tässä on käytetty. Ehkä tartun itse tässä vaiheessa aiheeseen globaalista lokaaliksi: Kun tässä puhutaan siitä, että näitä maailmalla tapahtuvia ilmiöitä ei voi tuoda tähän keskusteluun ja tähän saliin, niin kyllähän se nyt niin menee, että se, mitä maailmalla tapahtuu, tulee portaittain myös tänne Suomeen. Tarpeeksi pitkälle kun mennään, niin Yhdysvaltojen tapahtumat, Puolan tapahtumat tulevat Suomeen, jos me annamme tämänkaltaisen keskustelun jatkua. Suomesta ne jatkavat matkaa nyt esimerkiksi omaan maakuntaani Etelä-Karjalaan, Imatralle. Meidät, Imatran, onneksi pelastaa se, että meillä on panostettu alle 25-vuotiaiden ehkäisyyn ja neuvolatoimintaan. Kannattaa muistaa aina näissä keskusteluissa, että maailman tapahtumat, ne tulevat jollain tasolla ja jollain tavalla aina lähelle sinne omalle kotisohvalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu.

18.08 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että olemme näin laajastikin pysähtyneet tämän tärkeän ja herkänkin aiheen äärelle. Mutta olen aivan samaa mieltä siitä, että kyllä tässä salissa ja laajemminkin pitää saada puhua lapsen oikeuksista ja olla eri mieltä abortista ilman syyllistämistä ja leimaamista johonkin esimerkiksi anti-gender-liikkeeseen tai viittausta äärioikeistoon. Minä olen keskustalainen, eikä minulla ole mitään kytköksiä mihinkään anti-genderiin. Kuten edustaja Räsänen hyvin totesi, Suomessa se ajattelu, jota esimerkiksi minä edustan, [Hälinää — Puhemies koputtaa] on joitain vuosikymmeniä sitten ollut valtavirtaa. Ei sitä ole tarvinnut mistään tuo-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

da. Tämä on ollut suomalaisten enemmistön ajattelua joitain vuosikymmeniä sitten. En ole kuullut syylistämistä muualta kuin tuolta vasemmalta puolelta, ja pidän loukkaavana sitä, että lapsen oikeuksista, ja myöskin naisten oikeuksista ja miesten oikeuksista, puhuvia leimataan joiksikin anti-gendereiksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen.

18.09 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ehkä vähän mennään ojasta allikkoon, kun nostetaan lasten oikeuksia keskiöön. Ilman muuta lasten oikeuksista puhuminen on hyvin tärkeää. En usko, että kukaan meistä täällä salissa olisi lasten oikeuksien toteutumista vastaan. Mutta nyt me keskustelemme naisten itsemääräämisoikeudesta, kun me keskustelemme aborttilainsäädännön päivityksestä ja siitä, onko naisella oikeus päättää itse omasta kehostaan ja siitä, rajoitetaanko me sitä oikeutta. Nyt yritän muuttaa tätä tilannetta vastaamaan enemmän ihmisoikeussopimusten mukaista toimintaa.

Haluan muistuttaa, että oikeus vapaaseen ja turvalliseen raskaudenkeskeytykseen on keskeinen osa seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia sekä naisten kehollista itsemääräämisoikeutta vahvistavaa toimintaa. Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet mukaan lukien oikeus aborttiin ovat kansainvälisten sopimusten tunnustamia ihmisoikeuksia. [Puhemies koputtaa] Siitä me täällä keskustelemme tänään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kyllönen.

18.11 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän saliin mahtuu hyvin erimielinen vuoropuhelu, mutta oli mielestäni erittäin surullista kuultavaa tästä salista viittaus siihen, että lakimuutosten myötä vahtimestarit jakaisivat aborttipille-reitä yleisesti. Tämähän ei todellakaan pidä paikkaansa. Käypä hoito -suosituksia ei olla kumottu eikä kumoamassa näiden lainsäädäntömuutosten kohdalla myöskään raskaudenkeskeytysten osalta. Raskaudenkeskeytys tehdään joko lääkkeellisesti tai kirurgisesti, ja lääkkeellisessä keskeytyksessä hyödynnetään yleensä kahden lääkkeen, mifepristonin ja misoprostolin, yhteisvaikutusta, ja todellakaan jatkossakaan näitä lääkkeitä ei lääkintävahvistimestarit tai vahtimestarit sairaalassa jaa. [Eduskunnasta: Juuri näin, hyvä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annan puheenvuorot vielä edustajille Biaudet, Hyrkkö ja Tanus, ja sen jälkeen menemme takaisin varsinaiseen puhujalistaan. — Ledamot Biaudet.

18.12 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta on kysymys naisten oikeuksista, naisten elämästä. Me tiedetään myös, että siellä missä abortit on kriminalisoitu, naisten elämää ei arvosteta — naisen henki voi olla vaarassa, ja silti joku muu päättää, että esimerkiksi jonkun muun elämä on arvokkaampi tai jonkun muun kunnia tai jotain.

On hirveän tärkeätä, että pystymme modernisoimaan meidän aborttilainsäädäntöä niin, että se vastaa sellaista modernia ajatusta siitä, että nainen päättää, koska hän perustaa perheen. Se ei tarkoita sitä, että tapahtuu mitään liukuhihna-abortteja tai olisi joku vahtimestari lääketta antamassa. Kyllä tarkoitus on, että terveydenhuolto ja maksuton ehkäisy voi-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

sivat olla niin hyvin saatavissa jokaiselle, että he eivät tulisi raskaaksi tahtomattaan. Mutta sellaista tapahtuu, ja silloin on tosi tärkeätä, että mahdollisimman aikaisin nainen itse saa päättää omasta elämästään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hyrkkö.

18.13 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä niin sanottua anti-gender-liikettä on siis tutkittu. Liike on todella hyvin järjestäytynyt, systemaattinen ja vahvasti rahoitettu. Se ei tarkoita tietenkään, että kaikki aborttioikeutta vastustavat tahot tai henkilöt kuuluisivat johonkin tällaiseen kerhoon, mutta ei minusta kenenkään kannata kiistää tämän ilmiön olemassaoloa ja vaikuttamistyötä.

Kritiikki täällä käytettyjä puheenvuoroja kohtaan ei myöskään ole sananvapauden rajoittamista. Tässä salissa kaikilla kansanedustajilla on oikeus käyttää puheenvuoroja, ja sitten toisilla kansanedustajilla on oikeus niitä puheenvuoroja kritisoida.

Omassa puheenvuorossani nostin esiin, että maailmalta on esimerkkejä, joissa kireä aborttioikeus on asettanut raskaana olevia ihmisiä hengenvaaraan. Tästä myös edustaja Honkasalo puhui. Onneksi positiivisiakin esimerkkejä maailmalta on. Esimerkiksi Irlannissa aborttioikeutta vuosien jälkeen, vuosikymmenten työn jälkeen, vahvistettiin. Sitä, ikävä kyllä, edelsi paljon murhetta ja jopa hengenvaaraan joutumista, mutta työ kyllä kantaa hedelmää. [Puhemies koputtaa] Naisten oikeuksien ja ihmisoikeuksien puolesta kannattaa tehdä työtä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä lopuksi edustaja Tanus ja sen jälkeen pidempien puheenvuorojen pariin.

18.14 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosikymmeniä lääkärinä ja gynekologina toimineena olen tavannut tuhansia abortin läpikäyneitä naisia, merkittävän määrän aborttia harkitsevia ja sinne menneitä naisia ja sadoittain abortin läpikäyneiden vertaistukiryhmissä olleita naisia. Ehkä tässäkin salissa voisi olla hyvä teidän käydä lukemassa näitä abortin läpikäyneitten vertaistukiryhmän naisten kirjoituksia. Siellä yksi yleinen esiin nostettu asia on se, että liian nopeasti on tehty päätös, ei ole saatu riittävästi tietoa ja tukea ennen päätöksentekoa.

Täällä on paljon alleviivattu naisten itsemääräämisoikeutta. Kyllä, kukaan ei saa pakottaa yhdyntään naista. Se on raiskaus. Meillä on Suomessa ehkäisyvälineitä käytössä, ja jos sattuu vahinko tai muuten, niin jälkiehkäisy on käytössä. Mutta sen jälkeen, jos on kohdussa pieni toisen ihmisen alku, niin todellakin minulla gynekologina silloin ultraäänessä, kun sydän sykkii, on pieni potilas ja siinä on äiti ja siinä on [Puhemies koputtaa] ehkä myös isä miettimässä, mitä tehdään jatkossa, ja silloin ollaan hyvin herkillä alueilla, ja toivon, että niin oltaisiin tässäkin salissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt tosiaan takaisin puhujalistaan. — Edustaja Kinnunen. [Hälinää] — Nyt edustaja Kinnusella on puheenvuoro. Keskitytään kuuntelemaan.

18.15 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Eduskunta käsittelee tänä syyskänä herkkiä elämään ja kuolemaan liittyviä asioita. Tänään käsittelemme aborttilain muu-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

tosta. Mitä herkempiä asioita meillä on pöydällä, sitä enemmän meidän tulee kunnioittaa toisiamme. Puhutaan näistäkin asioista jokaista ihmistä arvostaen, myös heitä, joita nämä asiat koskettavat henkilökohtaisesti. Se on sydämen sivistystä.

Kerron tässä perusteluni, miksi olen vastalauseen eli lakiesityksen hylkäämisen kannalla. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tämä on minulle omantunnon asia.

Arvoisa puhemies! Jokainen ihminen on mittaamattoman arvokas. Elämä on suuri ihme ja lahja, jota tulee suojella sen alusta aivan sen loppuun saakka. Lakimuutos mahdollistaisi abortin 12. viikkoon saakka omalla ilmoituksella. Laista poistettaisiin mahdollisuus kuulla isää, vaikka se nähtäisiin tarpeelliseksi. En kannata sitä. Demokraattisen oikeusvaltion tehtävä on suojella [Eva Biaudet'n välihuuto] jokaisen ainutlaatuisen yksilön elämää ja kasvua. Meidän tulee olla kaikkein heikoimpien puolella, suojella niin syntymättömiä kuin syntyneitä lapsia, mutta myös vammaisia, sairaita ja hauraita vanhuksia.

Lapsilähtöinen ajattelu on tuonut mukanaan paljon hyvää. Lasten omaa tahtoa nujertava kasvatus, alistaminen ja kaltoinkohtelu ovat vähentyneet. Kannustava ja lasten tarpeet huomioiva kasvatus on yleistynyt. Ymmärretään lapsen arvo. Päätöksiä tehdessämme meidän tulee arvioida, miten ne vaikuttavat lapsiin. Kun rakennamme lapset huomioivaa yhteiskuntaa, meidän pitää ottaa käyttöön kattava lapsivaikutusten arviointi, joka ylittää aivan elämän alkuun saakka. ”Myös syntymättömiä lapsia on alettava kohdella täydellä arvostuksella ja kunnioituksella, koska he ovat yksilöllisen ihmiselämän haurain muoto”, sosiologian ja kulttuurihistorian dosentti Jari Ehrnrooth kirjoitti Ylen kolumnissa hiljattain. Olen samaa mieltä. Yksittäisten muutosten sijaan tulisi toteuttaa aborttilainsäädännön kokonaisuudistus, koska 50 vuodessa lääketiede, hoitokäytännöt ja palvelut ovat muuttuneet. Samalla tulisi paremmin huomioida pieni ihminen ja isän kuuleminen. [Eva Biaudet: Erityisesti isän!]

Kristillisestä näkökulmasta kaikki elämä on Jumalan luomana pyhää ja arvokasta alkuhetkestä viimeiseen henkäykseen saakka. Biologia osoittaa, että ihmisen elämä alkaa hedelmöitymisestä, tapahtuu luomisen ihme, uniikin perimän ohjaamana alkaa kehittyä ainutlaatuinen ihminen. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapselle kuuluu lain suoja ennen ja jälkeen syntymän. Myös sairaalla ja vammaisella on oikeus syntyä keskellemme. Vammaisten ja/tai sairaiden lasten elämä voidaan päättää raskausviikolle 24 asti. Jopa tätä nuorempia keskosia voidaan nykyisin pelastaa.

Arvoisa puhemies! Aborttia perustellaan naisen oikeudella päättää omasta kehostaan. Koska kysymys on myös lapsen kehosta, näkemys ei huomioi lapsen oikeutta elämään, joka on oikeuksista tärkein. Yhdeksän kymmenestä abortista tehdään sosiaalisin perustein. Sosiaalinen peruste voi tarkoittaa vaikeaa elämäntilannetta, mutta myös esimerkiksi sitä, että äiti kokee, että lapsen syntymä ei sovi senhetkiseen elämäntilanteeseen, eli se voi tarkoittaa melkein mitä tahansa.

Kun kehitämme oikeusvaltiota, pääsääntönä tulee olla heikkojen aseman parantaminen. Syntymättömät lapset, joiden elämä halutaan lopettaa sosiaalisin perustein, ovat kaikkein huono-osaisimpia. Naista voidaan myös painostaa aborttiin vastoin omaa tahtoa. Joku voi harkita aborttia pelon vallassa ja ajatella, että muita vaihtoehtoja ei edes ole. Lain tulisi turvata aborttia harkitsevalle kaikki tieto eri vaihtoehtoista, myös adoptiosta. [Eva Biaudet: Silloin voi tosi hyvin!] Vain silloin voidaan puhua vapaasta tahdonmuodostuksesta.

Vaikeissa oloissa elävien naisten äitiyttä tulee tukea niin, että jokainen lapsi saisi hyvät lähtökohdat elämäänsä. Ketään lasta odottavaa ei saa jättää yksin. Huono-osaisten äitien kohduissa kehittymässä olevat lapset ovat myös terveyden kannalta katsottuna kaikkein

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

haavoittuvimmassa asemassa. Lääkäriin lisäksi tarvitaan muita auttajia. Sosiaali- ja päihde-työn tulee suojella myös iduillaan olevia lapsia.

Arvoisa puhemies! Syntymä ja kuolema ovat Luojan kädessä. Suojellaan kaikkein haurainta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

18.22 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Naisen historian tuntevana ymmärrän hyvin, miksi kehollinen itsemääräämisoikeus on tärkeä asia. Kautta aikojen nainen on ollut se, joka on kantanut vastuun raskaudesta, onpa se saanut alkunsa missä olosuhteissa tahansa. Kautta aikojen on myös pyritty pääsemään eroon ei-toivotuista raskauksista tavalla tai toisella. Usein ne ovat johtaneet naisen ja pienen ihmisalun kuolemaan. Onnellisinta olisi, ettei kukaan joutuisi koskaan tähän vaikeaan valintatilanteeseen. Siksi näen, että esimerkiksi valistustyö kouluissa on todella tärkeä asia ja että sitä antavat asiaan perehtyneet ammattilaiset. Näin varmistetaan asiallinen tiedonsaanti kaikille nuorille, muuten he ovat kavereilta tai netin syövereistä saatavan tiedon varassa. Monille vanhemmille voivat sukupuolielämän asiat olla edelleen vaikea aihe puhua.

Näen hyvänä myös maksuttoman ehkäisyn alle 25-vuotiaille, mihin onkin panostettu monissa kunnissa. Se ei yllytä ketään seksuaaliseen kanssakäymiseen, mutta vähentää todennetusti nuorten ihmisten ei-toivottuja raskauksia. Tämä on siksi hyvä asia. On tärkeää myös tukea niitä naisia, joilla elämäntilanne on haasteellinen ja raskaus niissä olosuhteissa ei olisi hänen eikä vauvan edun mukainen. Jokaisella lapsella on oikeus syntyä tähän maailmaan toivottuna ja olosuhteisiin, jossa ei ole päihteitä, väkivaltaa ja pulaa perusasioista.

On ehdottoman tärkeää kertoa naiselle myös eri vaihtoehdoista. Asiantuntijakuulemisissa vakuutettiin näin tapahtuvankin. Voisiko vaihtoehtona olla lapsen antaminen adoptioon tai lapsen pitäminen, kun toimeentuloon tai muuhun huoleen pystytään vastaamaan? Meillä on Suomessa pitkä jono ihmisiä, jotka odottavat adoptiolasta ja haluaisivat tarjota rakastavan kodin. Mitä pitäisi tehdä, että tämä olisi useammin valittu vaihtoehto?

Suomi on todettu useamman kerran maailman onnellisimmaksi maaksi. Miksi meillä syntyy sitten niin vähän lapsia? Lapsivaikutusten arviointia pitää lisätä yhteiskunnassamme kaikessa päätöksenteossa. Elämme aikaa, jossa suomalaisella lapsella pitäisi olla maailman parhaimmat mahdollisuudet elää turvallinen lapsuus ja nuoruus, kouluttautua hyvään ammattiin ja elää hyvää elämää. Suurimmat uhkat hyvälle elämälle eivät tule täällä Suomessa sodasta ja nälänhädästä, kuten muualla maailmassa, vaan turvattomasta lapsuudesta, jossa vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat ohjaavat myös lapsen ja nuoren mahdollisuuksia menestyä elämässä. Lapsiperheköyhyyteen tulee puuttua määrätietoisesti, sillä huono-osaisuus periytyy helposti.

Nuorten luottamusta tulevaisuuteen pitäisi pystyä vahvistamaan niin, että perheitä uskallettaisiin perustaa. Syntyvyys on laskenut Suomessa jo pitkään, ja siihen on olemassa monia syitä. Lapsimyönteisyys opiskelu- ja työelämässä edistäisi perheiden perustamista, kun toimeentulo olisi turvattu ja joustot mahdollisia. Nykyisellä alhaisella syntyvyyskehityksellä joudumme reilusti panostamaan työperäiseen maahanmuuttoon, jotta hoito- ja vastaavilla muilla kasvavan työvoimatarpeen aloilla on väkeä riittävästi.

Arvoisa puhemies! Haluan uskoa, että kukaan nainen ei valitse raskauden keskeyttämistä kevein perustein. Päätös ei saakaan olla helppo, sillä kyse on ihmiselämästä. Vaikka tänä päivänä raskauden keskeyttäminen on mahdollista käytännössä kaikille sitä haluaville aina

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

12. raskausviikkoon saakka, jää vastuu seuraamuksista, niin fyysisistä kuin henkisistäkin, naiselle itselleen. Keskeytyksen kokenutta ei saa jättää yksin, vaan hän tarvitsee apua ja tukea selvitä, jotta ei joutuisi uudelleen samaan tilanteeseen.

Minulle pieni, pieni vauvan alkio on jo ihmisen alku, siksi ymmärrän hyvin, miksi alulaan olevaa elämää halutaan suojella kaikissa tilanteissa. On järkyttävää tiedostaa nykylääkietieteen pystyvän pelastamaan ennenaikaisina syntyviä pieniä keskosia, joita voidaan samanikäisinä toisissa olosuhteissa abortoida vaikka vammaisuuden vuoksi.

Lakiehdotus ei sisällä niin merkittäviä muutoksia nykyistä aihepiiriä koskevaan lainsäädäntöön, että voisin ottaa selkeästi kantaa sen puolesta tai sitä vastaan. Siksi tulen äänestämään tyhjää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Malm.

18.28 **Niina Malm sd:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos aloitteen tekijöille ja tukijoille. On erittäin tärkeää, että keskustelemme tänään raskauden keskeyttämisestä täällä salissa. Meidän on kaikkien tärkeintä muistaa, että abortti on jokaisen oikeus ja sen syyt eivät kuulu kenellekään muulle.

Jatkossa raskaudenkeskeytykseen tulisi riittää 12. raskausviikkoon saakka pelkästään raskaana olevan oma tahto. Siten raskaudenkeskeytys ei edellyttäisi raskaana olevalta erityisten sosiaalisten tai muiden perusteiden esittämistä, kuten nykyisin. Näillä muutoksilla parannamme itsemääräämisoikeutta, jonka tulisi olla aina keskiössä, kun puhumme raskaudenkeskeytyksestä. Nämä muutokset myös mahdollistavat raskaudenkeskeytyksen varhaisemmassa vaiheessa, kun vaatimus kahden lääkärin lausunnosta poistuu. Tiedämme, että raskauden varhainen keskeytys vähentää kipuja sekä kipulääkkeiden ja sairaalassa tehtävien operaatioiden tarvetta. Päätös abortista on painava, eikä raskauden keskeyttäviä tule juoksuttaa usealla lääkärillä. Kahden lääkärin lausunnon poistuminen ja muut muutokset vähentävät myös ruuhkautuneen terveydenhuollon kuormitusta ja muita hallinnollisia tehtäviä.

Aiemminkin abortin on voinut saada sosiaalisilla syillä, mutta niiden tulkinta on ollut varsin joustava. Sen lisäksi tällä hetkellä lakiin kuuluva lääkärin valta on kuitenkin mahdollistanut myös kielteisen päätöksen. Nyt aborttilainsäädäntöä yhtenäistetään.

Pykälämuutoksia on vastustettu sillä periaatteella, että jos lain yksittäisiä pykäläiä muutetaan, lopputulosta ei voida arvioida kokonaisuutena, eikä mukana ole muun muassa perusteellisia perusoikeusarviointeja. Meillä on Suomessa voimassa Pohjoismaiden tiukin laki raskauden keskeyttämisestä. Kyseessä on 50 vuotta vanha laki, jonka päivittämistä on odotettu jo kauan. Pykälämuutosten tekeminen nyt valiokunnan pitkäjänteisen ja tärkeän työn jälkeen ei poista mahdollisuutta lain kokonaisuudistukselta. Kuten valiokuntakin toteaa, lain kokonaisuudistus on tärkeä toteuttaa ja se tulee valmistella mahdollisimman pikaisesti. Suomen aborttilakiin on kuitenkin odotettu päivitystä jo pitkään, eikä nyt ole oikea aika ruveta peruuttamaan. Aborttilainsäädäntö pitää saada nykyaikaan nyt.

Me olemme nähneet ympäri maailmaa liikkeitä, jotka pyrkivät heikentämään naisten oikeuksia, ja aborttioikeuden rajaaminen on vain yksi näistä keinoista. Meidän on Suomessa kuljettava toiseen, ihmisten itsemääräämisoikeutta vahvistavaan suuntaan. Oma tahto riittää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

18.31 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja myös niitä lukuisia järjestöjä — kansalaisjärjestöjä ja poliittisia järjestöjä ja naisjärjestöjä — jotka tämän aloitteen ovat tänne jättäneet ja siihen paljon alikirjoituksia keränneet.

Haluan kuitenkin lähteä liikkeelle ehkäisyneuvonnasta ja ehkäisykasvatuksesta. Kunnat ja kaupungit tarjoavat entistä enemmän maksutonta ehkäisyä. Se on tärkeää ja sitä pitää jatkaa, ja sen käyttöä pitää laajentaa useampiin pienempiin kuntiin, koska nyt tässä kohtaa moni suuri kaupunki on ollut tässä edelläkävijänä. Meidän pitää myöskin huomioida lasten ja nuorten parissa työskentelevien kanssa, että on annettavissa oikeaa tietoa lapsille ja nuorille, mitä liittyy esimerkiksi seksuaalikasvatukseen.

On myöskin hienoa huomata, että raskaudenkeskeytysten määrät ovat laskeneet, ja erityisesti nimenomaan alle 20-vuotiaiden keskuudessa. Suomi taitaa olla Pohjoismaiden alhaisin näissä luvuissa.

Mutta kuten asiantuntijalausunnoista käy ilmi, niin tämä nykyinen laki, joka on 50 vuotta vanha, kuormittaa sekä terveydenhuoltoa että myöskin ihmisiä itseään. Moni asiantuntija puoltaa tämän lain muuttamista. Niin puollan minäkin.

Kun puhutaan aborttioikeudesta, niin mielestäni pitäisi puhua laajemmin myöskin naisten terveydenhuollosta. En tiedä, olenko jäävi käyttämään tätä puheenvuoroa, mutta ajattelin silti nostaa sen esiin, koska ne viestit, mitä itselleni on tullut monilta naisilta, ovat samat: gynekologiset palvelut ovat aliresursoituja, [Veronika Honkasalo: Juuri näin! — Sari Tanus: Juuri näin!] ja ainoa ajankohta, milloin ollaan kiinnostuneita naisista ja heidän oikeuksistaan, on yleensä vasta siinä vaiheessa, kun ollaan perheellisiä ja on toimiva neuvolajärjestelmä, ja tähän ei ole se tarkoitus, miten me parhaiten autamme erityisesti nuoria naisia. Tämä koskee myöskin mielenterveyttä, eli naiset pääsevät silloin paremmin palveluiden piiriin, kun on lapsia, jolloin viranomainen kantaa ennen kaikkea huolta siitä lapsesta. Eli tässä on myöskin korjattavaa monelta osin.

Nämä viestit kertovat myös siitä, että seksuaaliterveydestä ollaan kiinnostuneita vasta silloin, kun on äiti. Eihän se näin voi olla, jos ajatellaan myöskin niitä tavoitteita koskien sitten... on se sitten kyse jopa abortista, mihin se saattaa johtaa, mutta myöskin siitä, mitä tapahtuu ennen sitä. Eli meidän pitää huolehtia ne resurssit kuntoon, että abortteja ei tarvitsisi tehdä, ja jos niitä sitten tehdään, niin niitä tehdään sen asiantuntijatiedon varassa, jota meillä on käytettävissä. [Eva Biaudet: Oikein, hieno puhe!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kyllönen.

18.34 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa herra puhemies! Koska salissa ei saa aplodeerata, niin tästä näin pöntöstä totean, että aplodit ja kiitos edustajakollega Ovaskalle.

Suomen aborttilainsäädäntö on todellakin ollut auttamattomasti vanhentunut raskaana olevien itsemääräämisoikeuden näkökulmasta. Kun se on peräisin 50 vuoden takaa 70-luvulta, niin ei voi olettaakaan, että se vastaa tämän päivän tilanteita. Raskauden keskeyttämisestä koskeva lainsäädäntö on Suomessa ollut myöskin Pohjoismaiden tiukin ja itsemääräämisoikeutta eniten rajoittava. Abortin sallivista maista ainoastaan Britanniassa on vaadittu Suomen lisäksi erityisten perusteiden esittämistä abortin saamiseksi.

Haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että kun olemme kuulleet täällä lukuisia puheenvuoroja, joissa on nostettu esille tämä valiokunnan kokonaisuutena hyvin tärkeänä pitämä psykososiaalinen tuki, sen antaminen raskaudenkeskeytystä pyytävälle, sitä harkitsevalle

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

ja myöskin toiselle vanhemmalle, niin haluan huomauttaa, että sitä ei missään nimessä ole tarkoitettu velvoitteeksi, vaan oikeudeksi kaikille niille, jotka kokevat tätä tukea tarvitsevana.

Valiokunnan jäsenenä haluan kiittää niin aloitteellisia kansalaisia kuin myöskin valiokunnan hyvin asiallista ja rakentavaa vuoropuhelua hyvinkin vaikeassa asiassa. Pääsimme yhteisymmärrykseen enemmistön kanssa niistä muutoksista, mitä tänä päivänä on esillä. Kaikesta huolimatta, vaikka keskustelu oli vaikeaa, meillä oli hyvin rakentava ja yhteistyöhön pohjaava henki, ja siitä haluan kiittää koko valiokuntaa.

Kun valiokunta edellytti mietinnössään myöskin jatkotyön käynnistämistä, niin lähdettiin siitä ajatuksesta, että laajempi kokonaisuudistus on välttämätön ja sen on vahvistettava myöskin jatkotyön osalta naisten itsemääräämisoikeutta.

On hyvin tunnustettu ja tiedetty tosiasia, että tänä päivänä varsin konservatiiviset voimat nousevat maailmassa uudelleen. Kaikkia ovia tasa-arvotyön, yhdenvertaisuuden osalta kiskotaan jälleen kerran. Ei tarvitse mennä sinne Yhdysvaltoihin, voi mennä Euroopan parlamenttiin kuulemaan keskusteluja, joissa esimerkiksi Puolasta tulevat kollegat puhuvat hyvin avoimesti siitä, kuinka naisten paikka on kotona ja naisten oikeuksien pitäisi olla rajattuja. Se jos mikä on julmaa kuultavaa, mutta se osoittaa sen, että meidän on tehtävä työtä väsymättä ja jatkuvasti yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja myöskin naisten oikeuksien puolustamisen kohdalla, eikä aborttioikeus muodosta tässä asiassa poikkeusta.

Aika usein kuulee myöskin puheenparsia siitä, että ollaan tehty tarpeeksi, ollaan edistetty riittävästi, ja unohdetaan se, että mikään asia ei loppujen lopuksi ole pysyvää. Työtä tarvitsee tehdä väsymättä ja aina, eteenpäin, yhteistyössä.

Valiokunnan muutosehdotuksissa on varmistettu myöskin yhteensovittaminen 1.1.2023 voimaan tulevan rikoslain muutoksen sekä sote-uudistuksen kanssa. Näin ollen nyt ehdotettu laki tulee saattaa valiokunnan näkemyksen mukaan voimaan mahdollisimman pian mutta kuitenkin aikaisintaan 1.1.2023. Lain voimaantuloajassa huomioidaan lisäksi, että lakimuutokset edellyttävät raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen ja raskauden keskeyttämistä sekä steriloinimista koskevista lomakkeesta annetun sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksen uudistamista. Näille muutoksille on siten määritettäessä varattu riittävä aika.

Vaikka asiat ovat vaikeita, vaikka asiat vaativat vääntämistä, niin toivon aina, että me kykenemme asialliseen ja rakentavaan vuoropuheluun. Tässä talossa ei tarvitse olla asioista samaa mieltä, mutta toivon, että me jaksamme kunnioittaa ja arvostaa toisiamme toimijoina ja pitää myöskin puheenvuorot sellaisina, että ne osoittavat kunnioitusta toinen toisillemme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Essayah.

18.40 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! En voisi olla enempää samaa mieltä edustaja Kyllösen kanssa tästä viimeisestä, mitä hän totesi, että tässä salissa näitten asioitten äärellä on syytä puhua toinen toistamme kunnioittavasti, ylipäätänsä koko tätä aihepiiriä lähestyä sillä tavoin, että me ymmärrämme ja tiedämme sen, että tällaisiin kysymyksiin liittyy hyvin vahvoja, syvälle meneviä arvoja, ja myöskin sitten on ymmärrettävä ihmisten erilaisiin elämänhistorioihin liittyviä asioita, joten ei ole mitään syytä lähteä niin sanotusti riekkuun näitten asioitten ympärillä, vaan on syytä asiallisesti keskustella.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Tässä haluan ensinnäkin kiittää minun edustajakollegoitani KD-ryhmästä, Tanusta ja Räsästä, jotka pitivät erittäin hyvät avauspuheenvuorot tälle keskustelulle ja toivat nimenomaisesti esille sen, miten tämä lainsäädännön uudistaminen tällä tavalla muutamien pykälien osalta kaiken kaikkiaan johtaa hyvin erikoiseen tilanteeseen ja tällaiseen, voisiko sanoa, ilman vaikutusarvioita tehtävään osittaiseen lain uudistukseen.

Tästä valiokunnan mietinnöstä luin oikein kappaleen, jossa valiokunta itsekin myöntää, että ”sosiaali- ja terveysvaliokunta ei puolla ehdotetun uuden raskauden keskeyttämisestä annetun lain säätämistä kansalaisaloitteen pohjalta, koska usea ehdotettu säännös vaatii jatkoselvitystä eikä aloitteessa ehdotettu uusi laki kaikin osin todennäköisesti vastaisi nykyisiä lainsäädännölle asetettuja oikeudellisia vaatimuksia”. Niin, täällä valiokunta itse toteaa näin. Mutta sen sijaan sitten jatketaan, että ”valiokunnan käsityksen mukaan aloitteen keskeinen sisältö voidaan toteuttaa osana kansalaisaloitetta”, eli otetaan sieltä muutama pykälä, vaikka juuri paria riviä aikaisemmin on todettu, että tämä ei täytä lainsäädännölle asetettavia vaatimuksia ja että tästä puuttuvat myöskin tämä jatkoselvittäminen ja esimerkiksi suhde muuhun lainsäädäntöön.

Sen jälkeen, kun Suomessa aborttilaki on säädetty, meillä on muuttunut perustuslaki, meillä on muuttunut potilasturvallisuuslaki ja meillä on muuttunut terveydenhoitolaki, ja nyt sitten valiokunnan enemmistö kaikessa viisaudessaan toteaa, että otetaan muutama pykälä ja lähdetään valiokuntaneuvoksen ja ministeriön vastineen pohjalta tekemään sitten uutta lainsäädäntöä. Tämä osoittaa minun mielestäni, mikä näissä kansalaisaloitteissa kaiken kaikkiaan on se suurin heikkous. Meillä on kansalaisaloitteita, jotka ovat toivomusaloitteita, ja itse ajattelen, että ne ovat juuri oikeantyyppisiä, joissa ilmaistaan se tahotila, ja sitten jää lainsäädäntökoneiston, ministeriön asiantuntemuksen varaan se, että tehdään hyvää lainsäädäntöä. Ei suinkaan niin, että lähdetään sitten valiokunnan vähäisillä voimavaroilla... kun tietää, minkä verran sosiaali- ja terveysvaliokunnassakin on painetta lainsäädäntötyössä — otetaan sieltä muutama pykälä ja lähdetään sorvaamaan sillä asiantuntemuksella, mitä siitä pöydän äärestä löytyy, jätetään kaikki vaikutusarviointit tekemättä ja lähdetään tekemään ikään kuin tämmöinen ideologinen vastaantulo kansalaisaloitteeseen.

8 §:n poistaminen: Täällä kerrottiin hyvin siitä, että tähän johtaa aika lailla erikoiseen tilanteeseen. En tiedä, onko tässä ihan siis jo peräti tämmöisestä juridisesta lapsuksesta kysymys, elikkä että meillä alle 12-viikkoisen abortin tekijästä ei ole laissa mitään määrittelyä. Tämä osoittaa vain sen, miten vaarallista on lähteä amatöörimäisesti puuhastelemaan eli ottamaan sieltä yksi pykälä pois tajuamatta, mihin kaikkiin muihin pykäliin sillä on sitten vaikutusta.

Täällä myöskin kollegat edellä totesivat, että meidän aborttilaki on auttamattomasti vanhentunut. No, sitten herää se kysymys, että eikö silloin nimenomaisesti olisi järkevää ollut lähteä tekemään sitä kokonaisuudistusta — lähteä tekemään kokonaisuudistusta, eikä tempaista muutamaa yksittäistä pykälää, jotka johtavat kummallisiin lopputulemiin. Täällä tuotiin aiemmissa puheenvuoroissa esille se, että täältä puuttuvat kokonaan esimerkiksi erilaiset mahdolliset sanktiot. Kun sitten lääkäri — tai kuka tahansa muu, joka tätä aborttia nyt sitten suorittaa — ei voi kieltäytyä, minkälaisia sanktioita tästä seuraa? Mikä on mahdollisesti korvausvelvollisuus, jos lääkäri ei voi kieltäytyä tekemästä aborttia mutta jos esimerkiksi vaikka henkilön terveydentila ei siinä tilanteessa ole sellainen, että hän pystyisi siitä selviämään? Kuka tällaisessa tilanteessa vastaa asiasta?

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Arvoisa puhemies! On aivan välttämätöntä, että kun lainsäädäntö tällä tavalla asettaa lääkärin — tai kuka nyt tässä tilanteessa sitten katsotaan abortin suorittajaksi, kun pykälä on poistettu tältä osalta — ainoastaan siihen tilanteeseen, että hänellä ei ole muuta mahdollisuutta kuin suorittaa tämä, niin tällaisessa tilanteessa meidän pitää mennä muitten länsimaitten tasolle ja säätää samassa yhteydessä omantunnonvapaus. Ihmettelen sitä, että kun todellakin kaikissa muissa Länsi-Euroopan maissa paitsi Suomessa, Ruotsissa ja Tšekin tasavallassa on omantunnonvapaus terveydenhuoltohenkilökunnalle pidättäytyä toimimasta näissä raskaudenkeskeytyksissä suorittavana lääkärinä, mikäli potilaan henki ei ole vaarassa, niin miten on niin, että meillä Suomessa ei tätä pykälää voida meidän lainsäädäntöön tuoda. On muuten hyvä huomata, että juuri olleissa Ruotsin vaaleissa — siellähän nämä meidän hyvinvointialueita vastaavat alueet ovat olleet voimassa jo pidempään — siellä Ruotsin keskustelussa sosiaalidemokraatit ja moderaatit eli meidän kokoomusta vastaavat puolueet, molemmat, totesivat, että tätä omantunnonvapautta voitaisiin siellä alueellisesti lähteä viemään eteenpäin. Eli siellä vaalikeskustelussa tämä nousi esille, ja ajateltiin, että se voisi olla siellä alueellisesti säädettävä asia. Itse ajattelen, että on käsittämätöntä, että meillä Suomessa ei tässä asiassa pystytä liikahtamaan ollenkaan.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit tulevat varmasti sitten toisessa käsittelyssä tuomaan muutamia lausumia liittyen esimerkiksi juuri tähän omantunnonvapauteen ja myöskin siihen, että on todellakin tärkeää, että raskaudenkeskeytyksen läpikäyneelle henkilölle voidaan varmistaa se riittävä ja asiantunteva psykososiaalinen tuki ja keskusteluapua erilaisissa vaihtoehtoissa ja tukimuodoissa. Tämä on keskeistä, että me emme jätä sillä tavalla naisia yksin kuin tämä valiokunnan enemmistö haluaa tässä linjassaan tehdä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Lohi.

18.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Käytin valiokunnan puheenjohtajana miennön esittelypuheenvuoron ihan tämän keskustelun aluksi, mutta haluan tässä erillisessä puheenvuorossani kertoa henkilökohtaisen näkemykseni tähän asiaan, vaikka totesinkin, että olen allekirjoittanut myös tuon vastalauseen. Haluan kuitenkin ensin ihan alkuun tässä kiittää edustajia monista erinomaisista puheenvuoroista, joita ovat käyttäneet muun muassa edustajat Aittakumpu, Räsänen, Kinnunen ja Tanus ja myös edustaja Essayah tässä ihan edellä.

Tämän lain yhteydessä on ollut aika voimakkaasti myös ilmiö, jossa jotkut kansanedustajat ovat pyrkineet sanoittamaan omissa tiedotteissaan tai sosiaalisessa mediassa toisten edustajien puolesta heidän ajatuksiaan. Samalla on leimattu joitakin edustajia muun muassa naisvihamielisiksi tai toisia anti-gender-liikkeen edustajiksi, kuten edustaja Honkasalo täällä teki. Ne ovat monia syvästi loukkaavia leimakirveitä. Tämä ei ole sitä rakentavaa vuoropuhelua ja toisia ja erilaisia arvoja kunnioittavaa keskustelua, jota itse toivoisin tällaisten herkkienkin arvokysymysten osalta eduskunnassa ja eduskunnan ulkopuolellakin käytävän. [Sari Essayah: Juuri näin!] Ajattelisin niin, että annetaan jokaisen meistä sanoittaa omat näkemyksensä ja omat arvot aivan itse.

Arvoisa puhemies! Minun arvomaailmassani lähtökohta on ihmiselämän kunnioittaminen ja sen suojeleminen alusta asti — alusta asti. Tiedän ja huomaan tästäkin keskustelusta, että juuri tästä eli siitä, milloin on kysymys ihmiselämästä, on meillä erilainen näkemys. [Eva Biaudet: Naisia ei suojella!] Tämä on se keskeinen asia, joka johtaa erilaisiin johtopäätöksiin lain sisällön suhteen. Oleellista muuten ei ole sekään, onko yhden tai kah-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

den lääkärin vaatimus. Siinä sen sijaan näen periaatteellisen ongelman, jos emme lakisääteisesti ole valmiita turvaamaan raskaudenkeskeytystä harkitsevalle naiselle kaikkea tietoa mahdollisista vaihtoehdoista oman harkinnan pohjaksi. Vain silloin voidaan puhua vapaasta tahdosta ja aidosta valinnanvapaudesta, jos sallimme, tai ehkä paremminkin edellytämme, kaiken tiedon eri vaihtoehdoista tarjottavan aborttia harkitsevalle. Tässä tapauksessa se tarkoittaa tietoa muun muassa adoptiosta ja erilaisesta sosiaalisesta tuesta, jos raskaana oleva nainen haluaakin lapsen pitää ja synnyttää. Ei voi olla niin, että vapaa tahto toteutuu vain silloin, kun nainen päätyy aborttiin. Vapaa tahto voi myös toteutua yhtä lailla silloin, kun nainen päätyy saadun tiedon jälkeen pitämään lapsen.

Toinen, mitä vierastan, on sen mahdollisuuden poistaminen laista, että isää voitaisiin tarvittaessa kuulla myös ennen 12:tta viikkoa tapahtuvissa raskaudenkeskeytyksissä. Nykyinen lakihan ei lähde siitä, että isää pitäisi aina kuulla tai isän kanta ratkaisisi, mutta se mahdollistaa, että isää voitaisiin tarvittaessa kuulla. Nyt sekin mahdollisuus halutaan poistaa valtaosasta tapauksista. Kun lapsi syntyy, me olemme halunneet korostaa aivan oikein molempien vanhempien vastuuta, joka näkyy vaikkapa vanhempainvapaisissa ja sen uudistamisessa. Miksi sitten raskaudenkeskeytystilanteissa isän rooli halutaan valtaosissa tapauksissa ihan poistaa?

Pidän myös erittäin erikoisena, että luonnontieteellisiä tosiasioita pyritään hämärtämään sanomalla, että mieskin voisi synnyttää. Tällainen lainsäädäntö ei vastaa biologisia tosiasioita, ja siksi sellaista lainsäädäntöä ei saisi koskaan säätää. Mieltäni toki helpottaa vahva tietoisuus siitä, että vaikka tekisimme millaista lainsäädäntöä tahansa, emme voi lailla muuttaa luonnontieteellisiä tosiasioita. Näihin luonnonlakeihin meillä eduskunnassa loppuu toimivalta.

Arvoisa puheenjohtaja! Laki raskauden keskeyttämisestä on noin 50 vuotta vanha. Sen uudistaminen edellyttäisi laajan ja perusteellisen valmistelun pohjalta tehtävää kokonaisuudistusta. Ongelmana on, että jos lain yksittäisiä pykäläiä muutetaan, kuten nyt ollaan tekemässä, lopputulosta ei voida arvioida kokonaisuutena eikä mukana ole muun muassa perusteellista perusoikeusarviointia.

Edellä olevan perusteella olen sitä mieltä, että lakiuudistukset tulee hylätä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Biaudet.

18.52 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Kysymys on naisten oikeudesta omaan kehoon, päättää omasta kehosta, omasta elämästä. Raskauden keskeyttämiss päätös on aina naiselle tärkeä päätös. Sitä ei kukaan muu voi hänen puolestaan tehdä.

Kannan suurta huolta abortin vastaisen liikkeen ja anti-gender-liikkeen päällelleen kääntäytystä ihmisoikeuspuheesta. Käytännössä sellainen politiikka vaarantaa tuhansien tyttöjen ja naisten elämää ja terveyttä ympäri maailmaa. Suuri kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja naisjärjestöille tämän lainsäädännön saattamisesta eduskuntaan, ja kansalaisaloittemekanismi on jälleen osoittanut arvonsa.

Puolassa abortin vastustus on johtanut siihen, että raskauden keskeytystä ei ole suoritettu edes silloin, kun naisen elämä on ollut vaarassa. Meidän nykyinen aborttilainsäädäntömme on 50 vuotta vanha mutta arvomaailmaltaan kyllä ainakin 200 vuotta vanha. On tärkeää, että valiokunta mietinnössään kiinnittää huomiota lainsäädännön kokonaisuudistuksen tarpeeseen tuodakseen lain tähän aikaan ja vastatakseen käsityksiämme ihmisoikeuksista ja naisten oikeuksista.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Koska lainsäädäntö on ollut niin ilmeisen vanhentunutta, valiokunta on päättänyt poikkeuksellisesti korjata lain keskeisen sisällön ja poistanut siitä kahden lääkärin lausunnon ja puollon tarpeen abortin tarpeellisuudesta. Tällainen menettely, joka nyt on ollut laissa, on ollut naiselle nöyryyttävää, ikään kuin joku muu voisi tuntea naisen elämää paremmin kuin hän itse. Naisen itsenäisyys, oikeus päättää omasta elämästään, oikeus päättää lapsiluvustaan ja siitä, koska perustaa perheen, on tärkein turva naisen hyvinvoinnille ja hänen mahdollisuuksilleen turvata myös perheensä ja lastensa hyvinvointi.

Seksuaalioikeuksien julistuksen — niin kuin täällä on tänään sanottu — ja muun muassa Maailman terveysjärjestön mukaan jokaisella on oikeus turvalliseen aborttiin. Päivittämällä lakia se tuodaan nyt ajan tasalle muiden EU-maiden kanssa kunnioittamalla raskaudenkeskeytyksen hakijan itsemääräämisoikeutta ja naisten oikeutta päättää omasta elämästään. Ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavalla lainsäädännöllä voimme myös uskottavasti toimia maailmalla seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien puolestapuhujana ja edistää turvallisia abortteja myös globaalisti.

Raskaudenkeskeyttämisten määrään vaikuttavia tekijöitä ovat itse asiassa lainsäädännön sijaan sosioekonominen asema, koulutus, päihteiden käyttö ja myös terveydenhuollon erilaiset tasot eri puolilla maata, ja jotta keskeytykset pysyvät jatkossakin alhaisena, mikä on hieno saavutus Suomessa, on tärkeää panostaa nimenomaan terveydenhuoltoon ja laajaan ehkäisyyn saatavuuteen — toivottavasti siitä olemme hyvää yhtä mieltä. Seksuaalikasvatusta ja seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluita tulee kehittää monipuolisesti kaikkien ikävaiheiden ja elämäntilanteiden tarpeisiin, ja maksuton ehkäisy on ollut meille menestystarina siellä, missä sitä on ollut, ja sen pitäisi olla jokaisen nuoren ja nuoren aikuisen saatavilla.

Naisten hyvinvointi on tämän lainsäädännön kärki. Abortin syiden miettiminen on ennen kaikkea naisen punnintaa, mihin hän siinä elämäntilanteessa juuri pystyy tai miten hän haluaa elää. Väite, että adoptio olisi naiselle helpompi kuin alkuvaiheessa tapahtunut raskaudenkeskeytys, on mielestäni kyllä outo väite eikä perustu minkäänlaiseen tutkittuun tietoon, ja sanon tämän adoptioäitinä, adoptioiden edistäjänä ja adoptiopäätökseen tulleiden äitien ratkaisua suuresti kunnioittaen. Mutta helppoa se ei heille kyllä ole — siitä ei päästä ympäri millään. Adoptioita on hyvin vähän, ja ratkaisut adoptiosta syntyvät paljon myöhemmin kuin raskauden alkuvaiheessa.

Naisen oikeus, arvoisa puhemies, päättää omasta kehostaan ja omasta elämästään on keskeinen asia naisten hyvinvoinnille ja ihmisoikeuksille. On hyvin vaikea ymmärtää, miten kukaan muu — aviomies, puoliso tai perheen miespuolinen pää tai viranomainen, poliisi tai lääkäri — voisi paremmin arvioida, mikä naisen elämässä on parasta. Oikeus turvalliseen aborttiin tulisi turvata perustuslaissa. Naisen oikeus ja vapaus päättää elämästään ja kehostaan on ihmisoikeus, niin iso asia tämä on naisen elämässä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Nurminen.

18.58 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Myös itse haluan kiittää Oma tahto -kansalaisaloitteen laatijoita ja vireillepanijoita.

Oma puheenvuoroni käsittelee ehkä enemmän tätä prosessia. Toimin itse sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja meidän sosialidemokraattien valiokuntavastaavana, ja kun tämä kansalaisaloite tuli meille valiokuntaan ja aloitettiin kuuleminen, niin tähän sai laajasti asiantuntijoiden kannatuksen, että tätä on hyvä ja tärkeä edistää. Kuten täälläkin on tullut

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

ilmi, niin kokonaisuudistus olisi vaatinut pitkän lainsäädäntöprosessin ja tämä olisi mennyt pitkälle tulevaisuuteen, mutta tämä nykyinen meidän voimassa oleva lainsäädäntö, joka on ollut 1970-luvulta lähtien voimassa, nähtiin kuitenkin niin vanhanaikaisena, että me valiokuntana halusimme muuttaa sitä välttämättömin osin niin, että se vastaisi tämän kansalaisaloitteen henkeä. Tässä meidän nykyisessä voimassa olevassa lainsäädännössä kuvataan sanoja ”vajaamielinen”, ”häiriintynyt sieluntoiminta” ja niin edelleen, eli jokainen ymmärtää, että päivittämistarvetta on.

Me kuulumme myös laajan asiantuntijakuulemisen siit, että tämä pystytään tekemään raskausviikolle 12 asti valiokunnan omana työnä. Kuten kaikki tietävät, meillä on paljon töitä, mutta nähtiin tämä kuitenkin niin arvokkaana ja tärkeänä, että me haluamme tätä nyt edistää ja saattaa edes tältä osin vastaamaan nykytilaa.

Kuten on tullut ilmi, raskausviikolle 12 asti tämä perustuu raskaana olevan omaan tahtoon, ja se oli valiokunnan tahto, eli me halusimme laatia pykälät niin, että perusteet on oma tahto. Me käytiin paljon keskustelua tästä psykososiaalisesta tuesta ja päätettiin vahventaa sitä, että pyydetessä molemmille vanhemmille on tarjottava apua ja tukea.

Täällä keskustelussa jotenkin haluaisin ehkä painottaa sitä, että tähän on viimesijaisin keino, ja eihän kukaan toivo, että tähän ryhtyy. Mutta mikäli nainen tai raskaana oleva päättää tehdä tämän, niin lähtökohta on, että se on ainoastaan hänen oma asiansa, ja lainsäädännön pitää tämä oikeus turvata. Me teimme nämä korjaukset voimassa olevaan lakiin ja edellytimme myös lausumalla lain kokonaisuudistusta tulevalla hallituskaudella, ja sen lähtökohtana valmistelulle on oltava naisten itsemääräämisoikeuden vahvistaminen, joka tukee myös tämän Oma tahto -kansalaisaloitteen kokonaisuudessaan toteutumista.

Mutta kuten täälläkin on käyty keskustelua, niin maailmalla on paljon ja alati kasvavia liikkeitä, jotka heikentävät tai yrittävät heikentää naisten ja vähemmistöjen asemaa, ja sen takia on tärkeätä, että me täällä pyrimme vahvistamaan heidän asemaansa, ja tämänkaltaiset lainsäädännön parannukset ovat välttämättömiä koko maailman näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Könttä poissa. — Edustaja Mäenpää.

19.01 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Oma tahto 2020 -kansalaisaloite on meillä käsittelyssä täällä. Tahtotila on näin, että päivitetään Suomen aborttilaki 2020-luvulle.

Puhun lyhyesti. Mielestäni voimassa oleva laki on parempi kuin nämä ehdotetut muutokset. [Eva Biaudet: Onko edustaja lukenut sen?] Suomessa voi tällä hetkellä tehdä turvallisesti abortin. En kannata kyseessä olevaa kansalaisaloitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Talvitie, edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Räsänen.

19.02 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Jatkan siitä, mihin omassa puheenvuorossani jäin tämän esityksen suhteen.

Ajattelen, että tämän esityksen sijaan tarvittaisiin todellakin tukea kriisiraskausäideille, moniammatillista tukea ja tukiverkostoja syntyvän vauvan hoitoon, jotta äiti voisi tehdä myönteisen ratkaisun ja synnyttää vauvan. Ja kyllä ajattelen, että myös tätä adoptiovaihtoehtoa tulisi nykyistä systemaattisemmin tarjota, koska se on mahdollisuus. Itsekin tunnen naisen, ystävän, joka päätyi omalla kohdallaan siihen ratkaisuun, että hän antoi lapselle

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

mahdollisuuden elää ja antoi lapsen adoptoitavaksi. Hedelmättömyyden lisääntyessä Suomessa on yhä enemmän lapsettomia pareja, jotka toivovat adoptiolasta, ja ajattelen, että jos omilla vanhemmilla ei ole voimavaroja ottaa lasta vastaan, niin avoimia sylejä ja sydämiä löytyy syntyville lapsille. Jokainen vauva on arvokas, jokainen vauva on toivottu.

No, olen kyllä samaa mieltä, että aborttilakia tulisi uudistaa, mutta toiseen suuntaan kuin kansalaisaloitteessa ehdotetaan: tukemaan lapsen oikeutta elämään ja turvaamaan hoitohenkilökunnalle omantunnonvapaus. Läntisen Euroopan valtaviirasta poiketen Suomessa ei ole terveydenhuollon henkilöstöllä oikeutta vakaumuksensa perusteella kieltäytyä suorittamasta abortteja. Esimerkiksi tällä hetkellä gynekologiksi erikoistuminen on Suomessa mahdotonta, jos omantunnon syistä ei haluta keskeytykseen osallistua. Ja nyt, jos tämä laki tulee voimaan, se laajentaa yhä enemmän niiden lääkäreiden joukkoa, esimerkiksi terveyskeskuksessa, joilla ei edes olisi lupaa tämän lain perustelujen mukaan evätä tätä aborttipäätöstä ja jotka joutuisivat ikään kuin pakotetuksi suorittamaan abortin vastoin omaatuntoaan.

Kiireellisintä olisi mielestäni korjata myöhäisten aborttien jyrkkä epäkohta. Nimittäin raskauden voi sikiön vammaisuutta epäiltäessä keskeyttää 24. raskausviikkoon saakka, vaikka sikiön elinkelpoisuusraja on keskoshoidon kehittyessä laskenut 22 raskausviikkoon. Täällä muuten kiinnitin huomiota siihen, että edustaja Soinikoski veti tämän ihmisyden rajan 22 raskausviikkoon. Toivon, että hän tukisi sitä aloitetta, jonka kristillisdemokraatit ovat tehneet, että nämä myöhäiset raskaudenkeskeytykset saataisiin torjuttua. Nimittäin silloin, kun aikanaan aborttilakia säädettiin, valiokunta korosti, että raskauden keskeyttämisen ehdottomana takarajana on pidettävä ajankohtaa, josta alkaen lapsella on parhaissa mahdollisissa olosuhteissa kyky säilyä hengissä äidin ruumiin ulkopuolella. Mutta meillä tälläkin hetkellä näillä eugeenisilla perusteilla, eli sikiön vammaisuusperusteella, abortteja tehdään noin 200–300 vuosittain, ja vain noin kymmenellä näistä sikiöistä on lain perusteluissa mainittu, silloin mietinnössä ainoana mainittu, hyväksyttäväksi syyksi katsottu elinkyvyyttömyyden aiheuttava aivojen täydellinen puuttuminen.

Nämä vammaisuusperusteet kohdistuvat valtaosin huomattavasti lievempiin tilanteisiin, kuten Downin syndroomaa sairastaviin lapsiin. Heistä tällä hetkellä yli puolet abortoidaan. Onhan se melkoista eugeniikkaa. Lisäksi raskauksia keskeytetään sellaisissakin kromosomipoikkeavuuksissa kuten Turnerin oireyhtymässä, johon ei edes liity henkisen kehityksen jälkeenyhäneisyttä vaan ainoastaan pienikokoisuutta ja hedelmättömyyttä.

Suomessa abortoidaan tälläkin hetkellä, siis vuosittain, kymmeniä lapsia, jotka voisivat keskoshoidon turvin jäädä elämään eli yli tämän 22 viikon rajan. He saattavat elää tämän aborttisynnytyksen jälkeen jopa tunteja, mutta heitä ei hoideta, koska heidät on määrätty abortoitavaksi. Lapsi saattaa itkeä ja liikkua, mutta hänet jätetään kuolemaan. Ja on kyllä melkoisen ristiriitaista, että viereisessä huoneessa saatetaan hoitaa saman ikäistä lasta keskoshoidossa ja toista lasta abortoidaan. Tässä ei ole enää minkään mittapuun mukaan kyse pelkästä abortista vaan ihan silkasta lapsensurmasta.

Nämä myöhäiset raskaudenkeskeytykset loukkaavat syvästi lasten ihmisoikeuksia. Lääkäriliiton vuonna 2016 päivitetystä Syntymättömän oikeudet -ohjeistuksessa todetaan näin: ”Syntynyt lapsi katsotaan raskauden kestosta riippumatta ihmiseksi. Häneen ulottuu sekä lainsäädännön että eettisten normien määrittämä suoja.” Meillä on siis todellakin kymmeniä sellaisia lapsia, jotka eivät tätä suojaa tällä hetkellä nauti. Eli olipa abortin etiikasta sitten mitä mieltä tahansa, niin kyllä jokaisen tässä salissa tulisi tunnustaa elinkelpoisuusiän saavuttaneiden lasten elämä ja turvata se.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että tässä valiokunnan ponnassa ehdotetaan aborttilain kokonaisuudistusta niin, että edelleen vahvistetaan raskaana olevan itsemääräämisoikeutta. Mitä tämä tarkoittaa? Toivon, että joku abortin puolustajista täällä tämän sanoisi. Siis jos itsemääräämisoikeus koskee nyt näitä alle 12 raskausviikon raskauksia, niin onko siis tarkoituksenne laajentaa tätä itsemääräämisoikeutta sitten tänne myöhempiin raskausviikkoihin? Mihin te rajan vedätte? Missä on tämä ihmisyyden ja ihmisarvon, ihmisoi-
keuksien raja? Toivon, että täällä joku teistä kertoisi sen, mikä on se raja, jossa te katsotte kohdussa elävästä lapsesta tulevan ihminen, jonka elämällä on arvoa, jonka henkeä on suojeltava. Eli mistä ihmisen elämä alkaa? No, itse lääkärinä sanon, että se on hedelmöitys, mistä ihmisen elämä alkaa. Tämä vastaus on lääkärille selvä, ja toivon, että se olisi jokaiselle tässä salissa istuvalle selvä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tanus.

19.10 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Kiitos monista hyvistä puheenvuoroista. Kommentoin muutamaa edellistä puheenvuoroa.

Ensinnäkin edustaja Räsäselle. Todellakinhan me olemme Suomessa olleet jo vuosia laittomassa tilassa. 22 raskausviikkoa — sen jälkeen katsotaan, että on synnytys, sitä ennen on keskenmeno. Mutta todellakin meidän raskaudenkeskeytyslain tekstien mukaan ehdoton viimeinen raja raskaudenkeskeytykselle on se raja, jonka jälkeen hyvässä hoidossa lapsi voi selvitä hengissä, ja meillä vuosien ajan on ollut niin, että hyvän keskoshoidon johdosta meillä pienempiä lapsia jää keskenmenon jälkeen henkiin jopa aivan terveenä ja suurempia abortoidaan.

Minä luulin, että jos teistä joku tai jotkut olisitte olleet esimerkiksi minun tilanteessani, jolloin nuorena lääkärinä ylilääkäri istuu vieressä ja yllättäen hänen käsissään on greipinkokoinen lapsen pää, kun kesken abortin kaula katkeaa ja sen jälkeen otetaan pihdeillä... [Veronika Honkasalon välihuuto] Sieltä tulee kättä ja sieltä tulee jalkaa. Se on tosiasia. Koska me puhutaan raskaudenkeskeytyksistä, arvon kollega, niin minusta meidän täytyy myös tosiasioita katsoa, [Eva Biaudet'n välihuuto] koska meillä on äiti, joka kärsii, äiti yrittää synnyttää keskenmenossa olleen tai raskaudenkeskeytyksen yhteydessä suuren lapsen.

Samaten minä sanoisin, kun täällä esimerkiksi kollegat isosti antoivat tukea USA:n sis-koille: Tiedättekö, ystävät rakkaat, että monissa USA:n osavaltioissa raskaudenkeskeytyksen voi tehdä melkein raskauden loppuvaiheeseen saakka, ja siellä tehdään esimerkiksi kaulatoimenpidettä? [Eva Biaudet'n välihuuto] Elikkä kun katsotaan, että lapsi ei ole vielä syntynyt siinä vaiheessa, kun keho on kohdussa, niin kun pää on syntynyt, tehdään kaulatoimenpide, jolloin siinä vaiheessa, kun keho syntyy, lapsi on kuollut. Kaikissa osavaltioissa tällaista niin sanottua kaulatoimenpidettä ei saa tehdä, jolloin voidaan tehdä toimenpide kohdun sisällä, jolloin surmataan lapsi sinne kohtuun, ja sitä samaa tehdään myös Suomessa. [Eva Biaudet'n välihuuto]

Ystävät, ajattelisin niin, että me ollaan vuodessa 2022 ja jos meillä olisi tahtotilaa jotenkin olla vastakkain asettelematta, niin eikö meillä pitäisi olla yhteinen tahtotila, että me saisimme raskaudenehkäisyasiat niin hyvälle tolalle ja raskausasiat niin hyvälle tolalle, että saisimme raskaudenkeskeytysluvat mahdollisimman vähäisiksi. Tuskin kukaan äiti sanoo tyttärelleen, että ”jos sinä muutaman abortin tuossa elämän aikana läpi kävisit, niin sitten sinulla olisi paljon hyvää kokemusta ja se edistäisi”. [Eva Biaudet'n välihuuto — Saara-So-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

fia Sirénin välihuuto] Ajattelisin niin, että jos meillä olisi tahtotila, niin meillä on mahdollisuus vähentää aborttien määrää muutamalla asialla. Se kuuluu kodeille, se kuuluu oikealle biologianopetukselle kouluissa, se kuuluu tälle salille, se kuuluu järjestöille.

Ensinnäkin, sen sijaan, että me niin paljon alleviivaisimme itsemääräämisoikeutta, niin minä sanoisin: Miksi me ei puhuta naisten itsekunnioituksesta, itsearvostuksesta ja välitetä nuorille, että on hyvä ehkä miettiä, missä vaiheessa ja kenen kanssa yhdyntään menee? Raskaaksi ei tulla muuta kuin yhdynnässä, ja jos ei haluta lasta, niin silloin pitää huolehtia ehkäisystä jo ennen yhdyntään menoa. Ihan hirveän simppeleä. Me ei olla missään kehitysmaassa, me ollaan Suomessa, ja meillä on täällä, pitäisi olla, koulussa oikeaa tietoa, miten tullaan raskaaksi. Pitäisi olla tietoa siitä, miten täytyy huolehtia ehkäisystä. [Eva Biaudet: Kokemukset eivät vain ole hirveän hyviä!] Jos sitten on käynyt jotenkin niin sanotusti fiba, niin meillä on jälkiehkäisy. [Eduskunnasta: Ja abortti!]

Itse muistan, että aikanaan — opetin myös sairaanhoitajia — oli tenttikysymyksenä, että jos tuli epäily, että kondomi on ehkä rikkoutunut, niin mitä teet. Joku vastasi, että no, odotan, tuleeko kuukautiset, ja mietin sitten. Nolla pistettä. Ei: Jos sinä epäilet, että kondomi on rikkoutunut, sinä menet seuraavana päivänä hakemaan jälkiehkäisyn. Vastuullisesti toimien me oikeasti saamme alas, alas, alas nämä aborttiluvut, ja toivon niin tapahtuvan.

Täällä puhuttiin turvallisesta abortista. Mikä on turvallinen abortti? Jos abortti lisää itsemurhariskiä kolminkertaiseksi, jos muutama vuosi sitten Ruotsissa tehdyn kyselytutkimuksen mukaan yli puolet abortin läpikäyneistä on masennuksessa tai vähintäänkin alakuloisia vielä vuosi abortin teon jälkeen ja kaksi prosenttia heistä tippuu syvään masennukseen, [Eva Biaudet: Varmaan adoption jälkeen vielä enemmän!] niin onko tällainen toimenpide, jossa on näin iso riski mielenterveysongelmien lisääntymiselle tai itsemurhariskien lisääntymiselle, turvallinen? [Eva Biaudet: Toimenpide vai syyllistäminen?] Eli ajattelisin kyllä niin, että meidän pitäisi laittaa paukkuja siihen, että meidän ehkäisyasiat saataisiin sillä tavalla kuntoon, että mahdollisimman vähän nuorten tai naisten tarvitsisi yleensä miettiä sitä aborttivaihtoehtoa. [Eva Biaudet: Siitä ollaan samaa mieltä!]

Ja sitten, kun sanotaan tämän kahden terveydenhuollon ammattilaisen, niin kuin se tällä hetkellä on laissa, kahden lääkärin tapaamisen olevan niin sanotusti ikään kuin kauhean raskas. Eikö mihin tahansa toimenpiteeseen jos mennään, mennä lääkärin luo ja kerrota perusasiat, nimi, syntymäaika, kerrotaan lääkitykset, perussairaudet, ja katsotaan silloin esimerkiksi, mikä olisi raskauden kesto. Ja uskokaa tai älkää — täällä sanottiin, että on nöyryyttävää kertoa tilanteesta [Eva Biaudet: Eei!] — kyllä lääkärin vastaanotolle tullessa tilanteen pitäisi olla semmoinen, että siinä voi vapaasti kertoa ja purkaa sitä tilannetta, ahdistusta tai sitä painolastia, mikä on. Ja sen jälkeen, kun on saanut tietää, mikä on todellinen tilanne, mikä on raskauden kesto, voi saada tietoa vaihtoehtoisista tukimuodoista. Ja niin kuin itse olen suositellut — niin kuin monessa Euroopan maassa on — sen jälkeen olisi muutaman päivän harkinta-aika, ja sen jälkeen, kun on saanut lääkärin kanssa keskustella tilanteesta, saanut vaihtoehtoja kuulla, naiset yleensä pystyvät ihan levollisesti miettimään ja tekemään harkitun päätöksen.

Kun täällä sanotaan — jotkut kollegat sanoivat — että oma tahto riittää, niin tiedättekö, kuinka monella naisella on selvänä se oma tahto? Jos on levollisesti aikaa lääkärillä tai vaikka terveydenhoitajalla, niin nainen, joka on väittänyt ensimmäiset kolme minuuttia, että joo, tämä on ainut vaihtoehto, olen miettinyt loppuun asti, voi kymmenen minuutin päästä paljastaa, että itse asiassa häntä painostetaan tähän. Hän on aina haaveillut kolmanesta lapsesta, mutta häntä pakotetaan tähän. Ja meidän naisasianaiset: tiedättekö kuinka

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

paljon Suomessa painostetaan naisia aborttiin? [Eva Biaudet'n välihuuto] Jos meillä on tällainen tilanne, että me ei edes keskustella naisten kanssa, [Puhemies: Edustaja Tanus, seitsemän minuuttia!] niin ei tällaiset asiat tule esille.

Ja jotenkin toivoisinkin, arvon puhemies — ihan viimeisenä tässä sanon vielä — ja luulisin, että eikö meillä naisilla pitäisi kuitenkin olla kärkeä tyttöjen ja naisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, mitä tahansa se tarkoittaakaan. [Eva Biaudet: Nimenomaan!] Ja harva kyllä, jos on käynyt [Puhemies koputtaa] tällaisia kokemuksia läpi ja kuunnellut raskauden keskeytyksen vertaistukiryhmän naisia, [Puhemies: No niin, nyt puheenvuoro joudutaan keskeyttämään!] ajattelee useinkaan, että se paras vaihtoehto on se abortti ja sen läpikäyminen. — Pahoittelen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, koetetaan pitää tästä seitsemän minuutin suosituksesta kiinni. — Edustaja Sirén.

19.18 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Oman tahdon pitää riittää. Aika tarkkaan kaksi vuotta sitten Oma tahto -kansalaisaloite keräsi tarvittavat allekirjoitukset ja eteni tänne eduskunnan käsittelyyn. Laajan järjestökentän tukeman aloitteen tavoitteena on ollut päivittää 70-luvulta, tai itse asiassa vuodelta 70, peräisin oleva lainsäädäntö koskien raskaudenkeskeytystä. Valtavan suuri kiitos ihan jokaiselle, joka on ollut tekemässä työtä tämän tärkeän aloitteen eteen.

Tämän aloitteen mukaiset kirjaukset löytyvät niin viime kaudella hyväksytystä kokouksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelmasta kuin kokouksen tuoreimmasta tavoiteohjelmasta. Kokoomus siis on kannattanut tämän aloitteen mukaisia esityksiä. Yksilön itsemääräämisoikeus onkin mitä suurimmissa määrin kokoomuslaisen politiikan peruslähdekohta.

Arvoisa puhemies! On tietenkin ollut jo alusta asti selvää, että aborttiin liittyvä keskustelu herättää aina tunnepitoista keskustelua. Aihehan on vaikea. Se on monelle raskas. Se on monelle myös henkilökohtainen. Juuri tästä henkilökohtaisuudesta itse asiassa onkin kysymys. Aloitteen tavoite on nimittäin lainsäädännön päivitys niin, että jokaisella olisi mahdollisuus tehdä kehoaan, tulevaisuuttaan, elämäänsä koskevat päätökset ihan itse: henkilökohtaiset päätökset, itse itseään koskien. Kysymys on siis naisten itsemääräämisoikeuden toteutumisesta, oikeudesta turvalliseen raskaudenkeskeytykseen.

Nykyinen lainsäädäntö, sieltä vuodelta 70, on aikanaan ollut ihan edistyksellinen laki, mutta nyt se on tiukimpia Euroopassa. Kuten monessa muussakin tasa-arvoon liittyvässä asiassa ja lainsäädännössä, Suomi on aikanaan ollut ihan edistyksellinen ja edelläkävijä mutta sittemmin jäänyt muiden Pohjoismaiden kehityksestä. Tämän lainsäädännön päivitys on senkin takia tärkeää. Seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut ovat aivan keskeisiä silloin, kun puhutaan sukupuolten välisestä tasa-arvosta ja naisten oikeuksista. Niiden saatavuus kuuluu moderniin sivistisyhteiskuntaan.

Tässä aloitteessa ehdotetaan muutoksia, jotka huomioivat käytännössä nykyistä paremmin tämän päivän terveydenhuollon prosessit, eli saatetaan laki vastaamaan tämän päivän käytäntöjä. 50 vuodessa hoitoketjut ovat kehittyneet valtavasti, eikä enää tähän raskaudenkeskeytykseen tarvita kahta lääkäriä, pitkää prosessia tai sairaalaolosuhteita läheskään aina. Näiltä osin laki nyt onneksi päivittyy, ja valiokunta on näiden muutosten puolesta äänestänyt.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

No, abortin vastustajat ovat tälläkin kertaa ottaneet tämän keskustelun vastaan mahdollisuutena käydä taistelua aborttioikeutta vastaan ihan yleensäkin. Tämä on sikäli turhauttavaa, että nämä samat keskustelut ja samat taistelut on vuosikymmenten aikana käyty monta monta kertaa. Onneksi aina Suomessa lainsäädäntö on kuitenkin kehittynyt eteenpäin ja naisten oikeudet ja tasa-arvo Suomessa ovat menneet eteenpäin. Olen kuitenkin näistä taustoista johtuen ehdottanut aborttioikeuden kirjaamista perustuslakiin, jotta tätä samaa taistelua ei tarvitsisi aina uudestaan käydä.

Arvoisa puhemies! Aborttia ei kukaan tee kevyin perustein tai mielellään. Se on vaikea, raskas henkilökohtainen päätös. Jokainen meistä ihan varmasti toivoo, että raskaudenkeskeytysten määrä vähenisi, mutta aborttien vaikeuttaminen ei ole keino aborttien vähentämiseen. Nykyisen lainsäädännön aikana aborttien määrä on Suomessa vähentynyt, joten abortin vastustajilla ei pitäisi olla varsinaisia syitä haikailla siihen menneeseen tiukemman aborttilainsäädännön aikaan. Jostakin syystä näin logiikan vastaisesti kuitenkin tehdään, vaikka on ihan hyvin, laajasti tiedossa, että aborttien vaikeuttaminen saati kieltäminen ei niitä vähennä. Tämä on tutkittu tosiasia. Abortin saamista vaikeuttamalla tai toimenpiteitä kieltämällä ainoastaan pakotetaan epätoivoiset naiset turvautumaan vaarallisiin toimenpiteisiin. Tästä on paljon huolestuttavia ajankohtaisia esimerkkejä maailmalta. Sen sijaan abortteja saadaan vähennettyä, kun parannetaan seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluita, varmistetaan ehkäisyn saatavuus ja lisätään seksuaalikasvatusta.

Tällä keskustelulla on myös kansainvälinen ulottuvuus. Seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia vastustava liikehdintä on voimistunut eri puolilla maailmaa, myös länsimaissa, ja kaiut näkyvät ja kuuluvat täällä Suomessakin. Viime vuosina aborttioikeutta on kyseenalaistettu ainakin Puolassa, Norjassa, Argentiinassa ja Yhdysvalloissa, jossa hyllyttäviä esimerkkejä on useastakin osavaltiosta.

Huolestuttavaa on se, että aborttilainsäädännön tiukentaminen on usein merkki yhteiskunnan kielteisestä asenteesta seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksia ja yleensäkin ihmisten itsemääräämisoikeuksia kohtaan. Yleensä siis abortin vastustajat eivät ole myöskään kovin innokkaita seksuaalikasvatuksen puolestapuhujia. Päinvastoin, usein on niin, että abortin vastustamisen kanssa käsi kädessä kulkee myös huonommat perhesuunnittelun tukipalvelut, vaikeudet ehkäisyn saatavuudessa sekä olematon seksuaalikasvatus, joten on toivottavaa, että edes näistä täällä Suomessa olisimme yhtä mieltä ja haluaisimme näitä palveluita kehittää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Honkasalo.

19.25 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Kun oma nimeni täällä mainittiin useammassa puheenvuorossa liittyen tähän anti-gender-liikkeeseen ja siihen liittyvään retoriikkaan, niin ajattelin sitä vähän avata. Olen iloinen siitä, että täällä on myös monia muita edustajia, jotka ovat nostaneet esille tämän saman asian, kuinka eduskuntasalissa myös näkyy tämä retoriikka. Se näyttää voivan täällä hyvin.

Nyt tarkennan vielä sen verran, että en ole sanonut, että täällä on anti-gender-liikkeen kannattajia tai siihen kuuluvia — en todellakaan. Omassa puheenvuorossani sanoin, että täällä on edustajia, jotka hyödyntävät samaa retoriikkaa, ja sillä on vissi ero. Eli kritisoidaan nimenomaan niitä puheita ja tekoja eikä henkilöitä. Tästä olen itse todella tarkka.

Tämä anti-gender-liikehdintä on tyypillisesti sellaista, että se ylläpitää näitä länsimaaisia perusarvoja, muun muassa heteroseksuaalista parisuhdetta ja avioliittoa, ja kokee, että esi-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

merkiksi naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen tai yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen jotenkin ravisuttaa näitä perinteiseksi katsottuja perhemalleja ja perhearvoja. Näitä ajattelutapoja edustavat usein konservatiiviset kristilliset liikkeet, herätysliikkeet mutta myös oikeistopopulistiset puolueet, ja tästä meillä tosiaan on maailmalta monia esimerkkejä.

Sitten tähän keskusteluun liittyen meiltä ehkä usein unohtuu se, että kun puhutaan sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä tai naisten oikeuksien edistämisestä, niin täällä salissa saattaa istua ihmisiä, joita nämä asiat koskevat. Täällä salissa saattaa olla ihmisiä, jotka ovat käyneet läpi abortin, ja edustaja Tanus voisi miettiä hieman, miltä tuntuu silloin kuunnella sitä, kun te tuolla puhujapöntössä graafisesti kuvaillette [Sari Tanus: Se on tosiasia!] muun muassa sikiötä. Minä koen, että se on väkivaltaista retoriikkaa [Hälinää — Puhemies koputtaa] niitä ihmisiä kohtaan, jotka ovat saattaneet joutua siihen tilanteeseen, että ovat läpikäyneet abortin, ja pidän tämmöistä kielenkäyttöä [Hälinää — Puhemies: Shh!] erittäin asiattomana.

Sitten haluaisin kiittää edustaja Ovaskaa siitä, että hienosti nostitte esille gynekologisten palveluiden saatavuuden kunnissa, ja tämä on itse asiassa todella iso ongelma. Tällä hetkellä jos haluaa gynekologisia palveluita, niin pitää turvautua yksityisiin palveluihin, eli peruspalveluita on vaikea saada julkiselta sektorilta. Tämä on ihan aito, iso ongelma. Eli toivon, että me sitten omissa kunnissa ja hyvinvointialueilla panostetaan myös tähän. Tämä on tärkeä asia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myönnän nyt edustaja Tanukselle minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron.

19.28 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa ja kansanedustajien keskuudessa todellakin on monia, jolle tai joiden läheisille tai puolisolle on tehty abortteja. En tiedä, onko täällä kuinka monia terveydenhuollon ammattilaisia, jotka ovat joutuneet olemaan läsnä monissa aborteissa, jotka ovat nähneet niitä lapsen kehon osia. Se on erittäin ikävä ja raskas asia, [Mika Niikon välihuuto — Puhemies: Shh!] mutta se on myös tosiasia, ja sen takia olen sanonut myös sitä, että sen sijaan, että naiset syöksyisivät pikaisesti aborttipäätökseen, on hyvä pysähtyä sen ensimmäisen terveydenhuollon ammattilaisen kohdalla, olipa se lääkäri tai terveydenhoitaja, ja käydä asioita läpi, jotta se oma päätös kestäisi myös, jos asiat tulevat eteen vuosien tai vuosikymmenten päästä syyttäen, jolloin voi palata siihen aikaan, että tämän ja tämän perusteella tein silloin sen päätöksen.

Ja tosiasia myös on, että täälläkin salissa hyvin ärhäkästi syytöksin ollaan liikkeellä ehkä osin sen takia, [Puhemies koputtaa] että niitä omia kokemuksia ei olla käyty riittävästi läpi, niin kuin tulisi käydä. [Veronika Honkasalo: No jospa ei nyt mentäisi henkilökohtaisuuksiin!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Aittakumpu. [Hälinää] — Edustaja Aittakummulla on nyt puheenvuoro.

19.30 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! On tosiaan hyvä, että Suomessa abortteja tehdään entistä vähemmän, ja näissä useissa puheenvuoroissa on tullut ilmi — minkä itsekin tuossa aluksi totesin — että Suomessa abortteja tehdään huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi Ruotsissa, vaikka Ruotsissa aborttilainsäädäntö on paljon väl-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

jempi. Tätä muiden Pohjoismaiden tilannetta ei millään tavalla voikaan käyttää perusteena sille, että meidän pitäisi täällä nyt sitten löyhentää tätä aborttilainsäädäntöämme tällä tavalla, naisten, lasten ja myöskin isien oikeuksia heikentävällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Jäi jotain sanomatta edellisessä puheenvuorossa, kun aika loppui, niin haluan sen todeta, että totisesti näitä sosiaalipoliittisia toimia pitää kehittää ja suunnata sillä tavalla, että ihmisillä on ensinnäkin mahdollisuus tavoitella toivomaansa lapsilukua. Tosiasiahan on se, että Suomessa se ei toteudu, ja on hyvä, että tällä kaudella on pystytty tekemään monia perhepoliittisia toimia, kuten perhevapaaudistus ja myöskin korotuksia erilaisiin etuuksiin, ja tällä tavalla huomioitu lapsiperheiden tilanne ja se, että ihmisillä olisi mahdollisuus ottaa lapsi vastaan. Samaa mieltä olen siitä, että seksuaalikasvatus tarvitaan. Ihmisen pitää tuntea ja tietää oma vastuunsa — oma vastuunsa.

Hyvin on tullut esiin se, miten puutteellinen tämä nyt käsiteltävä lakiehdotus on. Vastalauseessa esitämme kokonaisuudistusta, ja ajattelen, että siinä tulisi huomioida nimenomaan lasten, naisten ja myöskin isien oikeudet nykyistä paremmin. On surullista, että vammaiseksi tai sairaaksi epäillyn lapsen elämän voi päättää viikolle 24 asti. He ovat hyvin eriarvoisessa asemassa kuin muut, vaikka lääketiede on kehittynyt sillä tavalla, että sitäkin nuoremmat keskoset voidaan pelastaa.

Yle kertoi viime keväänä verkkosivuillaan Mirasta — kiitos Ylelle. Hänen kohdussaan kasvavalla lapsella epäiltiin Downin oireyhtymää, ja juttu kertoi, että Mira on nyt hyvin tyytyväinen siihen, että hän ei tehnyt aborttia, vaikka sitä hänelle suositeltiin, vaan hän päätti pitää lapsensa, ja hän kertoi, että maailma olisi meille kaikille parempi paikka, jos oppisimme hyväksymään erilaisuutta ja huomaamaan, millainen rikkaus se on.

Arvoisa puhemies! Oikeus elämään on ihmisoikeuksista suurin ja perustavin. Jos se viehdään, ei ole sitten enää mitään muitakaan oikeuksia, ja siksi tämä syntymättömän lapsen oikeus elämään olisi hyvä kirjata Suomen perustuslakiin, jotta nekin oikeudet todella meillä toteutuisivat ja jotta se otettaisiin huomioon muun muassa, kun aborttilainsäädännöstä keskustellaan ja kun sitä ollaan muuttamassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Talvitie.

19.33 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys, joka perustuu Oma taho -kansalaisaloitteeseen, on tärkeä. Harva puhuu näistä asioista sillä, että olisi omakohtaisia kokemuksia, ja tosiaan harva meistä, moni nuori nainen ei tiedä, kenellä on omakohtaisia kokemuksia ja kenellä niitä tulee olemaan.

Tämä raskaudenkeskeytyksestä annettu laki päivittää 50 vuotta sitten eli vuonna 1970 säädetyin lain 2020-luvulle. Lakimuutoksen keskeinen muutos on oikeus raskauden keskeyttämiseen raskaana olevan omaan pyyntöön perustuen kahdennentoista raskausviikon loppuun saakka.

Vielä nyt voimassa oleva laki on edellyttänyt raskaudenkeskeytykselle perusteluja ja sallinut lääkärille mahdollisuuden arvioida keskeytystä pyytävän perustelujen pätevyyttä. Tosiaan tässä 50 vuotta voimassa olleessa laissa raskaudenkeskeytykset eivät nimenomaisesti perustu raskaana olevan itsemääräämisoikeudelle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytännössä raskauden keskeytyksen kuitenkin saa mainittuun viikkorajaan asti lain sosiaalisiin perusteisiin liittyvän joustavan tulkinnan myötä. Näin ollen ehdotettu muutos ei käytännössä muuttaisi tilannetta siltä osin, saako raskaudenkeskeytyksen vaiko ei.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Tämän kansalaisaloitteen rinnalla on tehty lakialoite 82/2020, ja allekirjoitin tämän lakialoitteen aikanaan. Se on aika paljolti tämän kansalaisaloitteen sisällön mukainen.

Tässä mietinnössä valiokunta tuo esiin myöskin sen, että valiokunta piti tärkeänä raskaana olevan näkökulmasta sitä, että ehdotetut muutokset mahdollistavat raskaudenkeskeytyksen käytännössä varhaisemmassa vaiheessa, kun vaatimus kahden lääkärin lausunnosta poistuu. Mitä varhaisemmassa vaiheessa raskaudenkeskeytys tehdään, sitä vähemmän siihen liittyy selvityksien mukaan kipua, kipulääkkeiden tarvetta, vuotoa ja lisätoimenpiteiden tarvetta. Näistä syistä varhaiset keskeytykset, eli alle kymmenen raskausviikkoa, voidaan lisäksi tehdä sairaalan ohjaamina usein kotona kun taas pidemmällä olevat raskaudenkeskeytykset sairaalassa.

On myöskin huomioitava, että valiokunnan ehdottamat säännösmuutokset on laadittu siten, että ne eivät muuta voimassa olevan lain soveltamiskäytäntöön nähden raskauden keskeyttämisen edellytyksiä kahdennentoista raskausviikon jälkeen tehtävissä keskeytyksissä.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä muutama sana tästä psykososiaalisesta tuesta, sen tarpeesta ja antamisesta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella valiokunta piti tärkeänä, että selvityksen antamisen lisäksi laissa, jossa säädetään raskauden keskeyttämisestä, säädettäisiin myös psykososiaalisen tuen antamista koskevasta velvoitteesta. Selvityksien mukaan psykososiaalisen tuen tarjoaminen raskaudenkeskeytyksen jälkeen on usein riittämätöntä ja se vaihtelee alueittain. Ensi vuoden alusta meillä on reilu 20 hyvinvointialuetta, ja onkin tärkeää, että tähän kiinnitetään huomiota, kuten moneen muuhunkin psykososiaaliseen tukeen ja mielenterveyspalveluihin, mukaan lukien terapiatakuun toteuttaminen, tai ainakin siihen, että on mahdollisuus saada sitä tukea. Monelle auttaa myöskin se, että on mahdollisuus, ja tietää, että voi päästä palveluiden piiriin, vaikka niitä ei juuri sillä hetkellä tarvitsisikaan. Huolimatta siitä, mikä on syy raskaudenkeskeytykseen, tätä psykososiaalista tukea tulee olla tarjolla. Valiokunta korostikin tuen merkitystä sekä raskaana olevalle että toiselle vanhemmalle. Raskauteen ja sen keskeytykseen voi sekä raskaana olavalla että toisella vanhemmalla liittyä sellaisia elämäntilanteita, joissa tuen tarve on korostunut.

Raskaudenkeskeytykseen liittyvän psykososiaalisen tuen antamista koskevan velvoitteen sääntelyn kohdalla on kuitenkin arvioitava sitä, sisältäisikö säännös sellaisia tehtäviä, jotka katsottaisiin uusiksi tai laajeneviksi velvoitteiksi kunnille, jatkossa uusille hyvinvointialueille, jolloin rahoitusperiaatteiden mukaisesti tehtäviin tulee osoittaa lisärahoitus. Se on ollut täällä salissa kattavana teemana laidasta laitaan: jos kunnille annetaan uusia velvoitteita, niihin on myöskin osoitettava ne rahat, koska muuten resurssit eivät tule olemaan sen kaltaisia kuin tämä sali tarkoittaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kankaanniemi.

19.38 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ihmiselämä alkaa hedelmöityksestä, siitä on alettava myös ihmisen elämän suojeleminen, ja se on meidän yhteiskunnan tehtävä. Elämän alku ei ole sopimusasia. Jos olisi, niin kysyisin, mikä se olisi ja millä perusteella se määräytyisi. Mielestäni on aivan selvä asia, että se alkaa hedelmöityksestä, ja tällä perusteella elämän tuhoaminen on väärin elämän pyhyyttä ja sen kunnioitusta kohtaan.

Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on monta kertaa todettu, nykyinen aborttilaki on vuodelta 1970. Sitä ennen 50—60-luvulla tehtiin varmasti melko paljon niin sanottuja lait-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

tomia raskaudenkeskeytyksiä, kun ei ollut lainsäädäntöä, ja silloin myös, 50—60-luvulla, Suomi oli varsin köyhä, perheet olivat isoja, oli puutetta monella tavalla — siis sosiaalisia perusteita periaatteessa silloin saattoi olla. Myös koulutustaso oli alhainen, eikä ehkäisyä ja perheneuvontaa varmastikaan ollut. Mutta vuoden 70 jälkeen, kun aborttilaki säädettiin, meillä on sosiaalinen turva perheille, lapsille kehittynyt valtavasti. Meillä on sivistystaso noussut, koulutusta saamme yhteiskunnalta, terveyspalvelut ovat olleet ja ovat tänäkin päivänä varsin kohtuulliset, hyvät — puutteita toki on — ja myös näihin lisääntymiskysymyksiin liittyvää neuvontaa kaikki saavat.

Kuitenkin huolimatta kaikesta siitä hyvästä, mistä Suomi on maailmallakin kuuluisa, turvallisuudesta, hyvinvoinnista kärkimaana, meillä on tämän 50 vuoden aikana noin puoli miljoonaa lasta jäänyt syntymättä sen tähden, että heidät on lain perusteella, sosiaalisin perustein lähes kaikki, tuhottu. Miten se näkyy tämän päivän yhteiskunnassa? Ajatelkaa: 50 vuotta, ja sinä aikana noin puoli miljoonaa ihmistä on poissa, poistettu meidän väestöstä. Kun itse synnyin, niin Suomeen syntyi 98 065 lasta, näinä vuosina 45 000 eli alle puolet. Tässä kun pohdittiin sitä, miksi aborttien määrä on vähentynyt viime vuosina, niin tämä selittää myös suurelta osin sen, että synnytysissä olevien määrä on valtavan paljon pienempi kuin oli 70-luvulla ja vielä 80-luvulla. On aivan luonnollista, että nämäkin ovat vähentyneet.

Nyt siis meillä ei ole ollut enää viime vuosikymmeninä sosiaalisia perusteita sille, että on tehty valtavat määrät abortteja. Ja kun näin on tehty ja se on laillistettu aikanaan, niin siitä on seuraus. Siitä on se seuraus, että meidän suurten ikäluokkien, 40—50-luvulla syntyneiden, kohtalona on se, että meillä ei ole hoitajia, kun me olemme omat hoitajamme hävittäneet tästä kansan keskuudesta. Väestöpyramidi on heittänyt kuperkeikkaa, ja eteen tulee siis se tilanne, että meillä on väestöpolitiikka todella huonossa mallissa. Ja nyt sitten huudetaan, että ulkomailta pitää tuoda hoitajat hoitajapulaan, joka meitä nyt jo koskettaa, ja lähivuosina ja -vuosikymmeninä se on vielä paljon vakavampi.

Nyt on aika muuttaa aborttipolitiikkaa, nyt on aika vahvistaa perhepolitiikkaa, perheiden etuja, turvaa kaikin tavoin, antaa lasten syntyä niin paljon kuin mahdollista, koska me tarvitsemme lapsia. Suomi pitää saada lapsiystävälliseksi, perheille tulee antaa sellaiset edellytykset, että ne voivat tässä hyvässä yhteiskunnassa ottaa vastaan lapsia, kasvattaa heitä. Se on meidän — ja varsinkin teidän, minua nuorempien — etu. Muutoin olette siinä tilanteessa, että ei ole niitä hoitajia, ei ole sitä väestöä, joka pitäisi tätä yhteiskuntaa yllä, kun olemme antaneet laillisin perustein ja niin sanotusti sosiaalisin perustein, joita ei todellisuudessa meillä ole ollut, tuhota ihmiselämää sieltä sen alkupäästä. Meillä on siis paljon vaihtoehtoja tälle: perheiden tukea, adoptiota, erilaista neuvontaa ja muuta toimintaa, jota pitää lisätä ja näin muuttaa kehityksen suunta.

Arvoisa puhemies! Pääviestini on kuitenkin se, että ihmisen elämä alkaa hedelmöityksestä ja elämää on suojeltava. Se on meidän vastuumme ja tehtävämme, ja se on meidän etumme. Siksi tämä kansalaisaloite on syytä hylätä ja lainsäädäntöä kehittää siihen suuntaan, että se suojelee elämää. Ymmärrän nämä terveydelliset perusteet esimerkiksi äidin osalta, jolloin tähän ikävään toimenpiteeseen joudutaan turvautumaan, mutta sosiaalisia perusteita Suomessa tuhansiin abortteihin vuosittain ei ole 2020-luvulla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Tanus.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

19.45 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Abortti ei todellakaan ole yksinkertainen eikä helppo asia kenellekään. Se on raskas ja vaikea asia raskaana olevalle tytölle tai naiselle, ja täällä on puhuttu paljon psykososiaalisesta tuesta. Se alkaa, tai sen pitäisi alkaa, ensimmäisestä lääkärivastaanottokäynnistä, tai jos se on niin kuin Oulussa, terveydenhoitajalla — siellä on muuten tunti varattu aikaa sille ensimmäiselle käynnille. Elikkä jos raskaana oleva nainen, joka miettii aborttia, haluaa sen ajan käyttä, kertoa tilanteesta tai käydä läpi vaihtoehtoja tai purkaa taakkaansa, niin siihen on tunti varattu aikaa. Näkisin, että nimenomaan silloin, kun saa rauhassa lähteä liikkeelle ja saa sen riittävän tiedon, niin se on lähtökohta sille, että pystyisi tekemään harkitun päätöksen.

Sen sijaan, jos mennään paniikinomaisesti, nopeasti ilman, että on itsellekään selvää, minkä takia on menossa tämmöiseen raskaudenkeskeytykseen, niin useimmilla se tulee vastaan myöhemmin. Se voi oireilla nuorilla masennuksena, ahdistuksena, viiltelynä, monenlaisena psyykkisenä oireiluna. Ja niin kuin sanottu, Ruotsissa tehdyn kyselytutkimuksen mukaan yli puolet abortin läpikäyneistä on masennuksessa tai vähintäänkin alakuloisina vuosi abortin jälkeen, niin kuin tuo tutkimus kertoo.

Eli siinä mielessä abortti on asia, mikä vaikuttaa naisen kehoon. Siinä lopetetaan ihmiselämä. Jos ajatellaan ensimmäisiä viikkoja raskauden alusta, niin naisen keho käy läpi valtavan suuria muutoksia, hormonaalisia muutoksia, tunnemuutoksia. Ne vaikuttavat joka solussa ja se historiikki vaikuttaa naisissa läpi elämän. Raskaudenkeskeytyksen läpikäyneitten vertaistukiryhmässä iäkkäin, joka on ottanut yhteyttä, on 81-vuotias: ”Voinko vielä tulla läpikäymään sitä, mitä vuosikymmeniä sitten tein, kun minä onneton tein sen, mihin minua painostettiin?” Ja jos me ajatellaan, että nämä psyykkiset oireilut ja masennus, ahdistus, tämäntyyppiset, riski itsemurhiin on vielä paljon suurentunut silloin, kun nainen tekee raskaudenkeskeytyspäätöksen vastoin omaa tahtoaan, niin olisi erittäin tärkeätä nimenomaan olla tätä tukea ja aikaa ennen kuin mennään siihen toimenpiteeseen. Psykososiaalista tukea tarvitaan sen jälkeenkin, mutta toivoisin, että meilläkin tässä salissa enemmän puhuttaisiin meistä, jotka haluavat edistää naisten ja tyttöjen terveyttä ja hyvinvointia, kuin että luokiteltaisiin jonkun toimenpiteen vastustajiksi. Totta kai me haluaisimme, että sellaisten toimenpiteiden sijaan, joissa on riski jollekin ikävälle tulevaisuudessa, voitaisiin saada hoidettua tytöt ja naiset niin, ettei kenenkään tarvitsisi mennä tämmöiseen ikävään toimenpiteeseen. Sen pitäisi kai olla kaikkien meidän yhteinen tavoite.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sirén.

19.48 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Tanus on nyt useampaan otteeseen viitannut ruotsalaistutkimukseen, jossa abortin tehneillä on tilastoitu enemmän esimerkiksi masennusta ja itsetuhoisuutta. En tunne kyseistä tutkimusta, mutta tuli mieleen, että taustalla voi olla myös heidän syyllistämistään ja tähän toimenpiteeseen liittyvää negatiivista keskusteluilmapiiriä. [Toimi Kankaanniemi: Tuskin Ruotsissa on!] Aina nämä puheenvuorot eivät ole sellaisia, että ne kunnioittaisivat naisten omia toiveita.

Arvoisa puhemies! Jokaisella lapsella tulisi olla oikeus syntyä toivottuna, ja jokaisella tulisi olla mahdollisuus toteuttaa toiveensa itselleen sopivasta lapsiluvusta. Olen samaa mieltä siitä, että raskauden keskeyttämistä pohtiva saattaa tarvita tukea ja keskusteluapua ja tällaisissa tilanteissa sitä pitää olla saatavilla, ja näitä palveluita voidaan ja tulee kehittää. Tällaisessa yhteydessä minunkin mielestäni voisi nykyistä paremmin tuoda esille esimerkiksi tietoa ja neuvontaa liittyen lapsen antamiseen adoptioon, mutta joka tapauksessa

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

päätös raskauden keskeyttämisestä tulee kaikissa tilanteissa olla jokaisen oma: vailla painostusta, vailla syylistämistä, vailla vaatimuksia erilaisista perusteista. Oman tahdon pitää riittää.

Oikeus vapaaseen, turvalliseen raskaudenkeskeytykseen on ihmisoikeus, ja sen puolustamiseen on tietopohjaiset perusteet. Ja näin on silloinkin, jos ei itse aborttioikeuttaan haluaisi syyistä tai toisesta käyttää, koska kysymys on nimenomaan itsemääräämisoikeudesta. Kysymys on siitä, että sen oman tahdon pitää riittää turvalliseen raskauden keskeytykseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäkelä.

19.51 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä aborttikeskustelu hieman junnasi paikallaan, ja mietin jo hetken, osallistunko tähän, mutta intouduin kuitenkin osallistumaan tähän keskusteluun edustaja Kankaanniemen esiin ottaman mielenkiintoisen esimerkin pohjalta.

Tämähän on melkoinen tabu tässä yhteiskunnassamme, miten aborttioikeus on vaikuttanut syntyvyyteen ja lapsilukuun Suomessa. Ja ei ole kenties kovin korrektaa mutta kuitenkin ehkä hyvin aiheellista kysyä, ovatko suuret ikäluokat ja heidän jälkeläisensä abortoineet omat hoitajansa. Kysymys ei ole ollenkaan niin liioiteltu kuin miltä voisi äkkiseltään kuulostaa. Jos abortoitujen sikiöiden määrä on puolessa miljoonassa, sillä on valtava vaikutus. Meidän täytyy pystyä tällaisia objektiivisia tosiasioita katsomaan silmiin, vaikka eivät ne miellyttäviltä tuntuisikaan.

Jos aborttilaki onkin 70-luvulta, niin olettaisin ihmiselämän sinänsä muodostuneen jo vähän aiemmin kuin 70-luvulla ja sen lainalaisuuksien olleen voimassa jo pidempäänkin kuin 70 tai 700 tai 7 000 vuotta. Eli se kysymys ei ole kovin relevantti. Olkoonkin niin, että tässä päivässä ei kenties ole arkirealismia palata tässä asiassa esimerkiksi sadan vuoden taakse, eikä se ole tarkoituksenmukaista.

Olen aina sanonut, että ajan muutoksia aborttioikeuteen. Se tarkoittaa myös muutoksia lievempään suuntaan. Eli nyt tässä valiokunnan mietinnössä on monta asiaa, jotka loiventavat ja helpottavat tätä asiaa. Se, että isää ei kuultaisi ollenkaan, on suorastaan vääryys. Ei missään tilanteissa kuultaisi, kyllä pitää kuulla — se on vääryys. Se, että kahden lääkärin lausuntoa ei tarvita: no, yksi lääkäri, kaksi lääkäriä, siihen en osaa ottaa erityisen asiantuntevaa kantaa, mutta olettaisin sen keskeisen pointin tässä olevan, onko kysymys subjektiivisesta oikeudesta vaiko ei, eli siitä, saako abortin joka tapauksessa millä tahansa perusteella vaiko ei.

Ihan miten tahansa tätä asiaa halutaan pyöritellä, puhumme me täällä miten paljon tahansa ihmisoikeuksista, itsemääräämisoikeuksista, vaikka kuinka tahtoisimme niin, että poljemme jalallamme maata, tosiasia kuitenkin ei muutu mihinkään siitä, että abortissa on aina kysymys viattoman ihmiselämän lopettamisesta ulkoisin keinoin ilman, että se ihmiselämä loppuisi ilman niitä ulkoisia keinoja. Siitä siinä on kysymys. Tätä asiaa me emme millään pääse pakoon, ja tällaisen oikeuden laajentamisesta me tänään keskustelemme.

Erityisen tuomittavina pidän näitä puheenvuoroja, joita tässä salissa on käytetty — toivon, etten kuule niitä enää koskaan — tällaisista anti-gender-liikkeistä tai vastaavista asioista. Kuten loukkaukset yleensä, ne kertovat kaikkein eniten loukkaajasta itsestään. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä!] Useimmat niistä edustajista, jotka tällaisia puheenvuoroja

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

tässä salissa ovat tänään käyttäneet, itse tuovat eduskuntaan ja suomalaiseen keskusteluun amerikkalaisia järjestömyyksiä. [Mika Niikko: Juuri näin!] Ja nyt he projisoivat omaa toimintaansa muihin edustajiin syyttären täysin aiheettomasti ja perusteettomasti heitä tällaisesta toiminnasta. Tällaiselle puheelle ei tule olla mitään sijaa tässä salissa. Se ei ole hyväksyttävää.

Arvoisa puhemies! Kannatan kansalaisaloitteen hylkäämistä valiokunnan vastalauseen mukaisella tavalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

19.54 **Sari Tanus kd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Halusin ottaa vielä puheenvuoron. Edustaja Sirénille: Minä olen ymmärtänyt, että ainakaan tässä ruotsalaistutkimuksessa, Södergranin vai Södergrenin tutkimuksessa, mihin pariin kertaan olen viitannut — Ruotsissahan abortti on varsin pitkään ollut varsin yleisesti hyväksytty — ei tullut esiin sellaista, että kyselytutkimukseen osallistujat olisivat nostaneet esille heidän syyllistämistään ja että tavallaan heidän masennuksensa olisi siitä johtuvaa, vaan kyllä abortin läpikäyneitten ryhmässä on paljon tullut esiin se, että on jäänyt yksin. Ei ole saanut riittävästi tietoa, ei ole saanut riittävästi tukea. Ja varsinkin siinä vaiheessa, kun on ehkä myöhemmin sitten saanut tietää, että kyse onkin jo aivan pienen ihmisen näköisestä ihmisestä siellä kohdussa, että kyse ei olekaan solumöykystä, niin se on osalle jyrähtänyt sitten hyvinkin voimakkaasti. Niin kuin sanottu, Suomessa on toistakymmentä vuotta toiminut abortin vertaistukiryhmiä, Itu-työn toimesta esimerkiksi Tampereelta levinnyt ympäri maata, ja siellä on satojen abortin läpikäyneiden naisten ja tyttöjen kertomuksia, ja näkisin kyllä, että heitä olisi syytä kuulla.

Me puhumme itsemääräämisoikeudesta abortin suhteen, mutta aborttihan koskettaa paljon suurempaa joukkoa kuin pelkästään naista ja sitä lasta, pientä ihmisalkua siellä kohdussa. Vaikka monet puhuvat itsemääräämisoikeudesta, niin naisethan eivät voi yksin hoitaa tätä aborttiprosessia, vaan siihen tarvitaan lääkäri, tarvitaan, että lääkäri tekee tutkimuksen, toteaa raskauden keston, tekee ultraäänitutkimukset ja lääkitykset ja niin edelleen. Se koskettaa toisin sanoen terveydenhuoltohenkilökuntaa, se koskettaa lapsen isää, se koskettaa monta kertaa myös läheisiä, isovanhempia, se yllättäen koskettaa varsin suurta joukkoa. Ja kun ajatellaan, että erittäin, erittäin harvoin on kyse tilanteesta, että abortti pitäisi tehdä sen takia, että äidin henki pelastetaan — se on varsinkin Suomen olosuhteissa todella, todella, todella harvinaista — niin näkisin kyllä, että ainut järkevä ja hyväksyttävä tavoite olisi nimenomaan naisten ja tyttöjen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sillä tavoin, että kun toimenpide tiettävästi ei terveyttä ja hyvinvointia edistä, niin kenenkään ei tarvitsisi päätyä sellaiseen tilanteeseen. Toisin sanoen tavoite olisi se, että meillä olisi tietoa ja saataisiin levitettyä myös kaikille nuorille vastuullista toimintamallia ja että käytettäisiin sitä ehkäisyä, jos se lapsi ei ole vielä tervetullut.

Suomessa on ehkäisy saatavilla, Suomessa on jälkiehkäisy saatavilla. Vastuullisesti toimien uskon, että me voisimme saada aborttien luvut murto-osaan nykyisestä, ja se edistäisi myös naisten ja tyttöjen ja terveydenhuollon henkilökunnankin hyvinvointia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Niikko.

19.57 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Onko sikiö osa naisen kehoa vai vain naisen kehossa? Tätä olisin kysynyt joiltain edustajilta, jotka sanovat, että naisen itsemääräämis-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

oikeutta rajoitetaan, jos he eivät saa tehdä tämän abortin suhteen kaikissa olosuhteissa niin kuin haluavat.

Täällä on sanottu, että 12 viikkoa on se oikea raja, jolloin voitaisiin toimia tämän aloitteen mukaisesti oman tahdon mukaisesti. Mutta mistä tämä 12 viikkoa sitten tulee? No, se ehkä tulee nykyisestä lainsäädännöstä, mutta ei se ainakaan biologiasta tule, että ihmisen elämä alkaa vasta 12 viikon jälkeen. Täällä kovasti sitten perustellaan tämän aborttioikeuden höllentämistä sillä, että kyse on vain äidin oikeuksista. Täällä täysin halutaan sivuuttaa keskustelu siitä, että myös syntymättömällä lapsella on oikeuksia. Mehän tiedämme, että jos esimerkiksi syntymätön lapsi jollakin väkivaltaisella tavalla menehtyy tai jollain muulla, niin sehän on koventava peruste myös jossain tuomioissa, koska tunnustetaan, että se elämä, mikä ihmisessä on, on arvokasta, vaikei se olisi täysin maailmaan asti syntyneeseen.

Siinä mielessä ei pidä loukkaantua siitä, jos puhutaan asioiden oikeilla nimillä. Onko biologia väkivaltaista retoriikkaa, edustaja Honkasalo? Sanoitte näin edustaja Tanukselle, kun edustaja Tanus oli kuvannut ihmissikiön kehitystä. Eihän kyse ole mistään huuhaasta vaan faktoista. Asioista on hyvä keskustella oikeilla nimillä, eikä niistä pidä haavoittua, mutta huomaan hyvin helposti sen, että hyvin moni edustaja alkaa syyttämään niitä edustajia, jotka haluavat puhua asioiden oikeilla nimillä. Jos on omakohtaisia huonoja kokemuksia tässä tematiikassa, ei se oikeuta teitä leimaamaan niitä ihmisiä vanhoillisiksi tai jollakin tavalla yhdysvaltalaiseen aborttilakiin verraten taantumukselliseksi, vaan teidän pitäisi kestää se menneisyys tai joku muu asia, mikä teidän sydämessänne painaa.

Nyt on kyse kuitenkin aborttilain uudistuksesta, jolle ei ole täällä tämän päivän aikana esitetty minkäänlaisia perusteita. Mitkä ne perusteet ovat? Millä tavalla tällä hetkellä naishenkilö, joka haluaa tehdä abortin, on siihen estetty? Millä tavalla? Ei meidän aborttilainsäädäntö estä ketään naista tekemästä aborttia ennen 12:tta viikkoa. Nykyinen lakihan vain mahdollistaa sen, että tämä henkilö saataisiin tuen piiriin, kun hän on kahden lääkärin arvioitavana ennen abortin tekoa. Ja ettehan te halua rajoittaa naisen oikeutta saada asian-
tuntemusta ja olkapäätä, jonka luona hän voi käydä keskustelemassa siitä tilanteesta...

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän puhujaa siirtymään pönttöön.

...mitä hän sydämessään harkitsee.

Puhemies Matti Vanhanen: Aha. — Edustaja Sirén.

20.01 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Tätä lainsäädännön päivitystä on tämän keskustelun aikana varsin perusteellisesti perusteltu ja käyty läpi, mutta vielä kertauksena se, että kysymys on ennen kaikkea siitä, että vuosikymmeniä sitten laadittu lainsäädäntö päivitetään vastaamaan tämän päivän käytäntöjä.

Arvoisa puhemies! Päivitetään lainsäädäntö, kehitetään samalla myös palveluita, lisätään tietoa, neuvontaa, parannetaan seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluita, varmistetaan ehkäisyn saatavuus, lisätään seksuaalikasvatusta. Näistä olemme samaa mieltä esimerkiksi kristillisdemokraattien edustaja Tanuksen kanssa, ja uskon ja toivon, että näiden tavoitteiden eteen voimme yhdessä tehdä töitä. Näistä palveluista ja niiden kehittämisestä ei kuitenkaan säädetä niissä pykäläkohdissa, joista on kysymys tässä nyt käsittelyssä olevan lainsäädännön päivityksessä ja sen päivityksen tarpeessa.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Kristillisdemokraatit ovat sanoneet julkisestikin, ainakin osa edustajista, että heidän näkemyksensä ei ole ainoastaan vastustaa tätä kansalaisaloitteen mukaista päivitystä, vaan tavoitteena on myös tiukentaa aborttilainsäädäntöä nykyisestä. En tiedä, onko tämä kaikkien kristillisdemokraattien edustajien näkemys, mutta kun aiheesta olen useiden kanssa eri yhteyksissä keskustellut, niin näin olen ymmärtänyt. Joka tapauksessa on selvää, että sellais-takin toivomusta Suomestakin löytyy, vaikkakin varsin vähäisesti tänä päivänä, mutta se kertoo siitä, että lainsäädännön nykytasookaan ei voi pitää itsestäänselvyytenä. Silloin kun me puhutaan tasa-arvosta, naisten oikeuksista, ihmisoikeuksista, niin ne ovat oikeuksia, jotka voivat kehittyä joko eteenpäin tai myös ottaa takapakkia. Sen takia meidän pitää olla tarkkana, sen takia meidän pitää puolustaa näitä oikeuksia ja jaksaa käydä tätä keskustelua aina, kun se etemme tulee.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

20.03 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa puhemies! Juuri näin, niin kuin edustaja Sirén sanoi. Tätä keskustelua meidän pitää jaksaa käydä, hakea niitä perusteluja ja miettiä, miten me parannamme suomalaisten hyvinvointia jatkossakin ja myöskin mahdollistamme sitten tällaisen lainsäädännön syntymisen.

Täytyy muistaa, kun täälläkin keskustelemme, että kunnioitamme toisiamme ja myöskin kuulemme toistemme näkemyksiä herkällä korvalla, yritämme ymmärtää, vaikka emme aina olisikaan samaa mieltä. Se on erittäin tärkeää, erityisesti tällaisissa kysymyksissä, jotka ovat hyvin henkilökohtaisia ja koskettavat erityisen vahvasti arvomaailmaa.

Mutta pelkästään arvomaailmasta ei voida puhua, vaan puhutaan myöskin siitä tiedosta ja tieteestä ja siitä asiantuntijaosaamisesta, jota meille tarjotaan. Itse en ole sosiaali- ja terveystieteiden jäsen, mutta sen mitä olen ymmärtänyt, 52 lausuntoa. Joku teistä voi vastata: onko niin, että enemmistö vai ihan selkeä enemmistö kannattaa tätä lainsäädännön päivittämistä? Olisi hienoa saada siihen vielä vastaus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

20.04 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Todellakin on niin, että meidän kansanedustajien lainsäätäjänä täällä eduskunnassa pitää pystyä objektiiviseen harkintaan asioiden suhteen, ja on täysin väärin, että omat subjektiiviset kokemukset värittävät liikaa meillä päätöksentekoa tai salikeskustelua. Näin ei saisi olla. Me olemme aikuisia ihmisiä, ja meidän täytyy hoitaa muiden asioita. Jos me emme pysty hoitamaan edes omia asioitamme, miksi me olemme täällä hoitamassa muiden asioita?

Kun puhutaan ihmisoikeuksista, niin sivuutetaan helposti se, että perinteisesti ihmisoikeushierarkiassa on katsottu korkeimmaksi ihmisoikeudeksi oikeus elää. Ainakin oma käsitykseni siitä, kun olen perustuslakivaliokunnan varajäsenenä toista kautta istunut, on se, että oikeus elää on varsin korkealla perusoikeuksien hierarkiassa, ja abortissa puututaan tämän syntymättömän lapsen osalta perusoikeuteen nimeltä oikeus elää. Kysymys on vain siitä tulkinnasta, missä kohtaa se oikeus elää syntyy tälle lapselle. Siitä on erilaisia näkemyksiä, ja laki vetää siihen jossain kohtaa rajaviivan. Mutta tässä, kun puhutaan tällaisesta perusoikeusharkinnasta, sitä ei mielestäni pitäisi sivuuttaa liian kevytmielisesti.

Sen lisäksi haluan tuoda esille aiemmasta puheenvuorostani unohtuneen ja edustaja Tanuksen onneksi muistuttaman asian elikkä sen, että kannatan terveydenhoitohenkilökun-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

nalle omantunnonvapauden säätämistä näissä raskaudenkeskeyttämiseen liittyvissä asioissa. Ihmettelen, miksi tätä asiaa ei voida hoitaa Suomessa kuntoon, kun se monissa eurooppalaisissa verrokkimaissa on jo kunnossa. Eli jos aborttioikeutta helpotetaan, löysennetään niitä kriteereitä, niin miksi terveydenhoitohenkilökunnalle ei voi antaa samalla oman tunnonvapautta tällaisista toimenpiteistä? Me kuitenkin kaikki ymmärrämme, että yleensä lääketieteessä pyritään ihmiselämän pidentämiseen, sairauksien oireiden parantamiseen, ja raskauden keskeyttäminen toimenpiteenä on täysin ratkaisevasti erilainen kuin kaikki muut terveydenhoidon toimenpiteet. Ei siellä yleensä ihmiselämää pyritä päättämään käsitkseni mukaan. Eli miksi tässä asiassa ei voi olla omantunnonvapautta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

20.06 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on viitattu Puolaan ja Yhdysvaltoihin ja joihinkin muihin valtioihin ja niiden suhtautumiseen aborttiin. Totean, että Puolassa on demokraattinen järjestelmä. Varmasti siinä on puutteita, niin kuin meilläkin on; meillä on sananvapautta vastaan hyökkäyksiä koko ajan, jopa tässä salissa, ja Puolassakin saattaa näin olla. Mutta joka tapauksessa Puolan kansa valitsee oman parlamenttinsa, sejamin, on valinnut viimeiset 30 vuotta vapaana maana, ja Puolan kansa on halunnut sellaiset päättäjät, jotka panevat elämän ykkösasiaksi, ja siksi siellä on sitten kireämpi aborttilainsäädäntö. Meidän tulee kunnioittaa Puolan kansan valitsemien päättäjien valintaa tältä osin eikä käyttää sitä väärin täällä hyökkäykseen perusoikeuksia kohtaan, mikä tässä tapauksessa on se, että demokraattinen valtio päättää itse omasta lainsäädännöstään.

Yhdysvalloissa oli muutaman vuosikymmenen ajan perustuslain tulkinta virheellinen. Eli Yhdysvaltain perustuslaki varmaan sieltä 1700-luvulta lähtien on sisältänyt sen, että aborttilainsäädännöstä päättävät osavaltiot, mutta nyt oli muutaman vuosikymmenen ajan niin, että tätä ei noudatettu, vaan se oli keskushallinnon päätösvallassa. Ja nyt Yhdysvaltain korkein oikeus sitten palautti sen päätösvallan sinne, mihin se perustuslain mukaan kuuluu. Näin voimme todeta, että ei ole aivan kohtuullista se, että me moitimme sitä, jos jokin valtio toteuttaa ja noudattaa omaa perustuslakiaan. Tästä oli tässä kysymys.

Arvoisa puhemies! Totean vielä sen, että tällä syntyvällä lapsella on oikeus elämään, niin kuin edustaja Mäkeläkin tuossa juuri kertoi, olen aivan samaa mieltä. Olen myös vakavasti sitä mieltä, että isää pitää kuulla aina, kun se on mahdollista, abortin yhteydessä. Isä on kuitenkin sen lapsen tietynlainen omistaja, tai jos nyt omistaja on väärä sana, niin kuitenkin hän on siinä vastuussa, ja näin ollen on ihan kohtuullista, että menetellään isää kuullen ja suojellaan elämää sen alusta sen loppuun asti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tanus.

20.09 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Niin, mietin, että kun tässä me puhutaan paljon sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaudesta, onhan se varsin merkillistä, jos tässä maassa jotenkin syytettäisiin ihmisiä, jotka haluavat kunnioittaa ja arvostaa sen pienimmänkin ihmisalun henkeä ja ihmisyyttä, sen ihmisen, jonka kotipaikkana on vielä kohtu. Meillä on ikäihmisiä elämän loppuvaiheessa, jotka tarvitsevat kaiken hoivan ja hoidon ja huolenpidon, ja vastaava tilanne on tietysti siellä elämän alkuvaiheessa. Uskoisin, että nimenomaan tästä joukosta tulevat ne ihmiset, jotka haluaisivat tehdä kaikkensa, että tyttöjen ja naisten

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

ei tarvitsisi joutua siihen epämukavaan ja hankalaan tilanteeseen, että pitäisi miettiä aborttia. Mutta tilanteita on vaikeita, ja joskus elämässä ei ole kuin vaikeita päätöksiä ja ehkä vähemmän vaikea pitää sitten niistä valita. Mutta tiedän kyllä, että raskaita tilanteita on, ajattelipa abortista mitä tahansa. Ja terveydenhuollon henkilökunta toimii, uskoisin, Suomessa ainakin pääsääntöisesti korkealla eettisellä, ammatillisella moraalilla ja on potilaan, asiakkaan tukena, ajattelipa sitten itse asioista mitä tahansa, ja toivoisi, että elämä veisi ja tilanteet menisivät mahdollisimman hyvin eteenpäin.

Sanoisin kuitenkin, että jos ja kun näitä aborttikokemuksia on, niin abortin läpikäyneiden vertaistukiryhmistä ovat monet, sadat ja sadat Suomessakin, saaneet avun. Sitä tapahtunutahan ei kukaan meistä takaisin saa, mutta se, että käy asiat ja tunteet ja tuntemukset läpi, voi sillä tavalla olla helpottamassa, että historian tapahtumat ja ehkä vuosikymmenten takaiset päätökset eivät ole enää rajoittamassa ja taakoittamassa elämää.

Edustaja Sirén tuossa nosti aborttilain viikkorajoja ja tiukentamisia esiin. Ehkä ette ollut silloin salissa, kun oli puhetta, että meillä on laitton tila tällä hetkellä aborttien suhteen, koska abortteja tehdään tällä hetkellä suuremmille pienille ihmisille, sikiöille, kun pienempiäkin jo keskenmenojen jälkeen jää henkiin. Voimassa olevan aborttilain mukaan ehdoton viimeinen raja abortin tekemiselle on se viikkoraja, jonka jälkeen hyvässä hoidossa vauva voi jäädä henkiin, ja näitä tilanteitahan meillä on.

Terveydenhuollon henkilökuntaa ajatellen, paitsi eettisten tai uskonnollisten syiden vuoksi meillä on myös esimerkiksi kätilöitä, jotka ovat hoitaneet pitkäviikkoisia abortteja, jotka ovat olleet niin katastrofaalisen traumaattisia — siitä on voinut äiti joutua psykiatriseen hoitoon ja vauvaa ei hoideta, vaikka viereisessä huoneessa keskenmenoa hoidetaan — että kätilö toteaa, että hän ei ikinä voi enää tällaisessa tilanteessa olla, ja hän joutuu jättämään työnsä, jos ei ole tätä omantunnonvapautta. Ja kun meillä on puute hoitohenkilökunnasta, varsinkin osaavista, niin me emme saisi kyllä menettää yhden ainutta. Siinä mielessä tämä omantunnonvapausasia pitäisi kyllä saada myös, ja siitähän minä olen lakialoitteen tehnyt, viimeksi vuosi sitten taisi olla. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Noora.

20.13 **Noora Koponen vihr:** Arvoisa puhemies! Niin, tässä edustajakollega Ovaska nosti keskusteluun oleellisen kulman, sen, että mikä on ollut se suhdeluku siinä, miten asiantuntijatahot ovat suhtautuneet nyt esitettyihin muutoksiin tässä aborttilain päivittämisessä. Ja totean tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä, että ehdottomasti valtaosa on tämän päivittämisen kannalla, ja poimin tästä muutaman, jotka voisinkin mainita, jotka tämän päivittämisen kannalla ovat. Tätä tukevat muun muassa sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen UN Women, Miessakit Ry, Naisjärjestöjen Keskusliitto, Suomen Gynekologiyhdistys ja Valvira. Meillä on aika isoja tahoja, jotka ovat täällä asian puolesta, ja aika laajalla skaalalla, ja toivon, että nämä saisivat painoarvoa myös tässä keskustelussa, ja avoimesti suhtaututtaisiin siihen, että meillä on tässä taustalla aika vahva asiantuntijatieto, joka tukee paitsi naisten itsemääräämisoikeutta myös sitä, että me kiinnitetään huomiota siihen henkeen ja terveyteen ja turvalliseen tapaan tehdä niitä abortteja, jos katsotaan, että sille tarvetta on.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

20.14 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tähän edustaja Ovaskan herättämään kysymykseen haluan todeta, että näiden runsaan 30 vuoden aikana, kun täällä olen ollut, olen havainnut, että ei se asiantuntijoiden lukumäärä ja jakautuminen ratkaise. Kyllä se on se asiantuntemus, joka ratkaisee, ja siinä mielessä kyllä... Siis valiokuntaan on helppo kutsua valtava määrä jo etukäteen mietittyjä tahoja, jotka edustavat tiettyä kantaa, ja pyrkii vastustamaan niitten tahojen kutsumista kuultavaksi, jotka ovat eri mieltä, niin kuin me nyt tämän translain yhteydessä havaittiin: jopa valiokunnan ulkopuolelta pyritään puuttumaan siihen, että tietty valiokunta ei kutsuisi niitä asiantuntijoita, joiden arvelee tai tietää olevan eri mieltä kuin mitä on asianomainen ihminen. Meillä valiokunnat itse päättävät, keitä kutsuvat, ja se on tavattoman tärkeä asia. Lopputulos ei määräydy sen mukaan matemaattisesti, kuinka moni asiantuntijataho on tätä mieltä, kuinka moni vastakkaista mieltä, vaan faktat painavat. Ei ideologia vaan faktat tässäkin tapauksessa pitää ottaa pohjaksi, ja tällä lailla lainsäädäntöä pitää tehdä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tanus.

20.16 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Koponen on aivan oikeassa, että monet suuret tahot ovat olleet kannattamassa tätä aloitetta ja nimenomaan yhden lääkärin vastaanottoa. Ja tokihan on tänä päivänä niin, että iso osa alkuviikkojen raskaudenkeskeytyksistä ja myös sitten myöhemmin tehdään lääkkeellisesti — myöhemmin tosin joutuu synnyttämään — mutta kirurgisia raskaudenkeskeytyksiä, mitä aiemmin tehtiin, eli kohdun mekaanista tyhjennystä, ei tänä päivänä niin paljon tehdä — aika harvoin — niin siinä mielessä se erikoissairaanhoidon poliklinikkaolosuhteissa tehtävä käynti ei ole välttämätön. Mutta sitten jos sieltä asiantuntijoista nostaa esiin niitä tahoja, jotka esimerkiksi ovat vastaanottamassa tyttöjä ja naisia, jotka oireilevat abortin jälkeen — jotka tarvitsevat siellä vahvasti tukea — niin he ovat vahvasti sitä mieltä, että olisi erittäin tärkeää, että psykososiaalinen tuki, riittävä aika ja rauhallinen vastaanotto olisivat jo siinä alkuvaiheessa, kun he miettivät sitä raskaudenkeskeytystä. Monet sanovat, että oma tahto riittää, mutta naisilla välttämättä se, mitä he sanovat — että he ovat miettineet ja tämä asia on selvä, he haluavat abortin — ei välttämättä ole se, mitä he sisällänsä ajattelevat, vaan se voi olla esimerkiksi painostuksen tuloksena se, mitä siellä kotona tai poikakaveri tai puoliso tai vaikka kaikkietävä äiti on sanomassa 18-vuotiaalle tyttärelleen, ja tytär on toista mieltä.

Eli on tärkeää — näkisin, että nimenomaan naisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi — että se, mihinkä päätökseen nainen sitten päätyykin, on harkittu, koska jos asia vaivaa syystä tai toisesta myöhemmin, niin silloin on ne perustelut, minkä perusteella on tehnyt sen päätöksen aikanansa.

Siinä mielessä, jos ajatellaan tätä viivettä, niin Oulussa on ollut jo usean vuoden ajan malli, jossa kaikki raskaudenkeskeytystä harkitsevat ohjataan koulutetulle terveydenhoitajalle, ja he voivat käydä rauhassa siinä määrin asioita läpi kuin nainen haluaa, ja sitten siellä etenee prosessi sinne lääkärille. Ei se ole viive, vaan se on nimenomaan harkittu ja tasapainoinen reitti. Mutta tietysti nämä isot tahot, monet, jotka ovat kannattaneet tämmöistä nopeampaa mallia — ja puhun myös kollegoista, erikoislääkäreistä, gynekologeista — eivät välttämättä ole vastaanottamassa sitten näitä nuoria tai vanhempia naisia, jotka kipuilevat sen tehdyn abortin vuoksi tai sen takia, että he ovat jääneet yksin tai että heitä on painostettu siihen ja niin edelleen. Eli siinä mielessä näkisin, että potilaitten suhteen ja heidän tarpeittensa suhteen ja tämmöisen monella tavalla herkän ja vaativan toimenpiteen suhteen

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

myös ammattihenkilöstön tulisi olla herkällä ja tulisi olla riittävästi tukena, ja sen takia tässä minusta politikoinnille tai ideologiselle vahvalle retoriikalle ei pitäisi olla tilaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

20.19 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Myös minä haluaisin tuoda esille näkemykseni siitä, että ei ole suotavaa meidän täällä Suomessa omaa lainsäädäntöämme reflektoida Puolan ja USA:n tekemien päätösten mukaan. Puola ja USA ovat länsimaisia oikeusvaltioita. Puola on EU-maa, Puola on Nato-maa, USA on Nato-maa. Me olemme näiden valtioiden kanssa pyrkimässä samoihin liittoutumiin, olemme niiden kanssa yhteistyössä, ja ne säätävät itse sellaiset lait kuin ne haluavat. USA:n korkein oikeus toteuttaa heidän omassa maassaan oikeusvaltioperiaatetta. Millä oikeudella suomalainen kansanedustaja arvostelee USA:n korkeimman oikeuden päätöksiä? Mikä oikeus meillä on lähteä niihin asioihin puuttumaan?

Mitä tulee valiokuntakuulemisiin, niin on tosiaan niin, että valiokuntakuuleminen ei ole huutoäänestys, eli valiokunta ei tee mietintöä sen perusteella, mitä joku enemmistö asiantuntijoista sanoo. Sellainen prosessi on tuntematon, ja sellaista oletusta ei pidä luoda, että tämän mukaan tultaisiin toimimaan.

Ja mitä tulee valiokuntaan kutsuttuihin asiantuntijoihin, niin nyt on tullut esille sellaista epätervettä ilmiötä, että jopa sosiaalisessa mediassa maalitetaan valiokuntien asiantuntijoita ja väitetään näiden olevan jonkun puolueen asiantuntijoita. Tällainen toiminta on täysin tavatonta. Meillä on jo yksi kansanedustaja tällä hetkellä oikeudessa valiokunnan asiantuntijan integriteetin arvostelusta — jos näin asia voitaisiin ilmaista. Tarvitaanko tänne lisää oikeusjuttuja vai saadaanko tämä asia järjestykseen muuten? Odotan, että eduskunta puuttuu hyvin jyrkästi ja terävästi tällaiseen toimintaan, että valiokunnan asiantuntijoita maalitetaan sosiaalisessa mediassa nimeltä mainittuna. Voi olla jopa, että tähän asiaan puuttunut kansanedustaja on tällä hetkellä salissa, hän voinee kommentoida asiaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén.

20.21 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Huoli pois arvon kollegoilta sikäli, että tälle aborttilainsäädännön päivitykselle on tietopohjaiset perusteet. Siellä on hyvin laajat taustat tämän kansalaisaloitteen takana, hyvin paljon asiantuntemusta, tutkimustietoa tämän kansalaisaloitteen takana, ja ymmärtääkseni valiokunnassa on käyty varsin laajat kuulemiset, joten nimenomaisesti tätä lainsäädäntöä nyt kehitetään ja päivitetään faktapohjaisesti, tietoon perustuen vastaamaan nykyaikaisia käytäntöjä.

Olen samaa mieltä siitä, että tämän ei pitäisi olla tunnepitoista, henkilökohtaisten mielipiteiden pohjalta tehtävää debattia, vaan pohjataan tilastoitua tietoon, tutkittuun tietoon, asiantuntijatietoon. Näin on valiokunnan enemmistö tehnyt, mietintö on saatu aikaiseksi, siitä on äänestetty, ja toivottavasti pian pääsemme äänestämään myös täällä suuressa salissa naisten oikeuksien puolesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tanus.

20.22 **Sari Tanus kd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Halusin vielä ottaa puheenvuoron kahdesta asiasta mainitakseni. Toisaalta tuossa aloitteessa ja moneen kertaan täälläkin on jo

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

sanottu, että raskauden keskeytys pitäisi tehdä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, ja tietysti riittävät tutkimukset ja harkinta siinä tulee olla, mutta ehkä olisi hyvä jatkossa myös miettiä sitä, että tämmöisten sosiaalisten syitten perusteella sehän on mahdollinen sinne 20 raskausviikkoon asti, mikä tarkoittaa toisin sanoen sitä, että viisi kuukautta on jo se pieni ihminen siinä kasvanut, ja kun toisaalta siihen 12 viikkoon ajatellen on sitten jo kolme kuukautta mennyt sitä kasvua, niin eikö tänä päivänä Suomessa pitäisi olla tiedossa, että jos on mahdollisuus raskauteen ja tarvitsee harkita aborttia, niin se 12 viikkoa on jo aika pitkä aika. Mutta tämä on toisen keskustelun paikka kaiken kaikkiaan.

Mutta minkä takia itse asiassa halusin vielä tämän puheenvuoron ottaa, on se, että pitäisikö meidän todellakin miettiä, jos perustuslakiin jotakin mietitään, sen kohdussa kasvavan pienen syntymättömän lapsen perusoikeuksia, oikeus elämään. Mehän kuitenkin tänä päivänä teemme monenlaisia tutkimuksia sille pienelle ihmiselle, joka kasvaa kohdussa. Me voimme ottaa näytteitä, koepaloja, me voimme tehdä jopa toimenpiteitä, jopa leikkauksia niin, että otetaan vauva siitä äidin vatsanpeitteisiin tehdystä viillosta siihen päälle ja tehdään toimenpidettä vauvan kehoon. Eli kun hoitotoimenpiteitäkin tehdään eikä vain diagnostisia tutkimuksia tai näytteidenottoa, niin onhan silloin kyllä hyvinkin jo pienestä yksilöstä ja ihmisestä kyse.

Tietyllä tavalla näkisin, että se voisi monta asiaa selkeyttää. On ollut ihan eri asia ja tilanne vuosia ja vuosikymmeniä sitten, kun meillä ei ollut käytössä ultraäänitutkimuslaitteita ja monia muita laitteita, joita tänä päivänä on, eikä pystytty tekemään semmoisia tutkimus- eikä hoitotoimenpiteitä, joita tänä päivänä voidaan tehdä kohdussa kasvavalle pienelle ihmiselle.

Eli siinä mielessä nämäkin asiat olisi kyllä syytä ottaa käsittelyyn. Ja ajattelen, että kun ihmisoikeuksista puhutaan, niin niiden ihmisoikeuksien pitäisi olla hyvin laajat ja koskea jokaista yksilöä, olipa se kotiosoite, kasvun ja elon paikka, vielä siellä kohdussa tai sitten jossakin kotiosoitteessa täällä kaupungissa tai maaseudulla tai sitten ikäihmisten kyseessä ollen vaikka hoitolaitoksessa, jolloin kaikki hoiva ja hoito tarvitaan ja annetaan heille, jotka ovat täysin hoidon ja hoivan varassa. Mutta tämä sitten tulevaa ja tulevia muutoksia ajatellen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 1. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 8/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 82/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Lakialoite laiksi lapsilisälain muuttamisesta

Lakialoite LA 32/2022 vp Pekka Aittakumpu kesk ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Aittakumpu.

Keskustelu

20.26 **Pekka Aittakumpu kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edellinen asiakas, myös tämä asia koskettaa suuresti meidän maamme lapsia. Äkillinen ruuan, energian ja liikkumisen hintojen nousu koettelee kovasti monia suomalaisia lapsiperheitä, ja voisi sanoa, että aivan erityisesti lapsiperheitä. Keskustalle on tärkeää, että pidämme huolta lasten, nuorten ja perheiden pääsemisestä kriisien yli. Niin korona-aikana kuin nyt energiakriisin keskellä on ollut hyvä linja koettaa välttää 1990-luvun laman aikana tehtyjä virheitä. Lasten kovien kokemusten jäljet näkyvät usein vielä aikuisiällä — laman jälkeen moni kantaa niitä vieläkin mukanaan valitettavasti.

Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyys on Suomessa vakava ongelma. Tutkimusten mukaan pitkäaikaiset toimeentulovaikkeudet lapsena aiheuttavat monenlaisia sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia vielä aikuisena. Taloudellisesti niukoissa oloissa elävät lapset ja nuoret ovat erityisessä vaarassa syrjäytyä ja jäädä opiskelu- ja työelämän ulkopuolelle. Suomessa on noin 120 000 pienituloisessa perheessä elävää lasta. Määrä uhkaa nousta merkittävästi elinkustannusten nousun vuoksi.

Arvoisa puhemies! Keskustan aloitteesta suomalaiset perheet saavat ylimääräisen lapsilisän ensi joulun aattona. Se ei vähennä pienituloisimpien toimeentulotukea. Perheitä ei jätetä yksin. Tänään kuulimme valtioneuvoston istunnosta uutisen, että tilanteen vuoksi ensi vuodeksi nostetaan työttömyysetuuksien lapsikorotusta 20 prosentilla ja toimeentulotuen lapsikorotusta 10 prosentilla. Opintotuen huoltajakorotusta taas nostetaan 10 eurolla kuukaudessa ensi vuoden ajaksi. Perheiden hyvinvoinnista huolehditaan myös alentamalla varhaiskasvatusmaksuja pysyvästi ja korottamalla yksityisen hoidon tuen hoitolisää 100 eurolla. Asumistuen lämmitysnormia korotetaan 57 prosenttia. Nämä ovat tärkeitä toimia. Lapsiystävällisemmän Suomen rakentaminen etenee. Tällä kaudella olemme saaneet jo päätettyä muun muassa keskustan esittämän perhevapaauudistuksen, joka vahvisti äitien, isien ja lasten asemaa. Kotihoidon tuki säilytettiin, vaikka jotkut niin vasemmalta kuin oikealta ovat halunneet leikata sitä.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti viime elokuussa toteutetun ylimääräisen sosiaaliturvaetuksien indeksikorotuksen kuluttajahintojen äkillisen nousun vuoksi. Tämä korotus ei kuitenkaan koskenut lapsilisää, koska sitä ei muiden, toistuvaluontoisten sosiaaliturvaetuksien tavoin ole sidottu indeksiin. Siksi keskustan esittämä joulukuun ylimääräinen lapsilisä tulee tarpeeseen, mutta se ei ole riittävä.

Tämä lakialoitteeni esittää, että lapsiperheköyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi, lasten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi ja lapsiystävällisemmän Suomen rakentamiseksi on perusteltua sitoa lapsilisä pysyvästi indeksiin. Lapsiperhe on yhteiskunnalle monin tavoin tuottoisa investointi. Syntyvyyden nousu helpottaisi muun muassa eläkejärjestelmämme rahoitusta. Erilaisilla toimilla kannattaa luoda lapsi- ja perheystävällistä Suomea.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tietopalvelun mukaan lapsilisän reaaliarvo on laskenut jopa 34,2–42,4 prosenttia vuodesta 1994. Vuoteen 1993 asti kunnallisverotuksessa myönnettiin lapsivähennys jokaisesta lapsesta sekä yksinhuoltajavähennys. Valtionverotuksessa myönnettiin lapsenhoitovähennys, mikäli huollettavana oli ainakin yksi 3–7-vuotias

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

lapsi. Nämä tuloverolakiin sisältyneet perhepoliittiset verovähennykset poistettiin vuoden 1994 alusta. Vastikkeeksi korotettiin verovapaita lapsilisiä. Lapsilisien reaaliarvo on kuitenkin romahtanut viime vuosikymmeninä. Lapsilisiä on ollut sidottuna kansaneläkeindeksiin vain vuosina 2011 ja 2012. Muina vuosina se ei ole ollut sidottuna mihinkään indeksiin. Lapsilisiä on tosiaan tällä hetkellä ainoa toistuvaluontoinen sosiaaliturvaetus, jota ei ole sidottu kansaneläkeindeksiin.

Eduskunnan tietopalvelun selvityksen mukaan lapsilisiä pitäisi vuoden 2022 tasossa korottaa 52—73,7 prosenttia, jos vuoden 1994 reaalitaso haluttaisiin palauttaa. Korotukset tarkoittaisivat esimerkiksi ensimmäisestä lapsesta maksettavan lapsilisen 50 euron korotusta, toisesta lapsesta maksettavan lapsilisen 70 euron korotusta ja viidennestä lapsesta maksettavan lapsilisen 113 euron korotusta kuukaudessa. Tietopalvelun mukaan viisilapsisen perheen saamien lapsilisien arvo on yhteensä noin 400 euroa pienempi vuoden 1994 tasoon verrattuna. Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiön selvityksen mukaan vuonna 2022 kuluttajahintojen nousu vaikuttaa erityisesti pienituloisten ja lapsiperheiden talouteen. Näiden seikkojen takia lapsilisiä tulee sitoa indeksiin. Tulee myös laatia ja päättää selkeä ohjelma, jolla lapsilisien reaaliarvo palautetaan vähintään 1990-luvun alkupuolen tasolle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

20.32 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Aittakummulle tämän tärkeän lakialoitteen tekemisestä. Allekirjoitin sen oikein mielelläni.

Katson aluksi historiamme hämärälle puolelle. Vuonna 1868 Suomessa elettiin hirmuisia nälkävuotta. Takana oli useita huonoja satovuosia, sitten tuli vuosista pahin. Nälänhädän seurauksena maahamme syntyi ainoastaan 43 700 lasta. Sen jälkeen syntyvien lasten määrä oli joka vuosi yli 50 000 aina viime vuosiin saakka. Pohjat nähtiin 2019, viime ja toissa vuonna syntyvyys nousi. Heinäkuussa tulleen tiedon mukaan on kuitenkin niin, että kuluvan vuoden ensimmäisellä puolikkaalla syntyi lapsia vähemmän kuin koskaan ennen. Tilasto ennakoi vauvalukua, joka jäisi yhtä alas kuin historiamme surkeimpana vuonna. Se on pysäyttävää, kun ottaa huomioon, että suomalaisia oli silloin alle kaksi miljoonaa ja nyt meitä on huomattavasti enemmän.

Arvoisa puhemies! Meidän on ratkaistava tilanne. Ilman lapsia ei ole tulevaisuutta. Mutta mistä tämä johtuu? Syntyvyys laski 2010-luvulla dramaattisesti. Taustalla on varmasti monia syitä. Taloudelliset ajat ovat olleet epävarmat, henkinen pahoinvointi on lisääntynyt, nuoret ahdistuvat ilmastonmuutoksen ja nyt myös turvattomuuden vuoksi, moni ei uskalla perheellistyä. Kun ikäluokka jää pieneksi, se pienentää myös seuraavaa ikäluokkaa, koska perheellisää saavia on jo valmiiksi aiempaa vähemmän. Ongelma kertaantuu. Vähitellen väestöpyramidi kääntyy pääläelleen ja kansa harmaantuu. Näin meille on kovaa vauhtia käymässä.

Tilanteen voi myös kääntää. Ruotsissa syntyvyys alkoi nousta perhevapaaudistuksen jälkeen vuosituhannen vaihteessa. Virossa syntyvyys on saatu 2010-luvulla nousuun. Virossa tehtiin tietoinen päätös panostaa lapsiperheisiin. Lapsilisiä nostettiin merkittävästi, mikä synnytti vauvabuumin.

Arvoisa puhemies! Miksi emme pystyisi samaan? Keskustan tavoitteena on rakentaa Suomesta maailman lapsiystävällisin maa. Se edellyttää konkreettisia tekoja ja päätöksiä lapsiperheiden hyväksi. Lapsilisien sitominen indeksiin olisi ja on juuri sellainen teko. Ku-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

ten lakialoitteessa kuvataan, lapsilisien reaalin arvo on pudonnut jopa yli 40 prosenttia. Lapsilisän ostovoima laskee koko ajan kustannusten noustessa. Muutos tarvitaan nopeasti.

Useimmissa perheissä lapsilisät menevät suoraan arjen tarpeisiin. Niiden nostaminen olisi valtiovallalta selvä viesti ja tuen osoitus perheellisille ja sellaisiksi aikoville.

Tässä yhteydessä on mukava todeta, että tällä kaudella saimme perhevapaaudistuksen valmiiksi. Se on iso parannus perheiden elämään. Äitien vapaat eivät lyhene, isät voivat käyttää joustavasti perhevapaa entistä enemmän. Myös kotihoidon tuki säilyy.

Eikä sovi unohtaa joulukuussa maksettavaa ylimääräistä lapsilisää. Moni väheksyi tai paheksui tätä ehdotusta. Kysyttiin, miksi ylimääräinen tulonsiirto pitäisi maksaa kaikille tuloihin katsomatta. Maksuton koulutus, äitiyspakkaus, neuvolat ja lapsilisät kuuluvat kaikille perheille ja lapsille. Lapsilisä on tulonsiirto lapsiperheiden ja lapsettomien välillä. Sitä ei ole tarkoitettu tulojen tasaamiseen, mitä varten meillä on toimivimmat työkalut. Lapsilisä ei ole kuitenkaan automaattinen etu, vaan sitä haetaan.

Suurimmalla osalla perheistä lapsilisät tulevat aitoon arjen pyörytykseen. Joulukuun kaksinkertainen lapsilisä paikkaa hintojen nousun tuomaa tukalaa tilannetta perheissä tulevana talvena. Yhteisenä tehtävänä on poistaa lapsiperheköyhyys maastamme.

Arvoisa puhemies! Muutakin tarvitaan. Lapsiystävällisyys tarkoittaa myös asenteiden muokkaamista, sitä, että työnantajat suhtautuvat suopeasti työntekijöiden perhe-elämään sekä työn ja perhe-elämän joustavaan yhteensovittamiseen. Tarvitaan sitä, että lapset ovat tervetulleita kirjastoon, taidenäyttelyyn, kauppaan tai ravintolaan, missä ikinä liikumme. Hymyillään, kun kohtaamme lapset ja heidän vanhempansa.

Tarvitsemme myös luottavaa puhetta siihen, että Suomessa on hyvä saada ja kasvattaa lapsia. Sen pitäisi onnistua, koska näin todella on, mutta tehdään maastamme vielä parempi kaikille lapsille ja lapsiperheille.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola poissa, edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Mäkelä.

20.38 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite on hyvin kannatettava, ja katsoin ihan mielenkiinnolla tuon laskelman siitä, miten tavallaan noiden lapsilisien indeksikorjattu kehitys on kulkenut näiden vuosien kuluessa vertailukohtasta huonompaan suuntaan. En ole aikaisemmin ajatellutkaan, että näin on tapahtunut, mutta niinhän siinä helposti käy, kun jotain asiaa ei sidota indeksiin: sitten hinnat muuttuvat, ja nämä jäävät laahaamaan perässä.

Olen samalla linjalla myös siinä, että lapsilisä on sellainen etuus, jota ei mielestäni pitäisi sitoa saajan tulotasoon. Kyllä tässä maassa on jo tarpeeksi moni asia pilalle verotettu, ja ahkeruudesta ja työn tekemisestä rangaistaan jo riittävästi, niin että olisi edes joitain asioita, jotka irrotettaisiin tästä jatkuvasta patologisesta demariuden kehästä, jota tämä asia edustaa. Ja mielestäni juuri tämä syntyvyys on niin suuri kansallinen kysymys, että ainakin se voitaisiin ottaa omana asianaan irti tästä normaalista hengiltä verottamisen kulttuurista ja tulojen tasaamisesta, koska syntyvyyttä tarvitaan ja kaikki lapset Suomessa, suomivauvat, ovat tarpeen.

Syntyvyyttä on pakko saada lisää tulevaisuudessa. Menneitä virheitä me emme pysty korjaamaan, mutta tulevaisuuteen täytyy panostaa. Ja nämä etuudet eivät näilläkään korotuksilla riittäisi mihinkään verrattuna siihen, mitä ne ovat monessa muussa maassa, joissa on sama ongelma väestön ikääntymisestä ja syntyvyyden alenemisestä. Itä-Euroopan

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

maista meidän tulisi ottaa tässä asiassa esimerkkiä. Edellisen puhujan mainitsema Viro on yksi hyvä esimerkki. Siellä lapsilisiä on nostettu ja ne ovat tällä hetkellä paikalliseen palkkatasoon ja tulotasoon suhteutettuna jo merkittäviä etuuksia, eli niillä on jo jotain oikeaa taloudellistakin merkitystä sen perheen perustamisen ja perheenisäyksen hankinnan kannalta. Ja käsittääkseni esimerkiksi Unkarissa ne etuudet saattavat olla jopa merkittävämpiä kuin Virossa, eli panoksia on pakko laittaa asiaan.

Asenteestahan tässä lopulta on kysymys. Maailman köyhimmät maat ovat monesti maailman onnellisimpia maita, ja Suomessa onnistutaan olemaan joissain asioissa onnettomia, vaikka olemme maailman rikkaimpien maiden joukossa. Tämä alhainen syntyvyys on enemmän ja vähemmän asennekysymys, johon pitää puuttua myös muilla asioilla kuin taloudellisilla kannustimilla, mutta myös taloudellisia kannustimia on syytä olla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

20.41 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Aittakummulle ja Kinnuselle ja muille, jotka ovat tämän aloitteen tehneet. Totesin tuossa, että myös sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen 11. päivä kesäkuuta tänä vuonna esitti lapsilisien sitomista indeksiin puhuessaan Vasemmistoliiton puoluekokouksessa Porissa. Ja nyt kun te, arvoiset edustajat, edustatte toista hallituspuoluetta keskustaa, joka vielä on valtiovarainministeripuolue, odottaisin, että nyt hallitus toimisi tässä asiassa, kun kaksi merkittävää puoluetta hallituksen sisältä asiaa on ajamassa. Eli tämä ajatus saa kyllä tukeni.

Edustaja Aittakummulle pieni tarkennus. Taisitte sanoa, että 90-luvun laman aikaan leikattiin lapsilisiä. Näin ei tehty Ahon hallituksen toimesta. Ahon hallitus ei sosiaaliturvaa leikannut, vaan Lipposen ensimmäinen hallitus, joka aloitti 95. Se hallitus toteutti niin sanotun kuuluisan Liisan listan, johon sisältyi yhtenä useasta sosiaaliturvan leikkaustoimenpiteestä myös lapsilisiin kajoaminen. Muistan sen, kun ministeri Huttu-Juntunen asiaa esitelti, ja se oli varmasti vaikea asia vasemmistoliiton ministerille esitellä sellaista asiaa.

Hyvin mielenkiintoista muuten tämmöinen yksityiskohta, että ministeri Sarkkinen on Oulusta ja te olette Oulun vaalipiiristä, [Pekka Aittakumpu: Oulusta!] Huttu-Juntunen oli Oulun vaalipiiristä ja myös Liisa Jaakonsaari, joka antoi nimensä tälle kuuluisalle Liisan listalle, oli sieltä Oulun puolesta.

Valitettavasti toimenpiteet, joita vietiin silloin ja joita nyt viedään eteenpäin, ovat vastakkaisia — tai oikeastaan nyt on onnellista, että ne ovat vastakkaisia sille, mitä silloin hallitus teki. No, ymmärrämme, että silloin taloudellisia vaikeuksia oli. Tosin ei enää 90-luvun lopulla, ei silloin olisi mitään tarvetta ollut perusturvaa leikata. Mutta silloinhan Lipposen hallituksen tähtäimessä oli viedä Suomi mahdollisimman nopeasti Euroopan rahoitukseen, eurojärjestelmään, ja jotta siihen oltiin kelvollisia, piti leikata kipeällä tavalla, ja silloin iskettiin myös kaikkein pienituloisimpien sosiaalietuuksiin, mikä oli todella virhe.

Arvoisa puhemies! Vielä totean, että hyvätuloisille maksetaan lapsilisiä, ja suon sen. Mielestäni on oikein hyvä, että nimenomaan hyvätuloiset hankkisivat lapsia ja siitä pieni palkkio annettaisiin, ettei se olisi pelkkä köyhien ilo, jotka sitten eivät ehkä kykenekään tarjoamaan, järjestämään lapsilleen niin hyvää elämää kuin hyvätuloiset. Palkittakoon heitä lapsilisillä.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Lakialoite laiksi perintökaaren muuttamisesta

Lakialoite LA 40/2022 vp Jari Koskela ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan... no, kymmeneen asti meillä on aikaa. — Keskustelu, edustaja Koskela.

Keskustelu

20.44 **Jari Koskela ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset tästä edeltäneestä puheenvuorosta. Täällä on käyty tärkeitä ja hyvää keskustelua tänään salissa, ja nyt sitten siirrytään hiukan toisenlaiseen asiakokonaisuuteen.

Tässä tekemässäni aloitteessa perintökaarta ehdotetaan muutettavaksi siten, että testamentti on laadittava kirjallisesti ja jätettävä rekisteröitäväksi maistraattiin eli nykyisin Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle. Tämähän on käytäntö jo nyt avioehtojuhtojen kohdalla. Tällä muutoksella varmistettaisiin se, että testamentin oikeellisuudesta ja olemassaolosta ei jää epäselvyyttä ja saatavilla on aina ajantasainen testamentti.

Nykyään testamentin säilyttäminen on tekijän itsensä vastuulla. Niitä saatetaan säilyttää vaikkapa piirongin laatikossa muiden sekalaisten papereiden joukossa. Tämän vuoksi perinnönjaon yhteydessä voi tulla epäselvyyksiä siitä, onko tekijä ollut oikeustoimikelpoinen testamentin tehdessään, onko kenties tehty useampia testamentteja ja mikä niistä on viimeisin versio. Äärimmäisissä tapauksissa epämieluisaksi koettu testamentti on voitu myös tarkoituksella hukata — näitä esimerkkejä on lukemattoman paljon, valitettavasti.

Testamenttien moitekanteita käsitellään käräjäoikeuksissa noin sata vuodessa. Tällä lakialoitteella pyritään merkittävästi vähentämään näiden mahdollisesti hyvinkin riitaisten ja perillisten välejä vuosiksi rikkovien oikeuskäsittelyjen määrää. Nämä oikeuskäsittelyt ovat usein äärimmäisen epäselviä, koska luonnollisestikaan perinnönjättäjä ei enää itse ole omaa näkökulmaansa kertomassa.

Lakimuutoksella maistraatin tehtäväksi jäisi testamenttia tehdessä varmistaa tekijän oikeustoimikelpoisuus, ja maistraatti toimisi myös viran puolesta todistajana. Tällöin poistuisi myös tarve hankkia esteettömiä todistajia.

On todennäköistä, että perinnönjaon epäselvyydet lisääntyvät tulevaisuudessa. Ihmisten elinikä pitenee, ja myös uusioperheiden määrä kasvaa. Avioeroja on jo nyt tavattoman paljon, eikä tälle kehitykselle ole valitettavasti näköpiirissä muutosta. Tällainen kehitys on omiaan lisäämään perinnönjakoon liittyviä riitoja, ellei lakia muuteta. Tiedämme, että käräjäoikeudet ovat jo nyt ruuhkautuneet ja kroonisessa resurssipulassa. Testamenttien tallettaminen maistraattiin siis säästäisi tuomioistuinten resursseja, osapuolten oikeudenkäyntikulut vähenisivät, ja perinnönjakoprosessi nopeutuisi. Lakimuutoksella olisi lisäksi positiivinen vaikutus oikeusvarmuuteen.

Arvoisa herra puhemies! Siirtymä nykykäytännöstä tähän lakialoitteessa esitettyyn uuteen malliin ei varmasti ole aivan kivuton. Joku voi nähdä uuden järjestelyn tekevän testa-

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

mentin tekemisestä monimutkaisempaa. Aiemmin testamentteja on tehty ehkä tutun lakimiehen ja tuttujen todistajien tuella. Testamenttien tekeminen on ehkä jätetty aivan viime tippaan sairaalavuoteelle. Tällaista loppuvaiheessa tehdyn testamentintekijän oikeuskelpoisuutta on matala kynnyksellä lähtöä kiistämään, jos perillisiä ei tällainen viimeinen tahto miellytä.

Lakialoitteella esitetyllä muutoksella on toivoakseni kuitenkin kannustettava siihen, että testamentit tehdään ajoissa. Ei ole oikeastaan mitään syytä jättää viimeisen tahdon tekemistä elämän viimeisille hetkille. Ei avioehtojakaan, ainakaan normaalisti, tehdä juuri ennen eroa. Testamenttimenettely on tässä digitalisoituvassa maailmassa siirrettävä vastamaan nykyajan menetelmiä.

Ja samalla haluan kiittää kaikkia lakialoitteen allekirjoittajia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

20.49 Vilhelm Junnila ps: Kunnioitettu puhemies! Meillä on ollut tänään aika tiukkoja aiheita, joissa on käsitelty lähes koko elämänkaarta. Ensin täällä käsiteltiin aborttilainsäädäntöä, joka kohdistuu elämän alkutaipaleelle, sen jälkeen siirryttiin kasvuvaiheeseen ja lapsilisiin, ja nyt olemme tässä täysistunnonkin loppupuolella päässeet myös elämän ehtopuolelle eli testamenttiin, ja nyt siis käsittelemme perintökaarta.

Edustaja Koskelan tekemä lakialoite on tärkeä, sillä voimassa olevan lain mukaan Suomessa testamenttia ei rekisteröidä mihinkään julkiseen rekisteriin. Vainajan viimeinen tahto voi siten jäädä jopa sattuman varaan sen suhteen, löytyykö testamentti ennen perinnönjakoa.

Perintökaari perustuu siis kahteen epävarmaan oletukseen: Ensiksi kysymys on pohjimmiltaan sattumasta eli siitä, onko testamentti ylipäätään löydettävissä eli tuleeko se vastaan vaikka patjan välistä, kun asuntoa siivotaan. Toiseksi se perustuu mahdollisten perillisten rehellisyyden varaan. Mitä jos sen löytää ihminen, jolle tehty testamentti onkin epäedullinen? Tästä on lukuisia esimerkkejä, joista tuoreimmasta uutisoitiin muutama tunti sitten, kun julkisuudesta tutun Janita Lukkarisen testamenttia epäillään väärennetyksi, mistä on nyt sitten nostettu syyte.

Tämänkaltaisista omaisille raskaista tilanteista päästäisiin, jos edustaja Koskelan ehdotus tulisi voimaan. Myös Asianajajaliitto on ollut samoilla linjoilla, ja onhan niin, että avioehtokin rekisteröidään, kuten edustaja Kankaanniemi hyvin tietää.

Oikeusministeriön asettama työryhmä on esittänyt asiaa jo vuonna 2004, mutta jostakin syystä tätä asiaa ei ole vielä saatu korjattua. Viimeksi asiaa on käsitelty Antti Häkkäsen ollessa oikeusministerinä. Silloinkaan asiaa ei valitettavasti saatu kuntoon. Osoitan siis viestini oikeusministeriöön, että harkinnan aika on vihdoin ohi ja on ryhdyttävä toimeen. Kuten lakialoitteessa mainitaan, tämä tulisi säästämään tuomioistuinten muutenkin rajallisia resursseja. Epäselvyydet ja erimielisyydet olisi huomattavan paljon yksinkertaisempaa ratkaista, kun testamentin olemassaoloa tai sen sisältöä ei voisi nykyiseen tapaan kiistää. Meillä on aivan liikaa erilaisia moitekanteita tähän liittyen.

Arvoisa puhemies! Jos testamentti rekisteröitäisiin maistraatissa notaarin läsnä ollessa, se myös varmentaisi, että testamentti on tekijän tahdon mukainen. Samalla kuitenkin tulisi ratkaista, miten niin sanottu hätätilatestamentti toteutettaisiin silloin, kun vainajan tila estäisi omaehtoisen rekisteröinnin. Testamentin muuttaminen olisi tarkoituksenmukaista, jos aina viimeiseksi maistraattiin eli nykyään Digi- ja väestötietovirastoon rekisteröity versio

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

tulisi voimaan. Näin huomioitaisiin se, että vainajan tahto muuttuu tai täsmentyy. Tämä on oikeusturvan ja oikeusvarmuuden kannalta hyvin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Rekisteröinti todennäköisesti johtaisi siihen, että testamentteja tehtäisiin elämänkaaren aikana aikaisemmin, kuten esittelypuheessa mainittiin. Kannatan lämpimästi tehtyä lakialoitetta, jota edustaja on hyvin perustellut ja josta ilmenee tekijän aiempi historia muun muassa pastorina, jossa roolissa perintökaaren muodostamat haasteet vainajan omaisille ovat hyvin konkretisoituneet. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

20.53 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite tästä testamenttien rekisteröinnistä on mielestäni kannatettava ja sinänsä nykypäivää tässä digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Tulee mieleen lähinnä se, että kun ihminen voi tehdä Omakannassa hoitotestamentin, niin jos sellainen on meillä mahdollista, että sen pystyy tänä päivänä tekemään, kuka tahtoo, miksei sitten omaisuuden suhteen testamenttia pystyisi tekemään.

Perintökaari on lainsäädäntönä varsin antiikkinen, näin olen antanut itseni ymmärtää, ja testamentin laatiminen tänä päivänä on varsin kankea ja vanhakantainen prosessi. Ja perinnöt ovat nykyään monesti myös niin suuria, että niihin saattaa kohdistua erilaisia intressejä, joten siinäkin mielessä tällainen selkeyttäminen olisi tarpeen.

Mielestäni myös tämä ajatus siitä, että testamentin todistajana voisi toimia maistraatti, on hyvä, koska siinä ei ainakaan synny mitään epäilystä silloin todistajien esteellisyydestä tai vastaavia ongelmia todistajien paikalle saamisesta. Tietenkin voi olla niin, että tämän järjestelmän rinnalle jäisi edelleen mahdollisuus sen perinteisen testamentin tekemiseen. Eli jos tällaista digitaalista rekisteröityä testamenttia ei maistraatista löytyisi, niin sitten toissijaisena menettelynä selvitettäisiin, löytyykö henkilöltä tällainen perinteinen kirjallinen testamentti jostain. Mutta tämä on varmasti kehittämiskelpoinen lakialoite, ja toivon sille menestystä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

20.55 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Aloite on erinomainen, ja puheenvuorot, jotka kuultiin, ovat hyvin perusteltuja. Nyt on kuitenkin valitettavasti niin, että elämme tämän vaalikauden loppuvaiheita ja on vähäistä suurempi arvio siitä, että nykyisen hallituksen aikana oppositiosta tehty hyväkään lakialoite ei saavuta määränpäättään vaan jää kuolemaan vaaleihin. Siksi vetoan Suomen kansaan, että kansa äänestää edustajat Koskelan, Junnilan ja Mäkelän eduskuntaan seuraavalle kaudelle ja heistä ainakin kaksi on ministerinä, jolloin sitten kahden voimalla vähintään [Vilhelm Junnila: Testamenttaatko äänet?] se on vietävissä hallituksen esityksenä läpi seuraavassa eduskunnassa. Näin tämä erinomainen perintökaaren muutos ja tuonti nykyaikaan eli digiaikaan sieltä 1800-luvulta voisi toteutua. Uskon, että se olisi Suomen kansan etu ja osa siis tätä digiyhteiskuntaa, jota perussuomalaiset vahvasti kannattavat. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 113/2022 vp

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 21.10.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola